

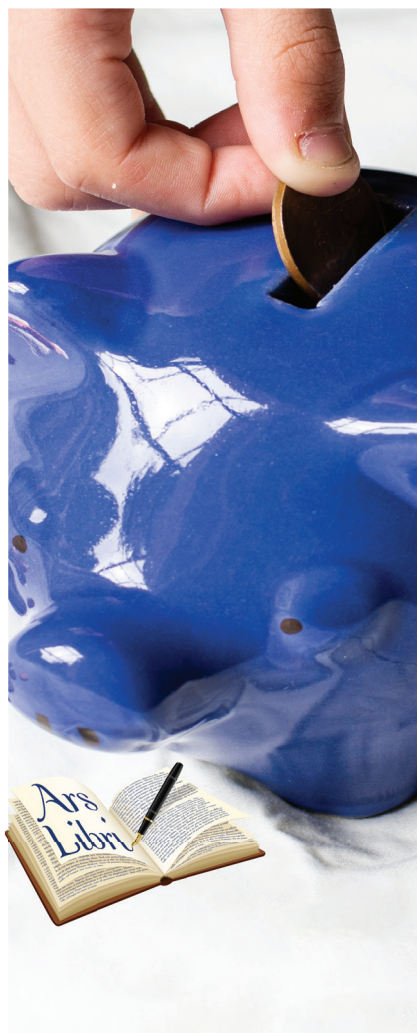
MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII

Georgeta-Mihaela Crivac

Adina Grigore

EDUCAȚIE ' SOCIALĂ

clasa a VIII-a

Acest manual este proprietatea
Ministerului Educației și Cercetării.

Manualul școlar este aprobat de Ministerul Educației și Cercetării
prin ordinul de ministru nr. 5615/ 23.09.2020.

Acest manual școlar este realizat în conformitate cu
Programa școlară aprobată prin OM Nr. 3393/ 28.02.2017.

116 111 – numărul de telefon de asistență pentru copii

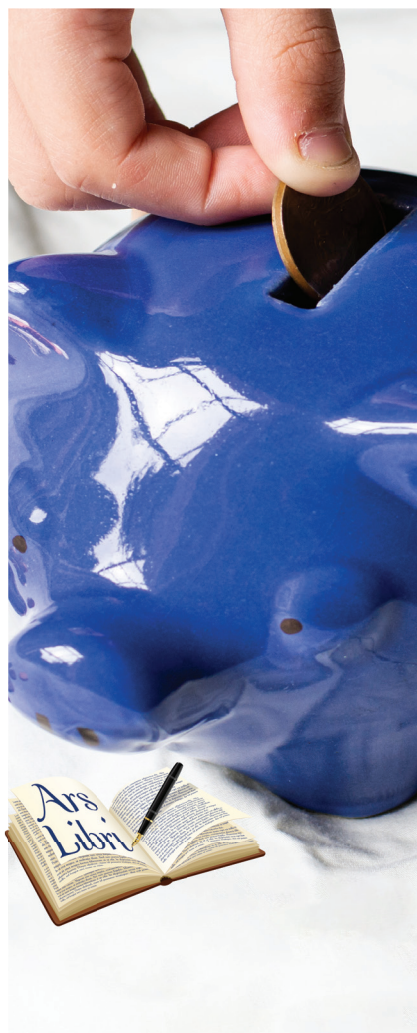
MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII

Georgeta-Mihaela Crivac

Adina Grigore

EDUCAȚIE ' SOCIALĂ

clasa a VIII-a

Inspectoratul Școlar al Județului/ Municipiului .....
Școala/ Colegiul/ Liceul .....

ACEST MANUAL A FOST FOLOSIT DE:

Anul	Numele elevului	Clasa	Anul școlar	Aspectul manualului*			
				format tipărit		format digital	
				la primire	la predare	la primire	la predare
1							
2							
3							
4							

* Pentru precizarea aspectului manualului se va folosi unul dintre următorii termeni: nou, bun, îngrijit, neîngrijit, deteriorat.

- Cadrele didactice vor verifica dacă informațiile înscrise în tabelul de mai sus sunt corecte.
- Elevii nu vor face niciun fel de însemnări pe manual.
- Manualul este distribuit elevilor în mod gratuit și este transmisibil timp de patru ani școlari, începând cu anul școlar 2020-2021.

Educație Socială. Manual pentru clasa a VIII-a.

Georgeta-Mihaela Crivac, Adina Grigore

Referenți științifici:

Conf. univ. dr. Maria-Magdalena Stan, Universitatea din Pitești

Prof. dr. Gabriela-Carmen Diaconescu, Școala Gimnazială nr. 1 Costești, județul Argeș

Copyright © Editura Ars Libri, 2020

Toate drepturile rezervate

ISBN: 978-606-36-1265-7

Editura Ars Libri

Str. Victoriei, bl. Z1, sc. D, ap. 1

oraș Costești, județul Argeș

Tel: 0248 546 357; 031 82 82 293;

e-mail: arslibri@yahoo.com

www.edituraarslibri.ro

Editor: Adina Grigore

Coordonator colecția „Manuale școlare”: Prof. Adina Grigore

Redactor-șef: Prof. Cristina Ipate-Toma

Tehnoredactare, grafică și design: Sorin Opreș

Coperta: Sorin Opreș

Credite foto: Depositphotos, pixabay.com

Machetare și prepress: Mihai Ștefănescu

Tipărit la Polichrom Industry 2006 SRL, Costești, Argeș

ISO 9001: 2015

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

CRIVAC, GEORGETA MIHAELA

Educație Socială: clasa a VIII-a /Crivac, Georgeta Mihaela, Adina Grigore -

Buzoești: Ars Libri, 2020

ISBN 978-606-36-1265-7

I. Grigore, Adina

37

Orice preluare, parțială sau integrală a textului, a graficii sau a formatului digital al acestui manual se face doar cu acordul expres în scris al Editurii Ars Libri.

Acest manual, în format tipărit și electronic, este protejat de legile române și internaționale privind drepturile de autor, drepturile conexe și celelalte drepturi de proprietate intelectuală.

CUPRINS

INSTRUCȚIUNI DE UTILIZARE A MANUALULUI /4
COMPETENȚE GENERALE ȘI COMPETENȚE SPECIFICE /6
Recapitulare /7
Evaluare inițială /8

UNITATEA 1. CETĂȚENIA, DIMENSIUNEA ECONOMICĂ /9

I. Consumatorul /10

I.1. Calitatea de consumator de bunuri și servicii; calitatea de consumator de servicii financiare /10

I.2. Drepturi și responsabilități ale consumatorului. Protecția consumatorului /16

II. Producătorul /22

II.1. Producerea de bunuri și servicii /22

II.2. Producătorul și spiritul antreprenorial; inițiativă și risc /24

Recapitulare /27

Evaluare /28

UNITATEA 2. BANII ȘI BUGETUL /29

I. Planuri de acțiune personale/ de familie pentru realizarea unui scop /30

I.1. Alegerea unui scop. Resurse necesare pentru atingerea scopului propus /30

II. Nevoi și dorințe versus resurse în cadrul bugetului familiei/bugetului personal /36

II.1. Venituri ale familiei - cheltuieli ale familiei /36

II.2. Venituri personale - cheltuieli personale /40

III. Rolul banilor în bugetul familiei/bugetul personal /42

III.1. Forme actuale ale banilor. Valoarea și funcțiile banilor /42

III.2. Moneda națională a României /46

IV. Instrumente și mijloace de plată (prin numerar, prin card, prin internet și mobile banking) /52

Recapitulare /57

Evaluare /58

UNITATEA 3. RELAȚIA CONSUMATORULUI CU INSTITUȚIILE BANCARE ȘI FINANCIARE NEBANCARE /59

I. Relația consumatorului cu instituțiile bancare /60

I.1. Produse și servicii bancare /60

I.2. Mijloace moderne de economisire. Instrumente de economisire pentru copii /63

I.3. Alegerea ofertei bancare (termeni ai contractului; dobânda, comisioane). Avantaje și riscuri în raport cu instituțiile bancare /69

II. Relația consumatorului cu instituțiile financiare nebancale /74

II.1. Produse și servicii de asigurare /74

II.2. Alegerea ofertei. Avantaje și riscuri în raport cu instituțiile financiare nebancale /77

Recapitulare /79

Evaluare /80

UNITATEA 4. PROIECTUL EDUCAȚIONAL /81

I. Elaborarea și derularea proiectului educațional pe teme economico-financiare /82

I.1. Alegerea temei /84

I.2. Elaborarea fișei de proiect /86

I.3. Derularea proiectului propus /90

I.4. Evaluarea proiectului propus /91

Recapitulare finală /93

Evaluare finală /94

Dicționar /95

INSTRUCȚIUNI DE UTILIZARE A MANUALULUI

Conținutul manualului digital cuprinde integral conținutul manualului în variantă tipărită, având în plus (sau în locul ilustrațiilor de pe hârtie) elemente specifice precum: exerciții interactive, jocuri educaționale, animații, filme și simulări.

Navigarea este consistentă, permite parcurgerea manualului și revenirea la activitatea de învățare precedentă.

Manualul digital conține activități multimedia interactive de învățare (AMII), după cum urmează: statice, animate și interactive.

Manualul în format electronic poate fi accesat și utilizat pe orice PC/ tabletă/ smartphone cu procesor minimum de 800 MHz, 512 MB RAM, 1GB spațiu disponibil de stocare.

- **Sistem de operare – Windows Vista+, Android 4.03+, Linux (Ubuntu 14.04, Linux Mint 16, Debian GNU/Linux 7.0, OpenSUSE 13.1), OS X 10.9+, iOS 7.1.X+**
- **Browser – Google Chrome 31+** (Windows Vista+, Android 4.03+, Linux, OS X 10.9+, iOS 7.1.X+) **Mozilla Firefox 25+** (Windows Vista+, Android 4.03+, Linux, OS X 10.9+) **Internet Explorer 10+** (Windows 7+) **Safari 7+** (OS X 10.9+, iOS 7.1.X+)
- **Rezoluție minimum 1024 x 768 pixeli**

Rularea aplicației:

1. Pe calculator:

On-line - prin accesarea adresei de web indicată, scrisă în bara de adresă a browser-ului.

2. Pe tabletă/ smartphone – prin accesarea adresei de web indicată, scrisă în bara de adresă a browser-ului.

- **Butonul AJUTOR** conține un ghid de utilizare a butoanelor de navigare prezente în manual, și anume:
  - **Butonul Cuprins** conține titlurile unităților și ale subunităților manualului și pagina la care se află fiecare. Dând clic pe cuprins, se poate merge la fiecare dintre acestea printr-un clic pe tema respectivă.
  - **Saltul direct la o anumită pagină** se poate face prin introducerea numărului de pagină dorit în caseta din bara de butoane de sus, după care se apasă tasta ENTER.

○ Pentru a parcurge manualul pagină cu pagină, se dă clic pe butonul pentru a merge înainte, iar pentru a vedea paginile din urmă, se dă clic pe butonul .

○ Butonul de Ajutor contextual oferă indicații despre modul în care trebuie parcurse activitățile multimedia interactive de învățare și se află poziționat la fiecare dintre acestea.

○ Butonul este pentru validarea corectitudinii rezolvării unui item. În cazul în care se dă clic pe acest buton și apare **"Felicitări! Ai răspuns corect!"**, se confirmă rezolvarea corectă a itemului. În cazul în care se dă clic pe acest buton și apare **„Ai greșit! Mai încearcă!"**, itemul este rezolvat greșit.

○ Pentru reluarea unui exercițiu interactiv, se dă clic pe butonul .

○ Pornire pentru secvențele AMII animat video

○ Pauză pentru secvențele AMII animat video

○ Stop pentru secvențele AMII animat video

○ Vizualizarea imaginii mărite

○ Pornire videoclip animat

○ Exercițiu interactiv

○ Închidere a ferestrei curente

SIMBOLURI

Reține!

Metodă

Joc de rol

Lucrează în echipă!

COMPETENȚE GENERALE ȘI COMPETENȚE SPECIFICE

1 Raportarea critică la fapte, evenimente, idei, procese din viața personală și a diferitelor grupuri și comunități, prin utilizarea unor achiziții specifice domeniului social

1.1. Utilizarea corectă a termenilor specifici educației economico-financiare cu referire la fapte/ evenimente economico-financiare

1.2. Asumarea calității de consumator avizat de bunuri și servicii, de servicii financiare, care își exercită drepturile și responsabilitățile

1.3. Manifestarea interesului pentru identificarea unor modalități de economisire și pentru reducerea risipei de resurse financiare

2 Cooperarea pentru realizarea unor activități și pentru investigarea unor probleme specifice diferitelor grupuri și comunități, prin asumarea unor valori și norme sociale și civice

2.1. Întocmirea, prin lucru în echipă, a unui buget lunar al familiei/ personal în scopul exersării buneii gestionări a veniturilor

2.2. Participarea, prin derularea unui proiect pe teme economico-financiare, la investigarea unor probleme specifice grupurilor și comunităților de apartenență

3 Participarea responsabilă la luarea deciziilor, prin exercitarea spiritului de inițiativă și întreprinzător, respectiv prin manifestarea unui comportament social, civic și economic activ

3.1. Elaborarea unui plan de acțiune personal/ al familiei, manifestând inițiativă și responsabilitate

3.2. Alegerea responsabilă a unor produse de economisire/ de creditare, a unor mijloace de plată prin compararea avantajelor și riscurilor acestora

RECAPITULARE ÎNȚIALĂ

1 Răspunde cu adevărat (A) sau fals (F).

- Mandatul președintelui României este de 4 ani.
- Principala atribuție a Guvernului este de a pune în aplicare legile.
- Parlamentul României este bicameral.
- Statul de drept există într-o societate democratică.
- Normele juridice sunt reguli scrise, a căror nerespectare conduce la pedepse legale.

2 Completează spațiile libere cu termenii potriviți.

- ⇒ Instituția care deține puterea executivă în România este .....
- ⇒ Șeful Guvernului este .....
- ⇒ Fiecare minister este condus de ....., care este membru al Guvernului.
- ⇒ Administrația publică este formată din Administrația publică ..... și Administrația publică .....

3 Precizează pentru următoarele responsabilități dreptul corespunzător.

- Responsabilitatea de a frecventa resursele școlare și de a nu îngreuna accesul la educație al altor cetățeni.
- Responsabilitatea de a respecta normele de igienă personală și de a nu afecta sănătatea celorlalte persoane.
- Responsabilitatea de a nu discrimina sub nicio formă/ aspect alți oameni.

4 Grupați-vă în 4 echipe. Alegeți trei valori fundamentale promovate de Constituția României și prezentați importanța lor pentru buna funcționare a statului democratic.

Prezentați celorlalte echipe ce ați lucrat, apoi comparați informațiile.

5 Încercuiește litera corespunzătoare răspunsului corect.

- Mijloacele de informare și comunicare în masă sunt:
  - a) știri, reportaje, cronici;
  - b) presă scrisă, mijloace audio-vizuale; sisteme multimedia.
- ONG-urile sunt:
  - a) organizații care obțin profit;
  - b) organizații care alcătuiesc societatea civilă.

6

Metoda „Pălăriile gânditoare”

Grupați-vă în 6 echipe. Fiecare echipă „va purta” o pălărie. Pălăriile sunt „gânditoare”. Fiecare echipă va rezolva cerința din dreptul unei pălării. Faceți schimb de „pălării” între echipe și evaluați-vă, analizând rezolvările colegilor. Completați-le dacă este necesar.

Pălăria albă - *Informează-te!*

Căror instituții te poți adresa pentru a-ți îndeplini dreptatea?

Pălăria roșie - *Spune ce simți!*

Spune ce simți dacă cineva ți-ar încălca dreptul de a fi protejat împotriva violenței.

Pălăria neagră - *Prezintă aspectele negative!*

Prezintă consecințele nedreptății, în cazul în care doar unele persoane sunt favorizate.

Pălăria galbenă - *Prezintă aspectele pozitive!*

Prezintă avantajele cunoașterii drepturilor și responsabilităților cetățenilor.

Pălăria verde - *Generează idei noi!*

Imaginează-ți că ești „ministrul mediului” și propune trei legi prin care protejezi mediul.

Pălăria albastră - *Clarifică!*

Ce măsuri ar trebui să adopte autoritățile pentru a garanta egalitatea de șanse a cetățenilor.

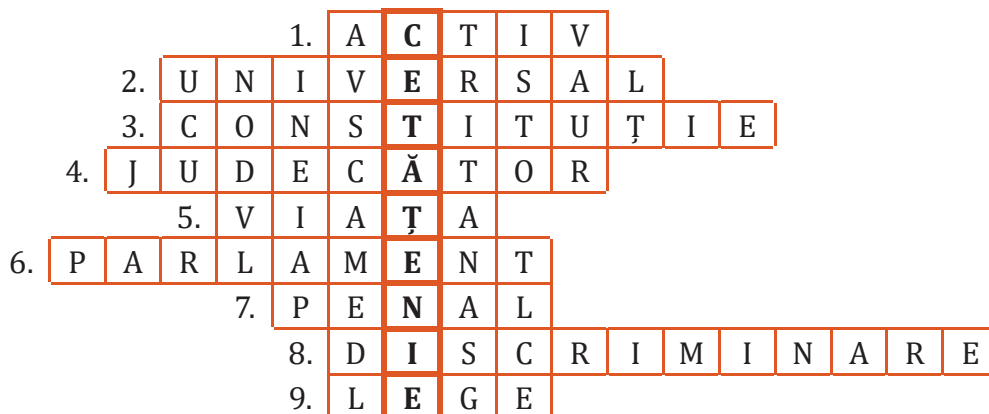
EVALUARE ÎNȚĂLĂ

Scrie întrebările potrivite, astfel încât răspunsurile să fie cuvintele din rebus.

Model

Î.⇒Ce fel de rol trebuie să joace cetățeanul în viața democratică a statului de drept?

R.⇒ACTIV

BAREM:

1 punct/ întrebare corect formulată

9 x 1 p. = 9 p.

1 punct din oficiu

Total: 10 puncte

UNITATEA 1

CETĂȚENIA, DIMENSIUNEA ECONOMICĂ

CONȚINUTURI

I. Consumatorul

- I.1. Calitatea de consumator de bunuri și servicii; calitatea de consumator de servicii financiare
- I.2. Drepturi și responsabilități ale consumatorului. Protecția consumatorului

II. Producătorul

- II.1. Producerea de bunuri și servicii
- II.2. Producătorul și spiritul antreprenorial; inițiativă și risc

I. CONSUMATORUL

I.1. CALITATEA DE CONSUMATOR DE BUNURI ȘI SERVICII; CALITATEA DE CONSUMATOR DE SERVICII FINANCIARE

„Piața este definită de consumatori, nu de producători.”

Peter Drucker

ANALIZEAZĂ!

Oamenii au numeroase nevoi legate de existența lor.

Nevoile sau necesitățile oamenilor sunt satisfăcute prin consum de bunuri sau de servicii (servicii medicale, transport, educație etc.).

Nevoile umane, după natura lor pot fi:

- **biologice:** hrană, apă, îmbrăcăminte;
- **spirituale:** morale, de cunoaștere, de adevăr;
- **sociale:** de apreciere, de comunicare, de stimă.

Fiecare persoană este un consumator. Rolul de consumator este un rol important în dezvoltarea economică a unei țări.

a) Identifică bunurile/ serviciile prezentate în imaginile de mai jos.

b) Care este diferența dintre „NEVOIE” și „DORINȚĂ”?

Argumentează!

Mie îmi este sete!

Mi-este foame!

De ziua mea aș vrea noul model de smartphone. E super, are două camere video!

De ziua mea vreau un tort cu două etaje!

Nevoia

este o necesitate care asigură existența și dezvoltarea.

Dorința

este o stare sufletească spre care aspirăm.

Nevoile umane desemnează ansamblul trebuințelor, al cerințelor, al necesităților care se manifestă și care pot fi satisfăcute prin consum, adică prin folosirea unor bunuri și servicii. De satisfacerea nevoilor depinde existența și calitatea vieții oamenilor. Nevoile se modifică permanent, se diversifică și sunt influențate de o serie de factori; sunt dinamice și nelimitate.

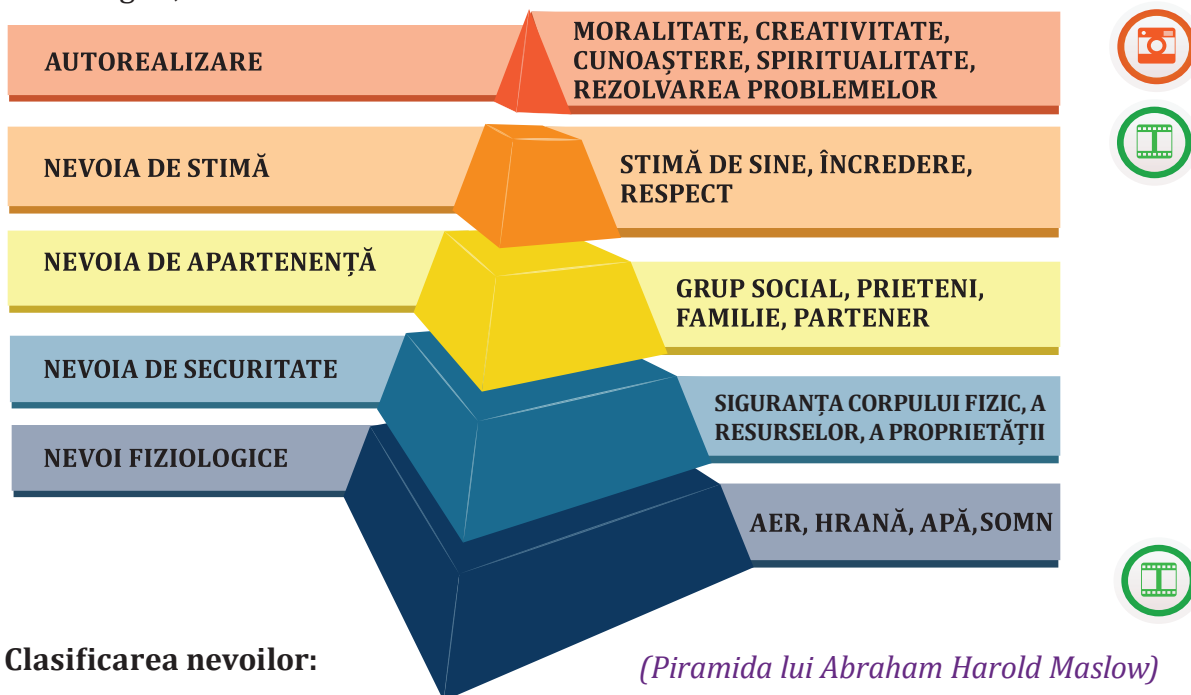
Nevoile de bază sunt o necesitate. Dorințele reprezintă ceva ce ți-ai dori să ai, însă nu sunt absolut necesare. Ele pot fi amânate.

Omul produce bunuri și servicii necesare satisfacerii unor nevoi. Acțiunile și activitățile prin care creează aceste bunuri și servicii sunt la rândul lor generatoare de alte nevoi. Dezvoltarea și progresul societății sunt caracterizate de generarea de nevoi în permanență.

Din existența nevoilor și a dorințelor rezultă necesitatea de consum, implicit calitatea de consumator a omului.

Consumatorul este persoana care dobândește, consumă bunuri și produse, utilizează produse și servicii, toate acestea realizându-se în funcție de tipul de nevoi pe care aceasta le are.

Piramida lui Abraham Harold Maslow, denumită și *piramida nevoilor*, exemplifică faptul că satisfacerea nevoilor se realizează într-o anumită ordine: plecând de la nevoile de bază sau fiziologice, către nevoia de autorealizare.

a. după natura lor:

- ↳ nevoi biologice sau fiziologice (aer, apă, hrană, somn etc.);
- ↳ nevoi sociale sau de grup, resimțite ca urmare a unei apartenențe la un grup social (familie, prieteni, parteneri etc.);
- ↳ nevoi spiritual-psihologice, care apar ca efect al construirii personalității (moralitate, creativitate, stimă, respect etc.).

b. din punctul de vedere al subiecților purtători:

- ↳ nevoi individuale (hrană, îmbrăcăminte, adăpost etc.);
- ↳ nevoi de grup (activități sociale, timp petrecut împreună etc.);
- ↳ nevoi ale societății (apărarea națională, păstrarea unui mediu curat, educație în cadrul învățământului obligatoriu etc.).

c. după gradul de complexitate:

- ↳ nevoi elementare (apă, hrană, îmbrăcăminte etc.);
- ↳ nevoi superioare sau complexe (nevoia de siguranță, nevoia de educație, nevoia de apartenență etc.).

Metoda „Știu, vreau să știu, am învățat!”

Realizează la tablă un tabel cu trei coloane precum cel prezentat mai jos. Completează prima coloană cu informații pe care le cunoașteți despre CONSUMATOR. În cea de-a doua coloană scrie informațiile pe care dorești să le cunoști.

Analizează împreună cu profesorul primele două coloane: ȘTIU și VREAU SĂ ȘTIU.

La finalul lecției fiecare elev va completa pe caiet cea de-a treia coloană cu informații pe care le-a aflat pe parcurs.

Prezintă și analizează răspunsurile scrise în ultima coloană!

ȘTIU	VREAU SĂ ȘTIU	AM ÎNVĂȚAT
Sunt consumator.	Am drepturi?	

DESCOPERĂ!

1. Nevoile sunt necesități ale oamenilor, satisfăcute prin consumul de:
  - a) BUNURI, adică produse obținute, în special, prin prelucrarea materialelor prime;
  - b) SERVICII, adică activități desfășurate de anumiți oameni, având ca scop satisfacerea nevoilor altor oameni (exemple de servicii: financiare, medicale etc.).

Realizează pe caiet un grafic și completează-l, adăugând câte cinci exemple.

Bunuri	Servicii

2. Bunurile (produsele) pot fi: alimentare și nealimentare. Scrie câte trei exemple specifice fiecărei categorii.
3. Pe lângă bunuri avem nevoie și de servicii. Enumeră cel puțin trei servicii pe care le folosește familia ta.
4. Identifică și realizează apoi o listă cu propriile nevoi pentru perioada următoare.

REȚINE!

Nevoile umane sunt necesitățile care pot fi satisfăcute prin consum. Bunurile și serviciile sunt elemente capabile să satisfacă o nevoie.

Dorințele sunt stări sufletești ale oamenilor spre care aceștia aspiră.

Consumatorul poate fi definit ca fiind o persoană care dobândește, utilizează sau consumă bunuri ori produse achiziționate de la agenți economici, fie beneficiază de servicii oferite de aceștia.

Ceea ce consumăm se raportează la nevoile noastre.

Consumatorul nu poate cumpăra la întâmplare. Decizia unui consumator este influențată atât de proprietățile bunului, cât și de preferințele noastre. Consumatorul este cel mai în măsură să-și aleagă bunurile de care are nevoie și față de care adoptă un anumit comportament.

APLICĂ!

1. Enumeră câte două nevoi umane în funcție de natura lor: biologice, spirituale, sociale.
2. Exemplifică trei categorii de servicii de care beneficiezi personal.
3. Prezintă două argumente pentru care trebuie să apelăm la servicii de specialitate.
4. Elaborează un text de 10 rânduri, utilizând corect următorii termeni: *nevoi, dorințe, bunuri, servicii*.
5. Atunci când vrei să cumperi un produs, care sunt etapele pe care le parcurgi? Scrie aceste etape pe caiet.
6. Ce este prioritar pentru tine în alegerea unui produs? Argumentează!

Metoda „Explozia stelară”

Răspunde la întrebări.

Cine poate fi consumator?

De ce consumă?

CONSUMATOR

Ce poate consuma?

De unde poate consuma?

Cât poate consuma?

☞ Ce sunt serviciile financiare?

Având în vedere provocările societății contemporane, este necesar să înțelegem diferența dintre nevoi și dorințe, precum și modul în care acestea influențează propriile alegeri de consum.

Învățând diferența dintre nevoi și dorințe, înveți să prioritizezi cheltuielile și să economisești pentru achizițiile de mare valoare sau pentru obiectivele pe termen lung.

Pentru satisfacerea nevoilor proprii avem nevoie și de **servicii financiare**, adică de servicii legate de bani.

Instituțiile financiare sunt entități care furnizează servicii financiare clienților (persoane fizice sau juridice).

În România, principalele instituții financiare sunt: băncile, societățile financiare nebankare, societățile de asigurare, intermediarii de servicii financiare etc.

Serviciile financiare sunt procurate de pe piețele financiare.

REFLECTEAZĂ!

Piața serviciilor financiare a cunoscut în ultimii ani o ascensiune în ceea ce privește oportunitățile de abordare, de informare și de accesare a unor servicii financiar-bancare.

SPUNE-ȚI PĂREREA!

S-a întâmplat să vezi în magazin un bun despre care să afirmi că nu merită prețul? De ce nu îl merită?

AFLĂ MAI MULTE!

Consumatorul utilizează/ consumă produse și servicii oferite de piață; consumatorii pot fi persoane fizice sau persoane juridice.

Consumatorii pot fi împărțiți în două mari categorii:

A. CONSUMATORI FINALI
- cei care utilizează produse și servicii. Piața consumatorilor finali include persoane fizice, dar și persoane juridice.

B. CONSUMATORI INTERMEDIARI

- cei care cumpără produse pentru a le prelucra (de exemplu: un croitor cumpără ață și materiale textile pentru a realiza îmbrăcăminte etc.).

DESCOPERĂ!

Piața serviciilor financiare a cunoscut în ultimii ani o creștere în ceea ce privește oportunitățile de informare și de accesare a unor servicii financiare:

- servicii financiare de pe piața asigurărilor - procurarea unor asigurări;
- servicii financiare procurate de pe piața bancară - constituirea unui depozit bancar, obținerea unui împrumut, efectuarea unor plăți în lei și/ sau valută etc.;
- servicii financiare de pe piața de capital - achiziționarea de acțiuni de la companii, achiziționarea de titluri de stat etc.

REȚINE!

Serviciile financiare reprezintă servicii de natură bancară, credite, asigurări, pensii private, investiții etc.

APLICĂ!

1. Cunoști persoane care beneficiază de unele dintre serviciile financiare prezentate? Dacă da, exemplifică!
2. Ai beneficiat de servicii financiare?
3. Realizează o listă cu serviciile financiare de care beneficiază familia ta.

Instituțiile financiar-bancare au venit cu o nouă abordare, prezentându-se într-o formă mult mai atractivă, cu o ambianță mai plăcută, prin consilieri amabili, care permit accesul la servicii financiare de calitate.

Ce este calitatea?

Calitatea poate fi definită ca fiind gradul de utilitate a unui produs sau serviciu. Ea reflectă măsura în care produsul satisface nevoia pentru care a fost creat și respectă unele condiții impuse de către societate privind eficiența economică, dar și protecția mediului înconjurător.

Calitatea produselor presupune:

- calitatea rezultată din definirea nevoilor față de produs;
- calitatea concepției produsului;
- calitatea conformității produsului potrivit concepției sale;
- calitatea care rezultă din funcționarea produsului pe întreaga durată a ciclului de viață.

Calitatea serviciilor ține de percepția calității între:

- așteptările clienților în concordanță cu percepția conducerii;

- percepția conducerii în concordanță cu specificația calității serviciului;
- serviciul așteptat și serviciul perceput de către client.

Lucrează în echipă!

Împărțiți în echipe, realizați profilul unui consumator avizat (care știe ce drepturi și ce responsabilități are).

APLICĂ!

1. Pentru faptul că practică tenis de performanță, Andrei are nevoie de o rachetă de tenis nouă de 375 de grame și grosimea mânerului L 3. Merge împreună cu părinții săi la un magazin specializat în vânzarea rachetelor de tenis. Aici găsește o varietate de modele la prețuri diferite.

Împreună cu vânzătorul face o analiză a rachetelor, conform informațiilor aflate pe etichetă. Pentru început le selectează pe cele care au 375 de grame. Sunt doar trei modele:

- » prima, cea mai ieftină, are grosimea mânerului L 2;
- » a doua, ca preț, îndeplinește ambele cerințe;
- » a treia, cea mai scumpă, corespunde cerințelor și este de la o firmă renumită.

După o analiză detaliată, Andrei își achiziționează a doua rachetă. Consideră că raportul calitate-preț este bun.

- Achiziționarea unei rachete de tenis este o nevoie sau o dorință? Argumentează!
- Cum a procedat Andrei pentru a-și alege racheta de tenis de care avea nevoie?
- Crezi că a făcut o alegere bună? Tu cum ai fi procedat?
- Ai fost pus într-o astfel de situație? Exemplifică!

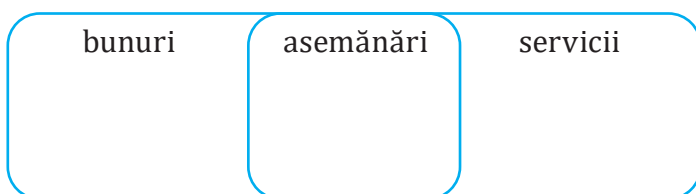
2. Cum poți aprecia că ai făcut cea mai bună alegere a unui produs?

3.

Metoda „Diagrama Venn”

Realizează o diagramă precum cea de mai jos. Scrie asemănările și deosebirile dintre bunuri și servicii.

REFLECTEAZĂ!

În cazul serviciilor, calitatea acestora poate fi puternic afectată, dacă diferențele de percepție dintre producător și consumator sunt mari.

SPUNE-ȚI PĂREREA!

Calitatea reprezintă ansamblul de proprietăți și caracteristici ale unui produs sau serviciu.

Care este părerea ta referitor la calitate?

AFLĂ MAI MULTE!

Inițial băncile aveau doar două funcții: să atragă depozite și să acorde credite bancare.

La acest moment băncile oferă o gamă de servicii și de produse care eficientizează viața de zi cu zi a clienților lor.

Lucrează în echipă!

Alege împreună cu colegul tău sau cu colega ta de bancă un produs (exemplu: caiet, ghiozdan). Scrieți pe o coală de hârtie care sunt criteriile după care vă orientați în alegerea unui produs.

Comparați criteriile cu ale altei echipe. Ce observați?

I. CONSUMATORUL

I.2. DREPTURI ȘI RESPONSABILITĂȚI ALE CONSUMATORULUI

PROTECȚIA CONSUMATORULUI

„Statul, prin mijloacele prevăzute de lege, protejează cetățenii în calitatea lor de consumatori...”
Ordonanța nr. 21/1992

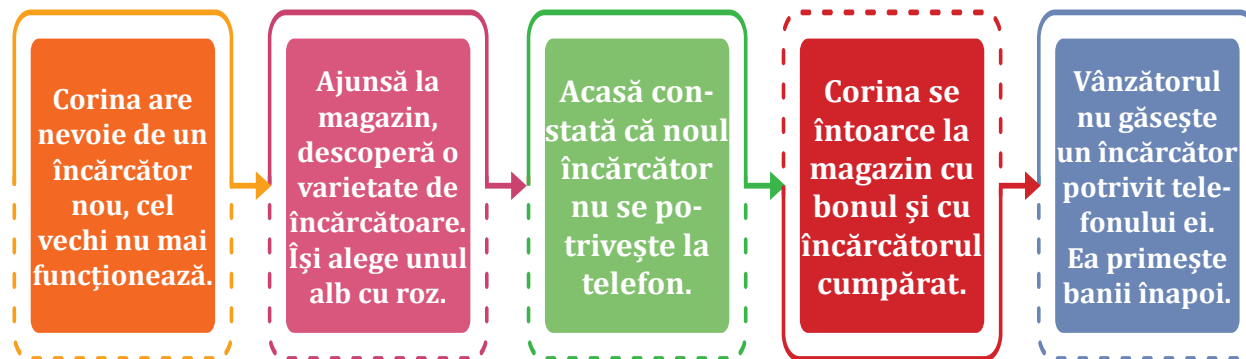
ANALIZEAZĂ!

a)

1. De ce s-a întors Mihai la magazin cu CD-ul achiziționat?
2. Era necesar să ia și bonul? De ce?
3. De ce a primit un alt CD? Argumentează!
4. Ce alte soluții se puteau găsi?
5. Ar fi putut Mihai să evite o astfel de situație?

b)

1. Oare Corina a greșit în alegerea făcută? Argumentează!
2. Ce soluție s-a găsit în cazul Corinei? De ce?
  - Compară cele două situații. Găsește asemănări și deosebiri. Scrie-le pe caiet într-un tabel.
  - Este important bonul fiscal? Explică!

Bonul fiscal este documentul emis de casa de marcat ce atestă contravaloarea bunurilor vândute cu amănuntul sau a serviciilor prestate direct către persoanele fizice. Consumatorii sunt obligați să solicite comerciantului înmânarea bonului fiscal și să îl păstreze.

DESCOPERĂ!

Consumatorii sunt protejați de lege. Aceștia au atât drepturi, cât și responsabilități.

Metoda „Brainstorming”

Scrieți pe tablă cât mai multe idei despre ceea ce vă transmite simbolul alăturat.

REȚINE!

În România, drepturile consumatorilor sunt reglementate prin Ordonanța Nr. 21/1992, privind protecția consumatorilor cu modificările și completările ulterioare.

Principalele **drepturi ale consumatorilor:**

- de a fi protejați;
- de a fi informați complet, corect și precis;
- de a avea acces la piețe;
- de a fi despăgubiți;
- de a se organiza în asociații de consumatori.

Consumatorul are și responsabilități, de care depind viața și securitatea acestuia. Un consumator responsabil trebuie să fie informat, să fie atent, să fie prudent și să compare diverse produse pentru a face o alegere rațională și eficientă.

APLICĂ!

1. Exemplifică modul cum poate fi respectat fiecare drept prezentat în schema alăturată.

2. Care sunt responsabilitățile pe care le are un consumator?

Pentru fiecare responsabilitate, dă câte un exemplu:

- să fie informat ⇒ să citească eticheta; să întrebe etc.

3. Ce s-ar întâmpla dacă nu am fi consumatori responsabili?

REFLECTEAZĂ!

Știi că...?

E bine să compari mai multe produse similare.

Nu te lăsa influențat de prețul ori de ambalajul unui produs!

SPUNE-ȚI PĂREREA!

Data de 15 Martie este sărbătorită ca „Ziua mondială a Drepturilor Cosumatorilor”.

Era necesară o zi a drepturilor cosumatorilor? Argumentează!

Ce alte zile mai cunoști în care se sărbătorește drepturi?

AFLĂ MAI MULTE!

În data de 15 martie 1962, J.F. Kennedy, președintele SUA, a prezentat Congresului American „Carta drepturilor consumatorilor”, în care preciza care sunt drepturile consumatorilor:

- dreptul la protecție;
- dreptul la informație;
- dreptul la alegere liberă;
- dreptul de a fi ascultat.

ANALIZEAZĂ!

La avizierul din curtea școlii a apărut un afiș nou. Elevii l-au citit și sunt nerăbdători să participe la dezbateri.

La întâlnire participă reprezentanți ai administrației centrale și locale (organisme cu rol în protecția consumatorilor), precum și reprezentanți ai societății civile (asociații, federații nonguvernamentale cu scopul de a proteja consumatorii), cu rol în protecția consumatorilor.

- Ce întrebări ai adresa dacă ai participa la această întâlnire?
- Sunt necesare astfel de întâlniri? Argumentează!

REȚINE!

În economia de piață informarea consumatorilor este un obiectiv prioritar al programelor de protecție.

Tara noastră s-a aliniat acestor programe de protecție a consumatorilor.

În România, Autoritatea Națională pentru Protecția Consumatorului (ANPC) funcționează ca organ de specialitate, cu personalitate juridică, în subordinea Guvernului.

Orice consumator nemulțumit se poate adresa ANPC. Această instituție are o serie de atribuții privind protecția consumatorilor.

DESCOPERĂ!

1. Crina a cumpărat o carte. Ea nu a primit bonul fiscal.
  - Care este părerea ta în legătură cu această situație?
  - Ce ar putea să facă în situația în care ar fi nevoită să schimbe cartea?
2. Ce poate face un consumator nemulțumit de calitatea produselor/ serviciilor?

- Pașii parcurși înainte de a face o reclamație:

Pasul 1

Identifică problema!

Înainte de a returna un produs, fii sigur că știi care este defectul produsului.

Pasul 2

Strânge dovezile!

Adună toate documentele obținute la cumpărare (bon fiscal, factură, garanții, alte documente).

Pasul 3

Mergi unde ai făcut achiziția!

Vorbește cu vânzătorul sau cu altă persoană avizată. Expune problema, dar și soluția pe care o dorești.

Dacă problema nu va fi soluționată, poți face o reclamație către autoritățile competente.

Pe site-ul ANPC - <https://anpc.ro/>, vei găsi un formular de sesizare online. Acesta cuprinde datele de contact ale reclamantului, datele de identificare ale comerciantului, precum și documentele probatorii (factură, bon, contract, certificat de garanție etc.).

Consumatorul nemulțumit poate depune la ANPC o sesizare sau o reclamație.

Reclamația sau sesizarea se face în nume personal.

Conform prevederilor legale, acestea se fac în format electronic sau în format scris, care se depun personal.

Reclamația se rezolvă în termenul legal, având condiția să fie însoțită de: bon fiscal (factură fiscală, chitanță), contract, certificat de garanție sau alte documente doveditoare.

APLICĂ!

1. Împarte foaia de caiet în patru cadrane. Completează fiecare cadran cu informații, respectând indicațiile primite.

Metoda „Cadrane”

I. Prezintă o situație din care să reiasă o încălcare a dreptului de a fi despăgubit.

II. Exprimă-ți opinia în legătură cu situația prezentată.

III. Susține-ți opinia în legătură cu situația prezentată, folosindu-te de argumente.

IV. Realizează un desen în care să promovezi dreptul consumatorului de a fi despăgubit.

2. Matei a cumpărat de la societatea „ALFA” o veioză. Ajuns acasă, a constatat că este defectă. Deși s-a prezentat în aceeași zi cu bonul fiscal și cu garanția primită, el nu a reușit să schimbe produsul așa cum și-ar fi dorit.

Ce drept i-a fost încălcat lui Matei?

Ajută-l să redacteze o sesizare către autoritățile competente cu privire la nerespectarea drepturilor consumatorilor.

Informații detaliate cu privire la redactarea unei reclamații găsești în pagina următoare.

REFLECTEAZĂ!

Știi că...?

Fiecare produs pe care îl achiziționezi are un impact asupra mediului înconjurător, dar și asupra semenilor. Cu cât suntem mai informați și cu cât consumăm responsabil, cu atât consecințele negative asupra mediului se vor diminua.

SPUNE-ȚI PĂREREA!

Ai cumpărat vreodată un produs care nu a corespuns așteptărilor?

Ai pus obiectul deoparte și l-ai tratat ca pe o pierdere de bani?

AFLĂ MAI MULTE!

În anul 1954 a fost înființat laboratorul Oficiului de Control al Mărfurilor, denumit LAREX. Acesta devine în anul 1990 Centrul Național pentru Încercarea și Expertizarea Produselor (CNIPE-LAREX).

CNIPE-LAREX este o instituție publică finanțată integral din fonduri extrabugetare, în subordinea Autorității Naționale pentru Protecția Consumatorilor.

În laboratoarele CNIPE-LAREX se realizează analize complexe pentru certificarea unor game largi de produse.

Produsele care au aplicată marca LAREX oferă încredere consumatorilor.

1. Accesează site-ul ANPC - <https://anpc.ro/>.

2. Pe prima pagină vei găsi două butoane:

INFO RECLAMAȚII

Accesând butonul, vei găsi răspunsul la trei întrebări:

- ↪ Ce este o reclamație/ sesizare?
- ↪ Cine poate depune o reclamație?
- ↪ Cum depuneți o reclamație?

FORMULAR DE SESIZARE ONLINE

Accesând butonul, se deschide o pagină cu *Formular Reclamații*, ca în modelul de mai jos*.

Informații despre datele personale

Datele dvs. pentru a putea fi contactat

Prenume* ____	Nume* ____
E-mail* ____	Telefon ____
Adresa* - Strada, Nr. (Bl,Et,Ap) ____	Adresa* - Judet resedinta dvs. - Selectati judetul - ____

Datele de identificare ale comerciantului

Datele de identificare ale comerciantului

Operator Economic (Denumire)* ____	Adresa Punct Lucru (Str, Nr)* ____
CUI ____	Judet Operator Economic* - Selectati judetul - ____
Data achizitionarii (zz.ll.aaaa)* ____	Modalitatea cumpararii ☐ Direct ☐ Online

Detalii cu privire la reclamație, precum și la pretențiile reclamantului

Birou Reclamatii*

- Selectati Biroul Adresat -

Dovada adresarii operatorului economic*

Completati acesti camp si/U atasati raspunsul operatorului in campul de mai jos

Detalii cu privire la aspectele reclamate*

Nu copieri din pagini web sau mail-uri. Puteti salva contentul web sau mail-urilor fisier pdf

Formats - **B** *I*

Pretentiile dumneavoastra*

- Selectati Pretentia Dumneavoastra -

Documente justificative: factură, bon, contract etc.

Documente probatorii (dimensiune maxima 20Mb)

Atasati **cel puțin** un document probatoriu. Fisierelor acceptate sunt de tip imagine sau pdf

Factura / Bon Fiscal / Chitanta

No file chosen

Contract

No file chosen

Certificat de garantie

No file chosen

Dovada adresarii operatorului

No file chosen

Va rugam **NU** atasati acelasi document de mai multe ori.
Reclamatia/sesizarea dvs se rezolva in termenul legal (conform prevederilor O.G. nr. 27/2002), cu conditia ca aceasta sa fie **inotata de documente probatorii, respectiv factura fiscala, bon fiscal sau chitanta, contract, certificat de garantie sau alte documente, dupa caz.**
Pentru crearea unui fisier PDF din mai multe documente ale dvs puteti accesa acest [link](#).

*captură site ANPC

3. Ai posibilitatea de a retrace reclamația, dacă între timp s-a găsit o soluție amiabilă.

3. Anei i s-a făcut sete. Se duce la magazin să cumpere o sticlă cu apă. Ajunsă la casă, plătește sticla cu apă și primește bonul fiscal.

Consideri că este necesar să păstrezi bonul fiscal după ce ai plătit un produs? De ce?

Bonul fiscal este un document care dovedește plata bunurilor vândute sau a serviciilor prestate. El este eliberat de o casă de marcat. Elemente esențiale ale bonului fiscal:

Conținutul bonului fiscal:

- data, ora și minutul emiterii bonului fiscal;
- numărul de ordine al acestuia, la nivelul zilei de lucru;
- numele sau codul operatorului;
- denumirea fiecărui bun livrat sau a serviciului prestat;
- prețul sau tariful unitar;
- cantitatea;
- valoarea TVA (taxa pe valoarea adăugată).

SC NONAME SRL STR. PRINCIPALA, NR. 0	
0001	
256701 CREION UNIVERSAL	1
1.000 X 5.99	5.99
Pret et. UM: BUC	1

A = 24.00 %	1.16

TOTAL	5.99
Numerar	5.99

Data 01-01-2111	Ora 11:11:11
BON FISCAL NR:0011	

Denumirea fiecărui bun sau a fiecărui serviciu prestat

Preț

Cantitate

Data, ora și minutul emiterii

Numărul de ordine

PORTOFOLIU

Elaborează împreună cu un coleg un afiș prin care să faceți cunoscute drepturile consumatorilor.

Folosește-te de îndemnurile:

„Fii responsabil!”

„Citește eticheta!”

„Fii atent!”

„La atitudine!”

„Solicită bonul fiscal!”

„Cunoaște-ți drepturile!”

Pentru a facilita o mai bună comunicare cu orice consumator, autoritățile pun la dispoziția lui o serie de telefoane utile (cu tarif normal sau redus).

021 9615

Telefon cu tarif normal în rețeaua Telekom, apelabil din toate rețelele.

protectia-consumatorilor.ro

GUVERNUL ROMÂNIEI
AUTORITATEA NAȚIONALĂ PENTRU
PROTECȚIA CONSUMATORILOR

**TELEFONUL
CONSUMATORILOR**

0219551

Reprezentanții asociațiilor de consumatori nu au drept de control al operatorilor economici, conform art.42 din O.G. nr. 21/1992.

Apelarea numărului 0219551 poate fi taxată în funcție de tipul de abonament deținut de consumator

II. PRODUCĂTORUL

II.1. PRODUCEREA DE BUNURI ȘI SERVICII

„Cea mai mare plăcere în viață este să faci lucruri pe care oamenii spun că nu poți să le faci.”

Walter Bagehot

ANALIZEAZĂ!

Familia îndeplinește unele funcții, atât pentru membrii ei, cât și pentru societate:
⇒ **funcția economică, funcția de socializare, funcția de solidaritate și funcția biologică.**

Funcția economică este importantă și rezultă din faptul că membrii familiei participă la producerea de bunuri materiale și de servicii, dar și la consum. În cadrul unor întreprinderi, oamenii desfășoară activități economice de producție prin care se obțin bunuri materiale și servicii.

Analizează imaginile!

a) acasă

b) în comunitate

■ Ce observi?

■ Ce fac membrii familiei?

DESCOPERĂ!

Orice bun (serviciu) pe care noi îl consumăm (folosim) pentru a ne satisface o anumită nevoie trebuie produs înainte și oferit apoi pe piață spre vânzare.

O etapă principală a activității economice este producția de bunuri și de servicii.

Producția este o activitate umană care presupune realizarea de bunuri și de servicii capabile să satisfacă nevoile și dorințele oamenilor.

Producătorul este cel care susține oferta de produse și de servicii pe piață. El este cel care ia deciziile necesare obținerii produselor și serviciilor oferite pe piață, de la început – momentul inițierii producției - și până în momentul introducerii pe piață a acestora.

REȚINE!

Satisfacerea nevoilor se realizează prin consumul de bunuri și de servicii.

Procesul prin care acestea sunt obținute poartă denumirea de *proces de producție*.

Producția este activitatea depusă de oameni cu scopul de a transforma resursele disponibile corespunzător nevoilor, urmărind crearea de bunuri și de servicii destinate consumului.

Procesul de producție reprezintă un ansamblu de operații ce vizează obținerea de bunuri destinate satisfacerii unor nevoi.

Specificul activității producătorului la nivelul procesului de producție este de a iniția, de a organiza, de a supraveghea și de a decide asupra modalității în care își va desfășura activitatea, producătorul fiind direct interesat să-și realizeze activitatea în cele mai bune condiții.

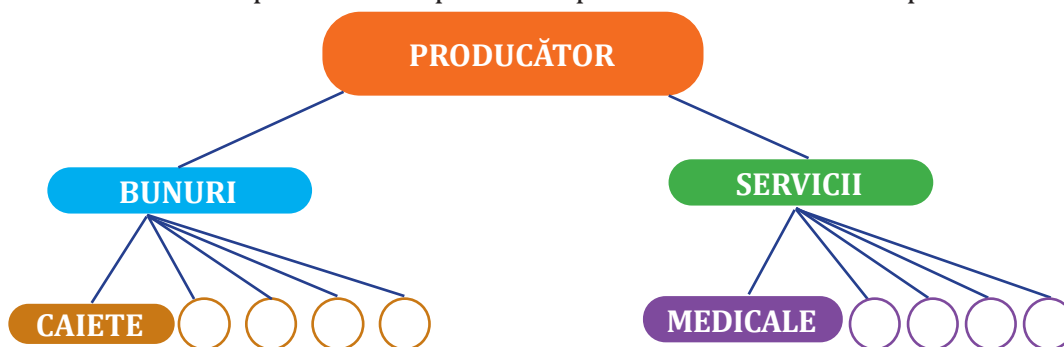
APLICĂ!

1. Cum sunt satisfăcute nevoile?
2. Care este denumirea procesului prin care sunt obținute bunurile și serviciile?
3. Ce reprezintă producția? Dar procesul de producție?
4. Analizează informațiile prezentate în mass-media cu privire la un produs. Prezintă-le colegilor tăi!
5. Descrie un produs/ un serviciu care se află pe piață.

Metoda „Ciorchinele”

6. Desenează ciorchinele pe caiet. Completează-l prin cât mai multe exemple.

Joc de rol

Producătorii adoptă diverse strategii pentru a-i atrage pe consumatori: reduceri de prețuri, promoții, publicitate, promovarea produselor într-un decor atractiv.

Alege un produs/ un serviciu. Joacă împreună cu un coleg rolul consumatorului și al producătorului.

II. PRODUCĂTORUL

II.2. PRODUCĂTORUL ȘI SPIRITUL ANTREPRENORIAL INIȚIATIVĂ ȘI RISC

„Antreprenorul este un om care are o viziune pe care o transformă în realitate.”

David Karp

ANALIZEAZĂ!

Satisfacerea nevoilor de consum ale oamenilor presupune producerea de bunuri și de servicii. Producția este activitatea depusă de oameni cu scopul de a transforma resursele disponibile în bunuri și în servicii destinate consumului.

În ziarul local era următorul articol:

2 Ziarul local

15 martie 2015

AFACERI BIO

„Deoarece se pune tot mai mult accentul pe conceptul de bio, oamenii se îndreaptă tot mai mult spre consumul de produse naturale. Iată de ce, după terminarea facultății de agronomie, doi tineri au pus bazele unei afaceri: producerea de suc natural din fructe. Ei au achiziționat o linie de producție de suc de fructe, prin presare la rece. Fructele necesare producerii diferitelor sortimente de suc au fost cumpărate de la producătorii locali...”

1. De ce au ales cei doi absolvenți deschiderea unei afaceri?
2. Ce i-a determinat să producă suc?
3. Cum crezi că se numesc cei doi tineri acum, fiindcă au o afacere?

Cel care produce bunuri se numește **producător**.
Producătorul dovedește spirit antreprenorial.
Antreprenorul/ întreprinzătorul este persoana care execută anumite lucrări sau servicii (publice ori particulare), cu spirit de inițiativă.

DESCOPERĂ!

Termenul care exprimă cel mai bine spiritul de întreprinzător este *inovația*. Aceasta evidențiază faptul că schimbarea pe care o produce un antreprenor presupune altă modalitate de a analiza și de a soluționa o problemă.

Spiritul de întreprinzător exprimat în capacitatea de a genera schimbări inovatoare se referă la un ansamblu de trăsături de personalitate combinate cu puterea de a gândi ca un vizionar.

1. Cum poate fi definit întreprinzătorul?
Scrie un enunț pentru acest termen.

REȚINE!

Producătorul este persoana care utilizează diferite resurse (materiale, umane, financiare, informaționale) pentru a produce bunuri și servicii.

Ceea ce caracterizează personalitatea și activitatea antreprenorului este spiritul de întreprinzător. Pentru cei animați de un astfel de spirit, schimbarea este modul normal și sănătos de a fi al lucrurilor.

APLICĂ!

1. Care sunt calitățile ce îl pot caracteriza pe un antreprenor? Scrie-le pe caiet ca în modelul prezentat.

Model:

I
A N T R E P R E N O R
M O
B V
I A
Ț Ț
I I
E E

Folosește-te de noțiunile de mai jos!

AMBIȚIE, INOVAȚIE, PERSEVERENȚĂ, OPORTUNITATE, VIZIUNE, INTELIGENȚĂ, PROVOCARE, EXCELENȚĂ, ASUMARE, OMENIE, SCHIMBARE, INSPIRAȚIE, DEZVOLTARE, AVENTURĂ, DESCHIDERE, EVOLUȚIE, ATITUDINE, PASIUNE, CREATIVITATE, CUNOAȘTERE, CALITATE, NOUȚATE, RESPONSABILITATE, POTENȚIAL

2. **Lucrează în echipă!**

Târgul ideilor de afaceri

Realizați un afiș prin care să prezentați o idee de afacere. Aveți în vedere următoarele informații: denumirea/ scopul/ rezultatele așteptate/ promovarea.

Expuneți afișele și votați-le pe cele care prezintă inițiative inovatoare.

REFLECTEAZĂ!

„Cine nu riscă nu câștigă.”

Plecând de la acest citat, argumentează în câteva rânduri semnificația lui.

SPUNE-ȚI PĂREREA!

Intreprinzătorii motivați, cu spirit inovativ își asumă riscul de a înființa firme noi, generatoare de locuri de muncă.

Care este părerea ta despre faptul că sunt înființate noi locuri de muncă?

AFLĂ MAI MULTE!

Antreprenorul are un rol vital într-o economie dezvoltată. El este un pilon de bază al creșterii economice a unei țări.

PORTOFOLIU

Scrie un eseu de 5-7 rânduri, pornind de la afirmația:

„Succesul nu este întotdeauna ceea ce vezi!”

Ajută-te de imaginea alăturată și dă un titlu potrivit.

Succesul nu este întotdeauna ceea ce vezi!

☞ Ce reprezintă inițiativa și riscul?

Cei care se pot adapta la schimbările permanente ce au loc în domeniul preferințelor consumatorilor, cei care țin pasul cu progresele permanente din domeniul tehnicii și al tehnologiilor, cei care valorifică schimbarea ca pe o șansă sau cei care proiectează viziuni inovatoare sunt înzestrați cu spirit de **inițiativă**.

Încrederea în sine, capacitatea de a analiza și de a realiza opțiuni ferme, de a lua decizii și de a urmări sistematic realizarea lor, se reflectă în puterea de a înfrunta obstacolele și **incertitudinea**, de a-și asuma **riscul** pe care îl presupune o afacere.

Atât riscul, cât și incertitudinea domină lumea afacerilor.

RISCU

↪ face referire la un eveniment care poate produce o pagubă, o pierdere, împiedicând obținerea rezultatului dorit.

INCERTITUDINEA

↪ este o stare de nesiguranță cu privire la viitor. Niciodată nu poți fi sigur de ce se poate întâmpla.

APLICĂ!

1. Gândește-te la o afacere! Dă exemplu de un risc și de o incertitudine care ar putea să apară. Argumentează-ți răspunsul.
2. Enumeră cel puțin șase calități ale unui antreprenor. Care dintre acestea te reprezintă? Crezi că ai putea fi în viitor un antreprenor?
3. Alege un antreprenor de succes (de exemplu: Steve Jobs, Elon Musk etc.). Documentează-te despre el. Realizează o fișă în care să prezinți: domeniul de activitate, modalitatea de promovare a afacerii și ceea ce îl deosebește de ceilalți antreprenori.

Metoda „Cvintetul”

Sintetizează cunoștințele despre antreprenor și prezintă-le sub forma unei poezii cu cinci versuri.

Primul vers va fi:
ANTREPRENOR

Exemplu:

CONSUMATORUL
Responsabil, asumat,
Citind, analizând, acționând
Va achiziționa un produs.
Nevoile.

Regulile de întocmire a unui cvintet:

- primul vers este format din cuvântul tematic (un substantiv);
- al doilea vers este format din două cuvinte (adjective care să arate însușirile cuvântului tematic);
- al treilea vers este format din trei cuvinte (verbe la gerunziu care să exprime acțiuni ale cuvântului tematic);
- al patrulea vers este format din patru cuvinte ce formează o propoziție prin care se afirmă ceva esențial despre cuvântul tematic);
- al cincilea vers este format dintr-un singur cuvânt, care sintetizează tema/ideea.

RECAPITULARE

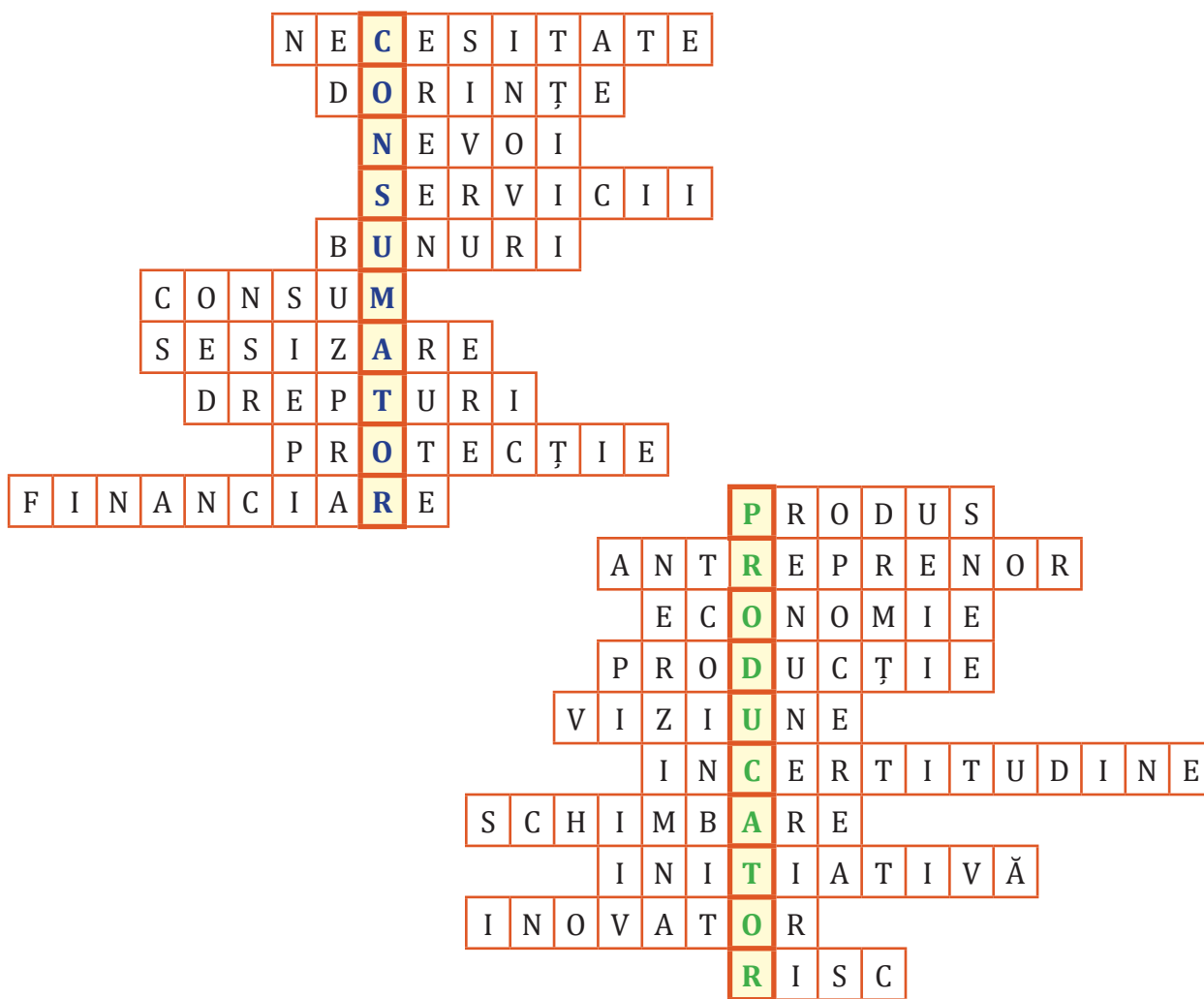

Lucrează în echipă!

a

Formulați întrebări, pornind de la cuvintele cheie, care vizează informațiile dobândite pe parcursul unității de învățare „Cetățenia, dimensiunea economică”. Se grupează elevii în două echipe: CONSUMATOR și PRODUCĂTOR. Fiecare echipă va formula și va scrie pe câte o foaie de flipchart întrebări, astfel încât răspunsurile să fie cuvintele din rebus.

La final, fiecare echipă va expune foaia de flipchart la tablă. Se vor dezbate rezolvările sarcinilor.

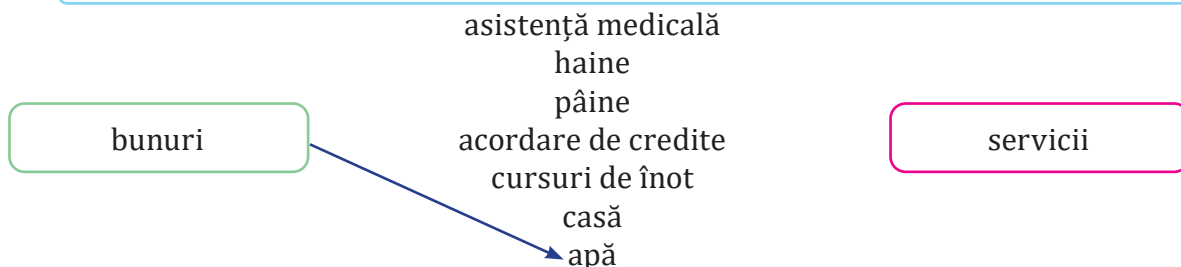

b

Realizează un text scurt despre relația dintre consumator și producător, utilizând corect termenii învățați, specifici domeniului economico-financiar.

EVALUARE

1 Asociază fiecare exemplu din coloană cu una dintre cele două noțiuni, după model.

2 Definește: a) produs b) consumator c) producător

3 Enumeră cinci drepturi ale consumatorilor.

4 Pentru două dintre drepturile prezentate mai sus realizează câte un simbol.

5 Completează cuvântul potrivit pentru afirmațiile următoare:

- ⇒ Producătorul este persoana care utilizează diferite **resurse** pentru a produce ..... și .....
- ⇒ Consumatorul este persoana care dobândește ori consumă bunuri sau produse achiziționate de la .....
- ⇒ Procesul de producție reprezintă ansamblul de operații ce vizează obținerea de ..... destinate satisfacerii unor .....

6 Formulează propoziții, folosind cuvintele *inovator* și *incertitudine*.

Modele de rezolvare

1. bunuri: cartea
servicii: serviciile medicale
2. Produs - bun destinat consumului
3. Dreptul de a fi ascultat

- 4.
5. Resurse
6. Colegul meu a avut inițiativa de a strânge selectiv gunoiul în clasa noastră.

BAREM:

Cerința 1	(3 x 0,25) + (3 x 0,25) = 1,5 p.	Cerința 4	2 x 0,25 = 0,5 p.
Cerința 2	2 x 0,5 = 1 p.	Cerința 5	5 x 0,5 = 2,5 p.
Cerința 3	5 x 0,5 = 2,5 p.	Cerința 6	2 x 0,5 = 1 p.

1 punct din oficiu; **Total: 10 puncte**

UNITATEA 2

BANII ȘI BUGETUL

CONȚINUTURI

I. Planuri de acțiune personale/ de familie pentru realizarea unui scop

I.1. Alegerea unui scop. Resurse necesare pentru atingerea scopului propus

II. Nevoi și dorințe versus resurse în cadrul bugetului familiei/ bugetului personal

II.1. Venituri ale familiei - cheltuieli ale familiei
II.2. Venituri personale - cheltuieli personale

III. Rolul banilor în bugetul familiei/ bugetul personal

III.1. Forme actuale ale banilor. Valoarea și funcțiile banilor
III.2. Moneda națională a României

IV. Instrumente și mijloace de plată (prin numerar, prin card, prin internet și mobile banking)

I. PLANURI DE ACȚIUNE PERSONALE/ DE FAMILIE PENTRU REALIZAREA UNUI SCOP

I.1. ALEGEREA UNUI SCOP. RESURSE NECESARE PENTRU ATINGEREA SCOPULUI PROPUȘ

„Important în viață e să urmărești un scop.”

Camil Petrescu

„Oamenii lucrează mai bine când știu UNDE vor să ajungă și DE CE.”

Elon Musk

ANALIZEAZĂ!

- Scrie pe caiet ce ți-ai dori să realizezi în viitor/ în viață. Stabilește ce acțiuni ar trebui să faci pentru a realiza ceea ce ți-ai dori.
- Dorința de a realiza ceea ce ne-am propus (urmărirea unui scop) ne determină să ne stabilim un plan de acțiune.
- Acțiunile tale din plan trebuie să fie determinate de motivația de a reuși.
- Urmărește schema de mai jos.

01

Ceea ce doresc
să realizez

02

Culegerea de infor-
mații (De ce?, Când?,
Unde?, Cu ce?, Cum?)

03

Fixarea acțiunilor
pentru a realiza
ceea ce mi-am
propus

CUM STABILIM UN PLAN DE ACȚIUNE?

Un plan de acțiune corect este întotdeauna în
strânsă legătură cu ceea ce dorim să realizăm.

04

Structurarea pla-
nului în funcție de
acțiunile stabilite

05

Implementarea pla-
nului și evaluarea
rezultatelor

06

Păstrarea/ modifi-
carea planului de
acțiune propus în
funcție de rezultate

DESCOPERĂ!

Descoperă cele trei cuvinte ascunse în careu.
Arată ce semnifică acestea pentru tine.

M	S	C	O	P	Y	I	L
W	R	V	K	B	S	Q	F
I	A	Ț	G	R	H	J	N
O	B	I	E	C	T	I	V
Z	R	N	B	P	D	T	X
M	F	T	K	Y	V	W	E
B	Q	Ă	J	D	M	N	C
S	U	K	E	X	J	Q	X

Scopul este ceea ce-și propune cineva să îndeplinească; țintă către care tinde cineva prin acțiunile sale.

Metoda „Ciorchinele”

Completează ciorchinele prin cât mai multe enunțuri referitoare la „SCOP”.

Stabilește-ți un scop!

Pentru a fi realizabil, scopul trebuie să îndeplinească următoarele criterii, fiind importantă ordinea în care acestea sunt luate în considerare:

Criteriul 5

Scopul trebuie să fie atins într-un interval de timp.

Criteriul 4

Scopul propus trebuie să aducă o schimbare.

Criteriul 3

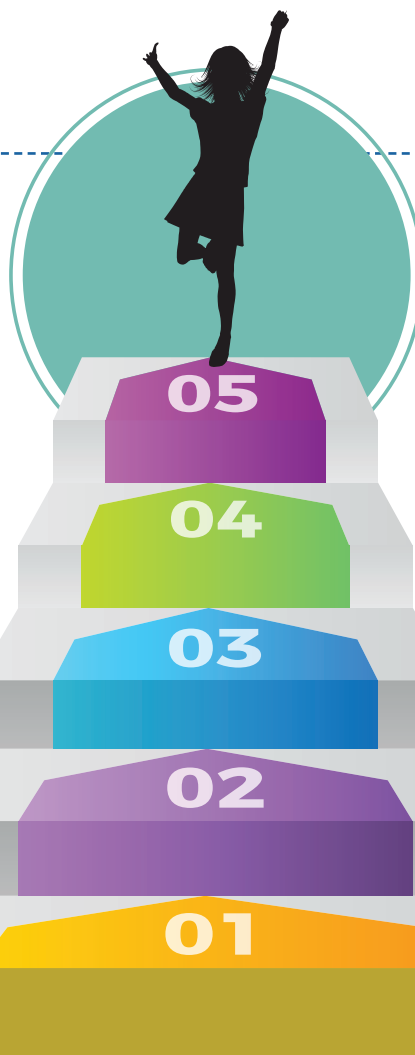
Scopul trebuie să corespundă așteptărilor tale.

Criteriul 2

Este important ca scopul ales să fie măsurabil.

Criteriul 1

Scopul trebuie să fie raportat la propria persoană.

Motivația de a reuși ne determină să fim atenți la modul în care ne stabilim scopul și implicit obiectivele. **Obiectivele** provin din scop. Acestea contribuie la concretizarea scopului.

SCOP

Să citesc cât mai multe cărți pentru a asimila cât mai multe informații care să mă ajute să mă descurc în viață.

OBIECTIV

Până la 15 septembrie anul curent să citesc cu două cărți mai mult decât anul trecut (anul trecut am citit 6 cărți).

Ce înseamnă „obiectiv SMART”?

„SMART” se traduce din engleză prin cuvântul „INTELIGENT”.

S

Obiectivul este specific deoarece se referă la ceva concret.

SPECIFIC

M

Obiectivul este măsurabil, deoarece a fost specificat numărul de cărți ce vor fi citite în anul curent: „cu două cărți mai mult raportat la anul trecut” ($6+2=8$).

MĂSURABIL

A

Obiectivul este accesibil, adică poate fi realizat de către mine.

ACCESIBIL

R

Obiectivul este relevant, deoarece un număr mai mare de cărți citite va fi un lucru benefic pentru asimilarea de noi cunoștințe.

RELEVANT

T

Din punct de vedere temporal, obiectivul este bine determinat în timp: „până la 15 septembrie, anul curent”.

TEMPORAL

Până pe 15 septembrie anul curent să citesc cu două cărți mai mult decât anul trecut (anul trecut am citit 6 cărți).

Odată cu stabilirea unui scop și a obiectivelor, putem să realizăm un plan de acțiune care să cuprindă o serie de acțiuni menite să ducă la atingerea scopului propus.

PLAN DE ACȚIUNE - model -

„Îmi propun ca până la 15 septembrie, anul acesta să citesc cu două cărți mai mult decât am citit anul trecut (anul trecut am citit 6 cărți).”

Culegerea de informații

De ce să citesc?/ Când să citesc?/ Unde să citesc?/ Ce cărți să citesc?/ De unde iau cărțile?

Structurarea planului de acțiune

1. Stabilirea celor 8 cărți care trebuie citite
2. Găsirea/ achiziționarea/ împrumutarea cărților
3. Așezarea cărților într-o ordine prestabilită pentru citire
4. Precizarea timpului necesar pentru citirea fiecărei cărți
5. Citirea cărților

Implementarea planului și evaluarea rezultatelor

↳ Se parcurg activitățile din structura planului în ordine. Se evaluează rezultatele.

Păstrarea/ modificarea planului de acțiune propus în funcție de rezultate

↳ În funcție de rezultate se pot face modificări în structura planului.

Exemplu:

- Dacă nu pot ajunge în posesia unei cărți, voi alege o altă carte spre a fi citită.
- Dacă am stabilit ca o carte să fie citită într-o lună, dar din motive obiective nu am reușit, atunci voi restabili timpul necesar pentru celelalte cărți, astfel încât să mă încadrez în timpul propus – 15 septembrie, anul curent.

- De ce crezi că este necesar să precizăm titlurile celor 8 cărți care trebuie citite?
- Este important să ne asigurăm că am găsit cărțile? De ce?
- Așezarea cărților într-o ordine, pentru a fi citite, te poate motiva? Dacă da, în ce fel?
- Este indicat să stabilim timpul necesar pentru citirea fiecărei cărți?
- Am putea să ne atingem scopul și fără un plan de acțiune? Argumentează-ți răspunsul!

REȚINE!

Scopul face parte din viața noastră!

Scopul este ținta spre care tindem să ajungem prin activitățile noastre.

Când îți stabilești un scop, este bine să ai în vedere:

- *să fie raportat la propria persoană;
- *să fie măsurabil;
- *să corespundă așteptărilor tale;
- *să aducă o schimbare;
- *să fie stabilit într-un interval de timp.

După alegerea scopului, trebuie să-ți stabilești acțiuni precise care te vor ajuta să-l atingi.

APLICĂ!

1. a) Analizează dacă obiectivul de mai jos poate fi realizabil.

„Vreau să merg într-o excursie anul acesta!”

b) Dacă obiectivul nu este definit corect, reformulează-l!

2. Este importantă stabilirea unui timp pentru realizarea obiectivului propus? Argumentează!

3. Scrie trei lucruri importante despre scop, pe care le-ai reținut din lecție.

Metoda „Eseul de 5 minute”

În timp de 5 minute, scrie un eseu (o redactare restrânsă) de maxim 10 rânduri în care să-ți susții părerea cu privire la următorul citat:

„Important în viață e să urmărești un scop.”

Camil Petrescu

DESCOPERĂ!

De ce are nevoie fiecare copil pentru a-și îndeplini dorința?

1. Corina își dorește o pereche nouă de patine. Ea știe că părinții nu au posibilitatea de a-i îndeplini această dorință. Se hotărăște să economisească bani pentru a-și îndeplini dorința.

2. Mihnea ar vrea să construiască un avion. Are nevoie de multe materiale.

3. Victor are de redactat un eseu despre astronauti. Nu a reușit să scrie decât o frază. El nu are prea multe informații.

4. Ioanei i-ar plăcea să prepare cozonaci. Știe că nu reușește să-i facă singură. Ar avea nevoie de mama și de bunica ei.

REȚINE!

Resursele sunt rezerve sau surse necesare satisfacerii nevoilor umane. Ele pot fi:

a) resurse materiale: pământ, faună, floră, lemn, apă, echipamente etc.;

b) resurse umane: oameni;

c) resurse financiare: bani;

d) resurse informaționale: date, informații etc.

Metoda „4 colțuri”

Cadrul didactic aplică patru coli de flipchart în cele patru colțuri ale sălii de clasă. Pe fiecare coală este scrisă o resursă.

Grupați-vă în patru echipe. Fiecare echipă se va îndrepta către unul dintre colțuri. Pe coala de flipchart scrieți păreri, argumente, soluții, problematizări cu privire la resursa primită.

RESURSE
MATERIALE

RESURSE
UMANE

RESURSE
FINANCIARE

RESURSE
INFORMAȚIO-
NALE

Răspundeți la întrebări de tipul:

- » Este necesară resursa?
- » Ce pot face cu ea?
- » Cât este de importantă?
- » Cum ar trebui să o folosesc?

La final, colile vor fi afișate la tablă. Vor fi examinate și se vor discuta opiniile fiecărei echipe.

Faceți un schimb activ de păreri!

APLICĂ!

1. Desenează pe caiet tabelul.

Identifică ce resurse sunt necesare pentru a realiza fiecare acțiune. Completează tabelul.

Argumentează-ți de fiecare dată răspunsul.

ACȚIUNI	RESURSE			
	Umane	Materiale	Financiare	Informaționale
Organizarea unei excursii				
Realizarea unei machete ecologice				
Redactarea unui articol despre fluturi				

2. Stabilește-ți un scop!

Scrie pe caiet acțiunile pe care trebuie să le faci pentru a-ți atinge scopul. Identifică resursele necesare fiecărei acțiuni în parte.

Exemplu:

„Vreau să termin proiectul de la geografie despre plante până vineri, 10 februarie, anul curent.”

Structurarea planului de acțiune

Acțiune	Resurse
1. Selectarea materialelor ce vor fi utilizate în realizarea proiectului.	Resurse materiale: coli, lipici, carioci, creioane colorate etc. Resurse financiare: bani pentru achiziționarea materialelor.

REFLECTEAZĂ!

Timpul poate fi și el o resursă. Acesta ne ajută la planificarea acțiunilor pe anumite intervale/ perioade determinate.

Exprimă-ți opinia în legătură cu afirmația de mai jos, argumentând!

Timpul este o resursă indispensabilă îndeplinirii obiectivelor personale.

SPUNE-ȚI PĂREREA!

Ce poziție ar ocupa fiecare tip de resursă, după părerea ta? Argumentează!

Toți colegii au aceeași părere?

Da, pentru că...

Nu, pentru că...

AFLĂ MAI MULTE!

Timp de mai mulți ani, deviza care a subliniat spiritul antreprenorial a fost:

„Time is money!”

(Timpul înseamnă bani!)

În prezent această deviză a fost înlocuită de:

„Knowledge is power!”

(Cunoașterea înseamnă putere!)

PORTOFOLIU

Vă provoc la creativitate!

Împreună cu familia ta, propune un scop. Realizează un plan de acțiune pentru atingerea scopului. Prezintă-l sub forma unui poster.

II. NEVOI ȘI DORINȚE VERSUS RESURSE ÎN CADRUL BUGETULUI FAMILIEI/ BUGETULUI PERSONAL

II.1. VENITURI ALE FAMILIEI - CHELTUIELI ALE FAMILIEI

„Arta de a trăi cu ușurință în ceea ce vizează banii este de a-ți ajusta nivelul de trai cu o treaptă mai jos decât mijloacele disponibile.”

Henry Taylor

ANALIZEAZĂ!

Atât bunurile, cât și serviciile reprezintă priorități în consumul unei familii și satisfac nevoile, dorințele acesteia.

De câte ori avem nevoie de diverse bunuri sau de servicii trebuie să le cumpărăm.

Atunci când cumpărăm, folosim pentru plată resursele financiare.

Familia este principalul consumator de bunuri și de servicii.

Resursele de care dispune o familie reprezintă totalitatea elementelor pe care aceasta le folosește pentru a-și satisface anumite nevoi, dar și dorințe.

DESCOPERĂ!

- * Care pot fi resursele financiare ale unei familii?
- * Ce cheltuieli pot să apară într-o familie?

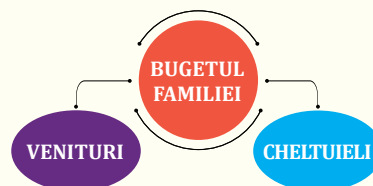

Diverse beneficii primite de la serviciu pot fi considerate resurse financiare.
Exemplu: Bilete de valoare (tichete de masă, tichete cadou, tichete de creșă, tichete culturale, vouchere de vacanță), prime etc.

REȚINE!

Bugetul unei familii este format din veniturile și din cheltuielile pe care le realizează membrii unei familii pentru un timp determinat (de exemplu: o lună, un an etc.).

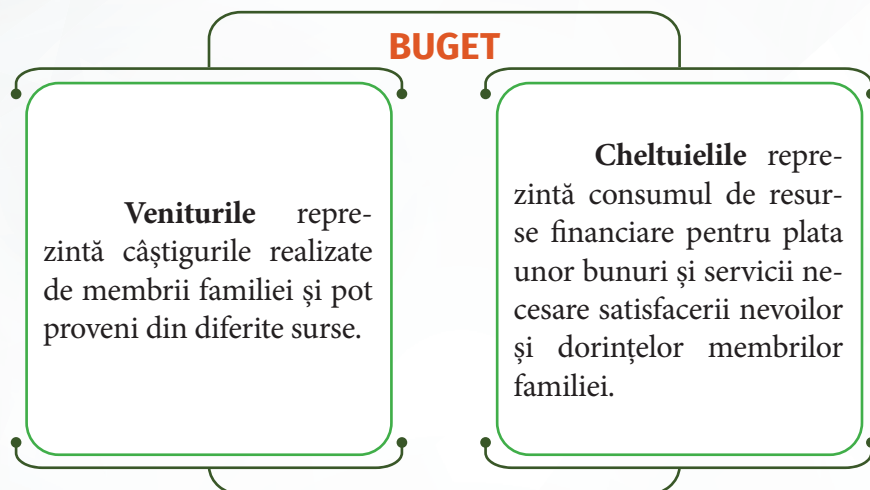
Veniturile familiei reprezintă acele resurse financiare de care familia dispune (salarii, pensii, alocații, burse, venituri din chirii, din dobânzi etc.).

Consumul unei familii este determinat de necesitatea acoperirii nevoilor familiei, cât și de îndeplinirea unor dorințe. Acesta presupune, de cele mai multe ori, **cheltuieli** (cheltuieli pentru consum, taxe, impozite, rate etc.).

Este important calculul bugetului unei familii. Acesta trebuie să fie unul cât se poate de real. Scopul stabilirii unui buget este acela de a analiza situația financiară a unei familii (venituri și cheltuieli).

BUGETUL FAMILIEI

Proiectarea bugetului unei familii constă în determinarea veniturilor și anticiparea cheltuielilor. Veniturile și cheltuielile reprezintă componentele de bază ale unui buget.

• Ce reprezintă bugetul unei familii?

- ↪ Bugetul unei familii poate fi un plan financiar conform căruia veniturile sunt **alocate** pentru cheltuielile personale, pentru plata datoriilor, pentru economii și pentru **investiții**.
- ↪ Punctul de plecare pentru planificarea bugetară a unei familii este reprezentat de cheltuielile din trecut, precum și de datorii.

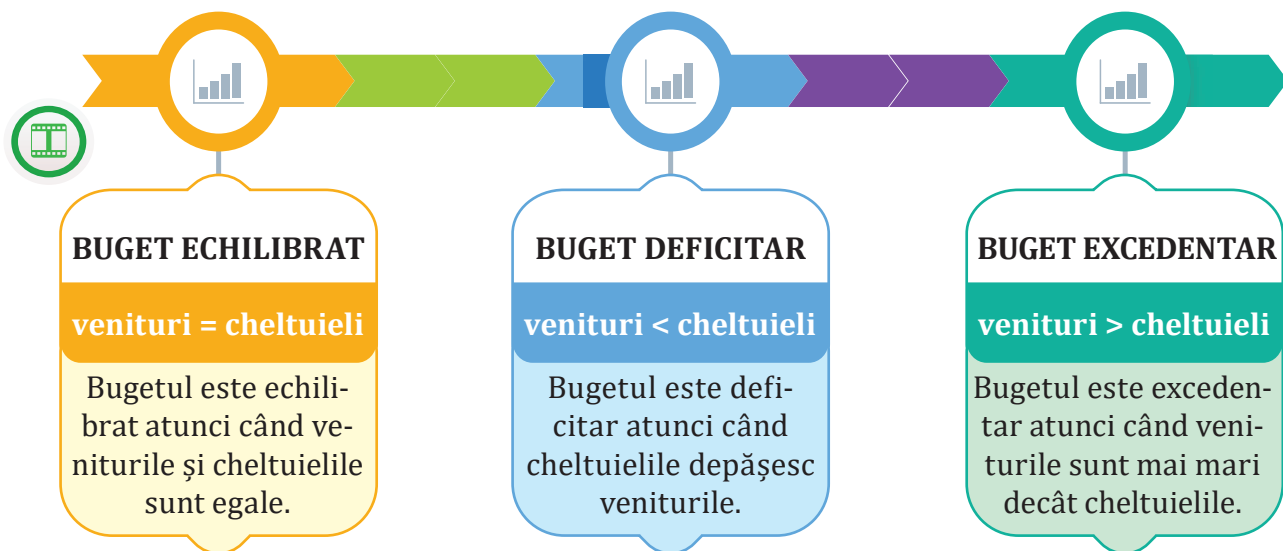
• Cum se stabilește bugetul unei familii?

- ↪ cunoscând elementele componente ale bugetului: veniturile și cheltuielile;
- ↪ stabilind priorități în ceea ce privește cheltuielile, ținând cont și de necesitățile membrilor familiei;
- ↪ înțelegând necesitatea utilizării raționale a resurselor financiare (venituri).

Realizarea unui buget te ajută în luarea deciziei de a consuma sau de a face economii.

Înainte oricărei decizii în care urmează să-ți folosești resursele financiare trebuie să știi care sunt veniturile, ce cheltuieli vei face, apoi să-ți schițezi un buget în care să le evidențiezi pe toate.

PORTOFOLIU

a) Elaborează un buget simplu pentru familia ta.

Completează, într-un tabel precum cel prezentat mai jos, veniturile și cheltuielile dintr-o lună ale familiei tale.

Buget
(model)

LUNA			
VENITURI		CHELTUIELI	
Salariu tata	2 800	Rate	1 450
Salariu mama	3 000	Facturi pentru utilități	950
Bonuri de masă	400	Cheltuieli pentru mâncare	1 200
Bonusuri	200	Cheltuieli pentru îmbrăcăminte	250
Alocație pentru copii	150	Cheltuieli pentru casă	900
Alte venituri	-	Cheltuieli pentru mașină	700
		Alte cheltuieli	-
Total venituri	6 550	Total cheltuieli	5 450

(Poți adăuga sau poți elimina celule în tabel, în funcție de specificul veniturilor și al cheltuielilor din familia ta.)

b) Răspunde la întrebările de mai jos, în funcție de bugetul pe care l-ai realizat.

- ☞ Cum sunt veniturile față de cheltuieli?
- ☞ Ce fel de buget este?
- ☞ S-au realizat și economii?

Economia reprezintă partea din venituri care nu este cheltuită.
 economii = venituri - cheltuieli

APLICĂ!

1. Asociază corespunzător termenii celor două coloane:

A

buget echilibrat

buget deficitar

buget excedentar

B

venituri > cheltuieli

venituri + cheltuieli

venituri = cheltuieli

venituri < cheltuieli

2. În luna martie, familia M. a avut un venit total de 6 800 de lei, iar cheltuielile au fost de 7 200 de lei. Familia B. a avut un venit total de 7 800 de lei, iar cheltuielile au fost de 7 200 de lei. Familia C. a avut un venit total de 5 800 de lei, iar cheltuielile au fost de 5 800 de lei.

Stabilește pentru fiecare familie ce tip de buget a avut. Argumentează răspunsul.

3. Miruna își dorește o bluză nouă de 1 Iunie. Aceasta costă 160 de lei. Pentru a vedea dacă acest lucru este posibil, Miruna ia parte alături de familia sa la întocmirea bugetului pentru luna mai.

Veniturile și cheltuielile sunt prezentate în tabelul de mai jos:

Venituri		Cheltuieli	
Salariu mama	2 500	Utilități	1 450
Salariu tata	3 000	Rată credit	200
Alocație Miruna	100	Transport	250
Alte venituri	-	Produse alimentare	900
		Produse pentru igiena familiei	700
		Produse de papetărie	100
		Alte cheltuieli	-
Total		Total	

- Desenează tabelul pe caiet, calculează totalul veniturilor și al cheltuielilor. Cum este bugetul?
- Ar putea Miruna să-și îndeplinească dorința? Argumentează!

4. Realizează un eseu cu tema:

Cum putem să alocăm responsabil resursele financiare?

REFLECTEAZĂ!

Responsabilitatea de a face economii este într-o strânsă legătură cu gestionarea responsabilă a resurselor financiare. Pentru a putea face economii, avem nevoie de o planificare minuțioasă a bugetului.

SPUNE-ȚI PĂREREA!

★ Crezi că e important ca bugetul familiei să fie cunoscut de toți membrii? Argumentează!

★ De ce este important să cheltuim responsabil resursele financiare?

AFLĂ MAI MULTE!

La ce te ajută stabilirea unui buget?

- ↳ vei avea o evidență foarte clară a cheltuielilor pe care le faci anual și lunar;
- ↳ vei ști de unde să reduci unele cheltuieli, mărindu-ți astfel economiile;
- ↳ vei putea lua decizii financiare mult mai bune.

II. NEVOI ȘI DORINȚE VERSUS RESURSE ÎN CADRUL BUGETULUI FAMILIEI/ BUGETULUI PERSONAL

II.2. VENITURI PERSONALE - CHELTUIELI PERSONALE

„Averea constă nu în a avea posesiuni multe, ci în a avea nevoi puține.”
Epictetus

ANALIZEAZĂ!

Am învățat că bugetul este format din veniturile și cheltuielile identificate pentru un timp determinat.

Identificarea surselor de venit și a cheltuielilor necesare este foarte importantă în detalierea unui buget personal.

- Tu ai un buget personal?
- Care sunt sursele de venit pentru tine?
- Ce fel de cheltuieli personale sunt într-o lună?

* Realizați, pe tablă, un tabel cu două coloane: venituri personale și cheltuieli personale. Completați tabelul prin cât mai multe exemple.

Luați în considerare:

- ↳ pentru venituri - toate sumele de bani de care ați putea să beneficiați într-o lună;
- ↳ pentru cheltuieli - toate cheltuielile dintr-o lună pentru diferite necesități.

Exemplu:

Venituri personale		Cheltuieli personale	
Exemplu: alocația		Exemplu: caiete	

* Cum putem să planificăm un buget personal, astfel încât banii să fie cheltuiți eficient?

Stabilirea unui buget personal este utilă doar în cazul folosirii corecte a informațiilor furnizate.

REȚINE!

Într-un buget personal sunt identificate toate sursele de venit, dar și cheltuielile personale.

Este important să putem determina care este **bugetul personal**.

Organizați o dezbatere cu tema:
„Cum alocăm resursele financiare personale”.

APLICĂ!

1. Din veniturile personale, Mihai a economisit în primele trei luni ale anului, suma de 220 de lei.

Scopul lui este să își cumpere o bicicletă nouă, în valoare de 425 de lei, până la sfârșitul lunii iunie.

Cum ar putea Mihai să strângă toată suma?

Ajută-l să facă un plan!

2. Realizează un plan personal de acțiune, stabilește resursele financiare necesare și identifică sursele de venit.

3. Oana își dorește o pereche nouă de patine. Acestea costă 140 de lei. Vrea să le facă părinților o surpriză și să economisească această sumă.

Ajut-o să-și stabilească bugetul personal, știind că:

- primește săptămânal de la părinții ei, suma de 30 de lei, bani de buzunar;

- bunica îi dă 20 de lei când primește pensia;

- lunar, Oana plătește abonamentul la revista de geografie, care costă 10 lei;

- săptămânal merge la cursuri de pictură, plătind 20 de lei;

- lunar mai cheltuiește 15 lei pe diverse produse necesare.

În cât timp își poate îndeplini dorința?

Ar putea să-și îndeplinească dorința într-un timp mai scurt? Propune-i câteva soluții!

PORTOFOLIU

Timp de o lună, notează-ți într-un tabel toate veniturile și cheltuielile personale.

Realizează o analiză a acestora, ajutându-te de întrebările:

* Care au fost sursele de venit?

* Cât a fost venitul total?

* Ce cheltuieli ai realizat?

* Cât au însumat cheltuielile?

* Suma cheltuielilor tale este mai mare decât cea a veniturilor? Argumentează!

Cu ajutorul informațiilor pe care le-ai obținut, elaborează un buget pentru luna următoare. Fii atent la cheltuieli!

⇒ Prezintă rezultatele obținute colegilor tăi.

⇒ Compară bugetul tău cu al celorlalți colegi.

REFLECTEAZĂ!

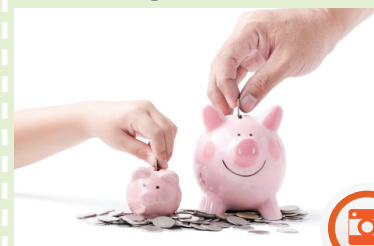
Timpul trebuie să fie prietenul, nu dușmanul tău, în planificarea unor acțiuni!

SPUNE-ȚI PĂREREA!

Utilizarea eficientă a resurselor financiare poate determina succesul unui plan personal de acțiune?

Argumentează!

AFLĂ MAI MULTE!

Poți avea un comportament financiar sănătos, dacă:

- ⇒ păstrezi un echilibru între venituri și cheltuieli;
- ⇒ planifici cumpărăturile;
- ⇒ cumperi inteligent;
- ⇒ stabilești obiective clare, bine determinate în timp.

Controlează-ți veniturile și cheltuielile lunare!

III. ROLUL BANILOR ÎN BUGETUL FAMILIEI/ BUGETUL PERSONAL

III.1. FORME ACTUALE ALE BANILOR. VALOAREA ȘI FUNCȚIILE BANILOR

„Nu salariul te face mai bogat, ci obiceiurile tale de consum.”

Charles A. Jaffe

ANALIZEAZĂ!

Banii, sub orice formă, se regăsesc în orice acțiune economică. Aceștia au un rol important în economia și în dezvoltarea unei țări. În prezent, economia modernă nu poate să fie concepută fără existența banilor.

1. Metoda „Jurnalul dublu!”

a) Desenați jurnalul de mai jos pe o foaie. În a doua coloană a jurnalului comentați citatul care se află în prima coloană.

Citat	Comentariu
„Banii sunt instrument general al comerțului prin intervenția căruia mărfurile se cumpără și se vând”. Adam Smith	
Banii sunt „un mijloc modern de schimb și unitatea etalon în care se exprimă prețurile ...”. Paul Samuelson	
Banii sunt „bilete, monede” ... „mijloc de schimb, etalon al valorii, depozit de valoare”. Edwin Mansfield	

b) Ce noțiune apare în cele trei citate?

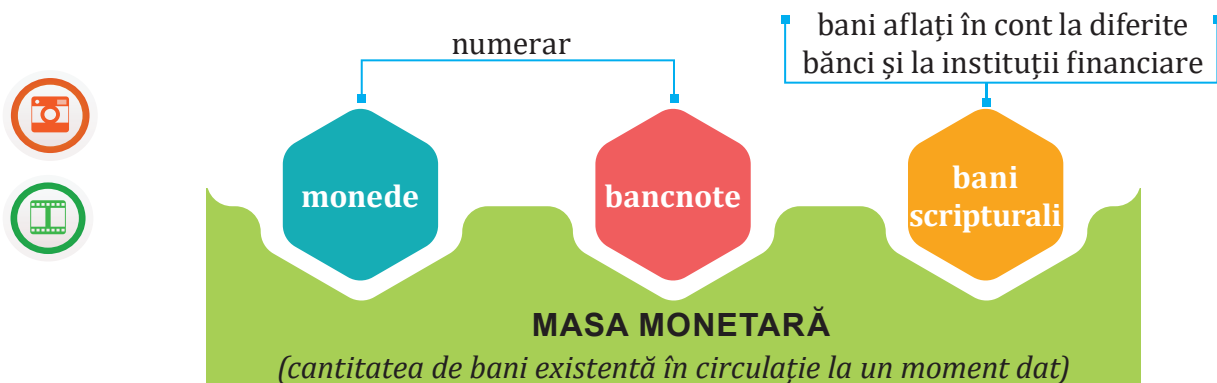
Care este mesajul transmis prin citatele de mai sus?

Cum ați defini voi banii?

Ce rol au banii în viața de zi cu zi?

Ce informații legate de bani v-ar interesa?

2. Scrie pe caiet trei întrebări legate de bani. Discută cu profesorul aceste întrebări.

Plățile și tranzacțiile pot fi realizate în prezent și prin intermediul banilor electronici (carduri).

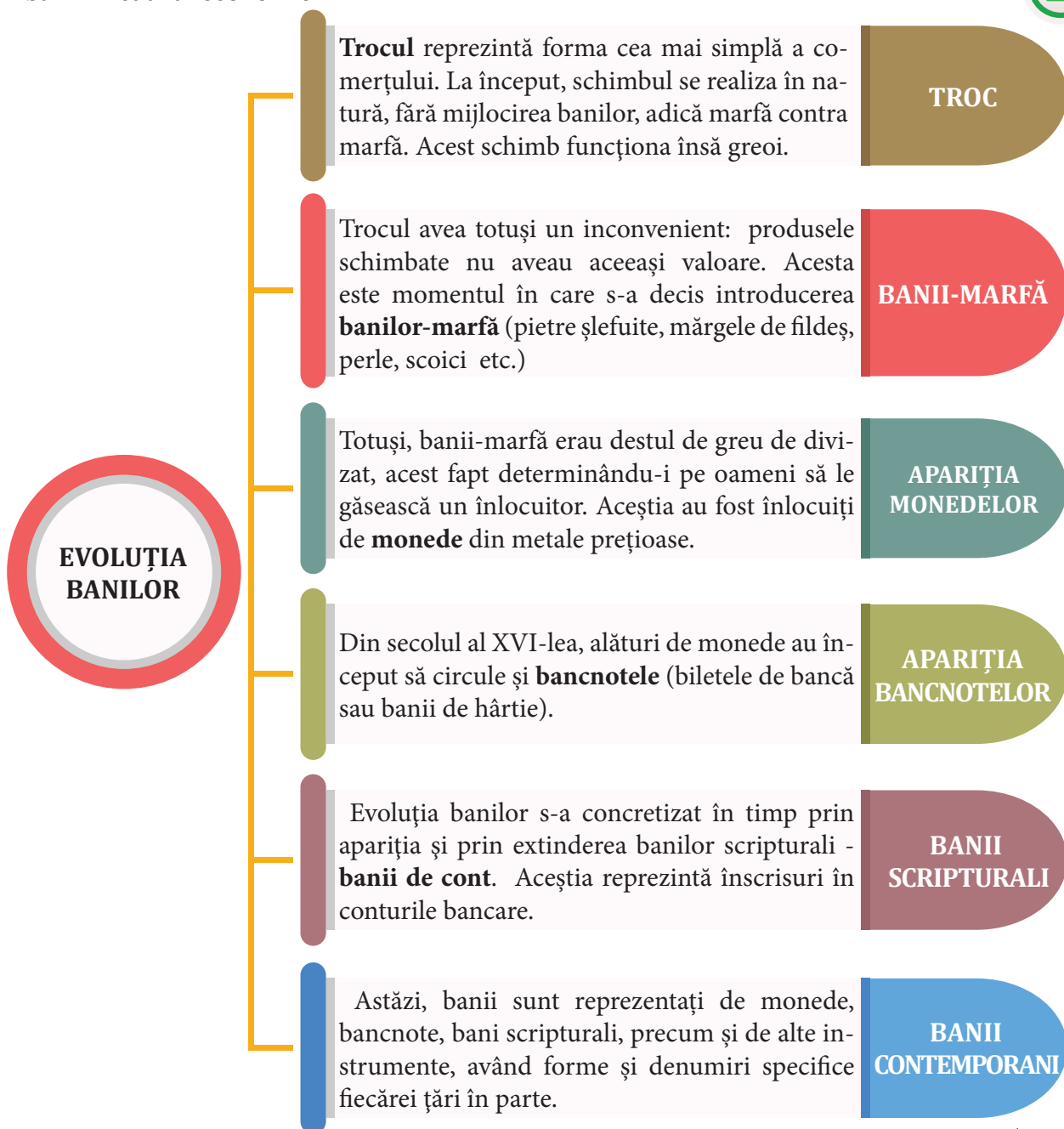
Banii au apărut ca o necesitate. Aceștia au rolul de a intermedia relațiile dintre oameni, dar și de a ușura funcționarea economiei. Totalitatea monedei aflate în circulație constituie masa monetară.

De-a lungul anilor, banii au cunoscut diferite modificări, atât în privința formei, cât și a modalităților de utilizare.

DESCOPERĂ!

EVOLUȚIA BANILOR

- * Urmărind evoluția în timp a banilor, vom înțelege importanța și rolul pe care îl au banii în cadrul economiei.

REȚINE!

O economie modernă nu poate să existe fără un mijloc de schimb, iar mijlocul de schimb este **banul**. Prin intermediul lui putem obține anumite produse și servicii. Deoarece banii acționează ca o modalitate de valorificare, ei pot fi utilizați în diverse forme. În timp, banii au cunoscut modificări privind forma, dar și modalitățile de utilizare.

Banii sunt reprezentați în prezent de:

- * monede;
- * bancnote;
- * bani scripturali.

Actualmente, pentru plăți și tranzacții se folosesc și alte instrumente, având forme și denumiri specifice fiecărei țări.

Valoarea banilor depinde de puterea de cumpărare, atât pe piața internă, cât și de raportarea monedei naționale la alte valute existente pe piață.

Banii au rol covârșitor în economia de piață, iar rolul economic al banilor este pus în evidență în special datorită funcțiilor pe care le îndeplinesc:

F	mijloc de schimb	Bunurile și serviciile sunt achiziționate contra banilor (vânzare-cumpărare).
U	mijloc de plată	Banii îndeplinesc această funcție, deoarece ei reprezintă un etalon prin care pot fi exprimate plățile (plăți ale impozitelor, ale chiriilor, ale salariilor etc.).
N	măsură a valorii	Valoarea bunurilor se exprimă în bani. Aceștia reprezintă etalonul de măsurare a valorii. Expresia bănească a măsurării valorii este prețul.
C		
T		
I		
A	mijloc de depozit de valoare	Prin capacitatea lor de a-și păstra valoarea timp îndelungat, banii îndeplinesc funcția de acumulare (tezaurizare).

Primele monede au fost create în Grecia, în secolele VII-VI î.Hr., de către regiile lydieni, conform unor mărturii ale lui Herodot.

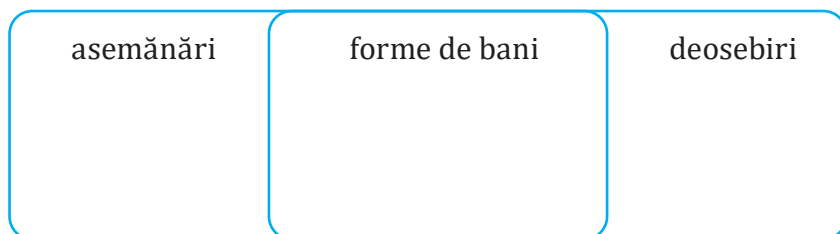
La începuturi, moneda a fost o piesă rotundă de aur sau de argint. Autoritatea care emitea moneda stabilea denumirea, greutatea, valoarea, precum și alte simboluri ce erau inscripționate pe monede: însemnele statului și/ sau chipul conducătorului.

Deși monedele reprezentau un mod de plată, apărea totuși o problemă: când bunul avea o valoare ridicată, era nevoie de o cantitate mare de monede, ceea ce le făcea greu de transportat.

Chinezii, ingenioși din fire, au rezolvat acest impediment prin crearea banilor de hârtie, aceasta fiind o variantă mai accesibilă lor.

APLICĂ!

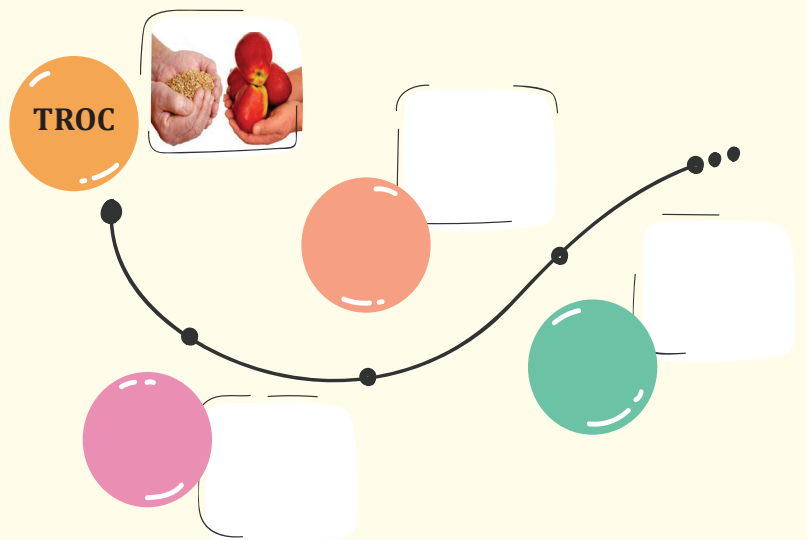
1. Cum se numea schimbul de produse?
2. Ce sunt banii?
3. Care sunt cauzele evoluției banilor? Exemplifică!
4. Descrie și explică formele banilor.
5. Scrie într-o diagramă precum cea de mai jos, asemănările și deosebirile dintre două forme ale banilor.

6. În ce constă esența funcțiilor banilor?
7. Care dintre funcțiile banilor este mai importantă? Argumentează!
8. Realizează un text argumentativ cu tema „**Importanța banilor**”, utilizând cel puțin cinci termeni specifici domeniului economico-financiar.

PORTOFOLIU

Pe o coală A4, realizează „harta evoluției banilor”. Ilustrează prin imagini informațiile.

REFLECTEAZĂ!

Paul Samuelson, laureat al Premiului Nobel pentru economie, aprecia că fluxul sau mișcarea banilor reprezintă:

„SÂNGELE CARE IRIGĂ SISTEMUL ECONOMIC”.

SPUNE-ȚI PĂREREA!

Banii impulsionează dezvoltarea societății în care trăim.

Cum se realizează acest lucru?

AFLĂ MAI MULTE!

În vechime, trocul era cunoscut și sub numele de „barter”.

Această modalitate de schimb era considerată a fi una greoaie. De multe ori, pentru a se ajunge la un schimb echivalent, în ceea ce privește nevoia, erau necesare căutări îndelungate.

III. ROLUL BANILOR ÎN BUGETUL FAMILIEI/ BUGETUL PERSONAL

III.2 MONEDA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI

ANALIZEAZĂ!

În ziarul școlii a apărut următorul articol:

2 Ziarul școlii - pagina financiară

20 aprilie 2015

MONEDA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI

În România, singura instituție autorizată să emită însemne monetare, fie sub formă de monede, fie de bancnote, este Banca Națională a României (BNR). Însemnele monetare reprezintă singurele mijloace legale de plată pe teritoriul țării

noastre.

Atât bancnotele, cât și monedele sunt acceptate la valoarea nominală și sunt folosite pentru plata tuturor obligațiilor publice și private.

Moneda națională este leul. Subdiviziunea leului este banul.

1. Care este moneda națională a României? Dar subdiviziunea acesteia?
2. Ce instituție a fost autorizată să emită însemnele monetare ale țării noastre?
3. Menționează care sunt singurele mijloace legale de plată pe teritoriul țării noastre.

DESCOPERĂ!

EVOLUȚIA LEULUI

1867

Primul leu

Primul leu apare în data de 22 aprilie 1867, când a fost stabilită moneda națională **leu**. Aceasta era o monedă bimetalică. Ea avea 100 de diviziuni numite **bani**.

Primele monede emise au fost cele divizionare din bronz, cu valori nominale de 1 ban, 2 bani, 5 bani și 10 bani, care au fost bătute în Anglia, în 1867.

În anul 1877, în 12 iunie, apar primele însemne monetare de hârtie. Acestea sunt biletele ipotecare, cu valorile nominale de 5 lei, 10 lei, 20 de lei, 50 de lei, 100 de lei și 500 de lei. Au fost emise de către Ministerul de Finanțe, pentru a obține fondurile necesare susținerii financiare a Războiului de Independență.

1947

Paritatea

1 leu nou =
20.000 de lei „vechi”

Al doilea leu

Al doilea leu apare în anul 1947, când reevaluarea leului este realizată de regimul comunist fără ca populația să fie anunțată. Astfel, persoanele din clasa mijlocie și din cea de sus nu au putut păstra o mare parte din venituri.

1952

Paritatea

1 leu nou =
20 de lei „vechi”

Al treilea leu
(ROL)

Al treilea leu apare în anul 1952, când se face o nouă reformă monetară. Se procedează la fel ca în anul 1947, fără vreun avertisment pentru populație.

În anul 1966 au fost emise monede și bancnote cu noua denumire a statului - Republica Socialistă România.

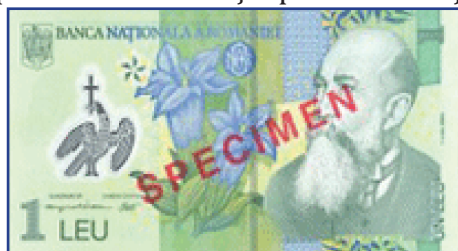
2005

Paritatea

1 leu nou =
10.000 de lei „vechi”

Al patrulea leu
(RON)

Al patrulea leu apare în data de 1 iulie 2005, când leul pierde ultimele 4 zerouri prin reevaluare. Al patrulea leu (RON) se află în prezent în circulație pe teritoriul țării noastre.

REȚINE!

Moneda națională este **leul**, iar subdiviziunea acestuia este **banul**. **Banca Națională a României** este singura instituție autorizată să emită însemne monetare sub formă de **bancnote** și de **monede**, ca mijloace legale de plată pe teritoriul României.

Monede aflate în circulație în România

În România sunt în circulație următoarele monede:

- 1 ban, 5 bani, 10 bani, 50 bani

Elemente de siguranță sunt cantul monedei și modul de realizare a acesteia.

Moneda de 1 ban

- ★ Oțel placat cu alamă
- ★ Culoare galbenă
- ★ Diametru 16,75 mm
- ★ Cant neted

Moneda de 5 bani

- ★ Oțel placat cu cupru
- ★ Culoare roșie
- ★ Diametru 18,25 mm
- ★ Cant zimțat

Moneda de 10 bani

- ★ Oțel placat cu nichel
- ★ Culoare albă
- ★ Diametru 20,5 mm
- ★ Cant cu trei grupe de zimți

Moneda de 50 de bani

- ★ Alamă
- ★ Culoare galben deschis
- ★ Diametru 23,75 mm
- ★ Cant inscripționat

Începând cu data de 1 ianuarie 2018, Banca Națională a României lansează în circulație bancnote și monede cu noua stemă a țării.

Acestea au aceleași dimensiuni și elemente grafice ca vechile emisiuni, singura deosebire fiind noua formă a stemei României.

Aceasta a devenit obligatorie, începând cu anul 2019.

Banca Națională a României a pus în circulație de-a lungul anilor o serie de monede metalice cu valoarea nominală de 50 de bani, având caracter comemorativ, dedicate unor aniversări.

Monede cu caracter comemorativ

Moneda de 50 de bani
Aurel Vlaicu

★ emisiune 2010

Moneda de 50 de bani
Mircea cel Bătrân

★ emisiune 2011

Moneda de 50 de bani
Neagoe Basarab

★ emisiune 2012

Moneda de 50 de bani
10 ani de la denominare

★ emisiune 2015

Moneda de 50 de bani
Vladislav I Vlaicu

★ emisiune 2015

Moneda de 50 de bani
100 de ani de la Marea Unire
de la 1 Decembrie 1918

★ emisiune 2018

Moneda de 50 de bani
Vizita Apostolică a Sanctității Sale
Papa Francisc în România

★ emisiune 2019

Moneda de 50 de bani
Desăvârșirea Mării Uniri
Regele Ferdinand I Întregitorul

★ emisiune 2019

Moneda de 50 de bani
Desăvârșirea Mării Uniri
Regina Maria

★ emisiune 2019

Moneda de 50 de bani
30 de ani de la Revoluția Română
din decembrie 1989

★ emisiune 2019

Monedele pot avea și o altă valoare dacă sunt rare - **valoare numismatică**. Aceasta depinde de raritate, de contextul istoric, de calitatea realizării și de gradul de conservare. Monedele sunt însoțite de un certificat de autenticitate, pe care se găsește semnătura guvernatorului Băncii Naționale a României și cea a casierului central.

Bancnote aflate în circulație în România

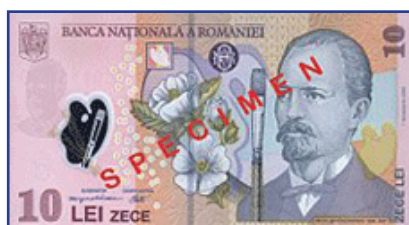
Bancnota de 1 leu

- ★ 120 x 62 mm
- ★ Suport polimer
- ★ Imprimare plană
- ★ Elemente de siguranță

Bancnota de 5 lei

- ★ 127 x 67 mm
- ★ Suport polimer
- ★ Imprimare plană
- ★ Elemente de siguranță

Bancnota de 10 lei

- ★ emisiunea 2005
- ★ 133 x 72 mm
- ★ Suport polimer
- ★ Imprimare în relief pe ambele fețe
- ★ Elemente de siguranță

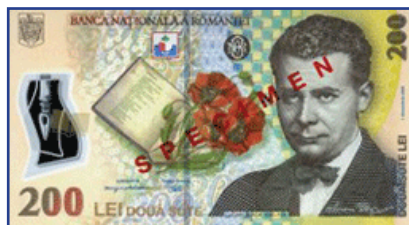
Bancnota de 50 de lei

- ★ 140 x 77 mm
- ★ Suport polimer
- ★ Imprimare în relief pe ambele fețe
- ★ Elemente de siguranță

Bancnota de 100 de lei

- ★ 147 x 82 mm
- ★ Suport polimer
- ★ Imprimare în relief pe ambele fețe
- ★ Elemente de siguranță

Bancnota de 200 de lei

- ★ 150 x 82 mm
- ★ Suport polimer
- ★ Imprimare în relief pe ambele fețe
- ★ Elemente de siguranță

Bancnota de 500 de lei

- ★ 153 x 82 mm
- ★ Suport polimer
- ★ Imprimare în relief pe ambele fețe
- ★ Elemente de siguranță

Elementele de siguranță ale bancnotelor sunt: banda iridescentă, firul de siguranță, filigranul, fereastra transparentă, imprimarea în relief, microperforațiile (de la 50 de lei în sus).

REȚINE!

În anul 1870, în data de 3 martie, a fost înființată Monetăria Statului, instituție care putea să emită monedă.

Banca Națională a României a fost înființată la 1 aprilie 1880 și era singura instituție abilitată să emită monedă de metal, dar și de hârtie.

APLICĂ!

1. Care sunt monedele aflate în circulație în România? Dar bancnotele?
2. Când a fost înființată Banca Națională a României?
3. Realizează o schemă privind evoluția leului.
4. Care sunt elementele de siguranță pentru:
  - a) bancnota de 5 lei;
  - b) bancnota de 50 de lei?
5. Împarte foaia de caiet în patru cadrane. Completează fiecare cadran cu informații, respectând indicațiile primite.

Metoda „Cadrane”

I. Descrie moneda națională a României.	II. Compară! Moneda Asemănări Bancnota
III. Argumentează de ce sunt necesari banii.	IV. Ilustrează, printr-un desen, o „bancnotă a viitorului”.

Lucrează în echipă!

Realizați un articol în pagina financiară din ziarul școlii despre „Moneda Națională a României”.

REFLECTEAZĂ!

Știi că ...?

Primul bancomat din lume a fost construit la Londra în anul 1967.

SPUNE-ȚI PĂREREA!

Monedele sunt zimțate sau crestate pe margini pentru a veni în ajutorul nevăzătorilor, spre a le deosebi unele de altele.

Ce părere ai despre soluția găsită? Propune și tu alte soluții pentru a-i susține pe nevăzători.

AFLĂ MAI MULTE!

În Țara Românească, au fost emise pentru prima dată monede de către voievodul Vladislav I, pe vremea căruia au apărut *ducați* munteni din argint.

A fost urmat de Petru Mușat în Moldova, care a emis *groși* ce erau din argint.

În Transilvania, spre deosebire de Țara Românească și de Moldova, au fost emise monede de tip vest-european, încă din anul 1538: *groși*, *oboli*, *dinari*, *creițari*, *guldeni*, *taleri* și *ducați*.

IV. INSTRUMENTE ȘI MIJLOACE DE PLATĂ (prin numerar, prin card, prin internet și mobile banking)

ANALIZEAZĂ!

Plata reprezintă suma de bani care se dă drept contravaloare a unui obiect obținut sau cumpărat ori pentru achitarea unei datorii sau pentru prestarea unui serviciu.

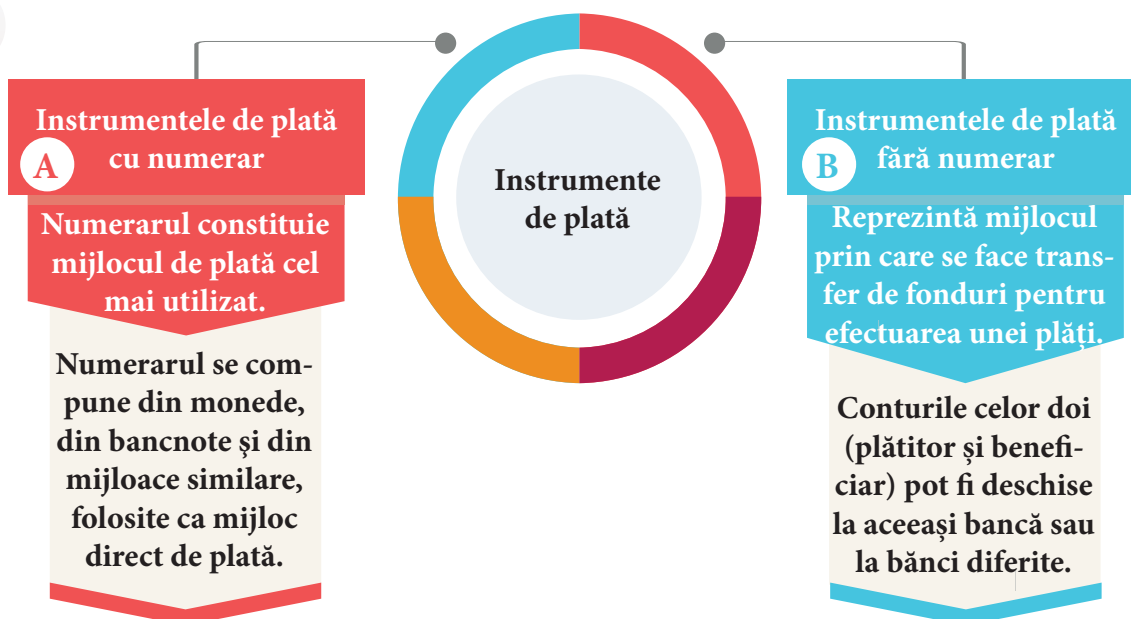

Instrumentele de plată sunt dispozitive și/ sau un set de proceduri convenite între un utilizator de servicii de plată și un furnizor de servicii de plată. Acestea permit transferul fondurilor de la plătitor la beneficiar.

Există mai multe tipuri de instrumente de plată. Acestea au propriile caracteristici, în funcție de mijloacele prin care se realizează plata.

DESCOPERĂ!

INSTRUMENTE ȘI MIJLOACE DE PLATĂ

A Instrumente de plată cu numerar

NUMERAR

Numerarul este cel mai utilizat mijloc de plată pentru achiziționarea de bunuri și de servicii. Se compune din bancnote, monede, dar și din mijloace similare, folosite ca mijloc direct de plată și acceptate pe scară largă în tranzacții.

Mijloace de plată similare cu numerarul pot fi considerate ordinele de plată, dividendele, obligațiunile la purtător etc.

B Instrumente de plată fără numerar

Instrumentele de plată fără numerar sunt mijloacele prin care un plătitor își autorizează banca să transfere fonduri pentru efectuarea unei plăți către beneficiar.

Transferul fondurilor deținute în conturi deschise la instituții de credit, în baza primirii unei instrucțiuni de plată, se realizează prin intermediul mijloacelor de plată fără numerar.

CARD

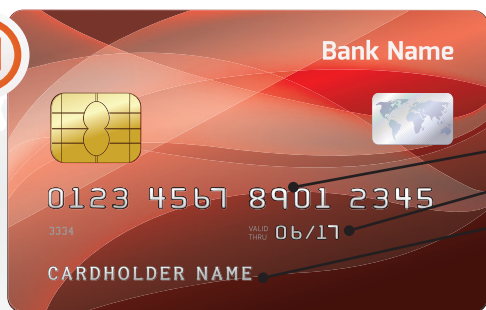
Cardul este un instrument de plată electronică, emis de o instituție de credit. Este un suport de informație standardizat, securizat și individualizat. El permite deținătorului să folosească disponibilitățile bănești proprii dintr-un cont deschis pe numele său la banca emitentă a cardului.

Cardul este un instrument de plată care permite efectuarea unui număr nelimitat de tranzacții, comparativ cu instrumentele de plată pe suport de hârtie (o singură tranzacție). Cu ajutorul lui, transmiterea informațiilor financiare se realizează electronic.

Cardurile pot fi clasificate după mai multe criterii:

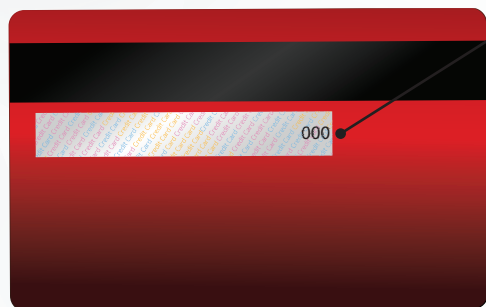
- ↳ tipul suportului fizic de informații;
- ↳ tipul contului de card;
- ↳ funcțiile realizate;
- ↳ tipul instituției care emite cardul;
- ↳ aria geografică de utilizare etc.

☞ Care sunt elementele de control ale unui card?

- numărul cardului (evidențiat pe fața cardului)
- data de expirare (evidențiată pe fața cardului)
- numele deținătorului de card

- codul de securitate (trei cifre evidențiate pe spatele cardului, utilizat în efectuarea anumitor operațiuni fără prezența cardului, cum ar fi: rezervările la hotel etc.)

☞ Ce este PIN-ul?

- PIN - Număr personal de identificare (din limba engleză - **P**ersonal **I**dentification **N**umber)
- PIN-ul este un cod secret, comunicat de bancă,

necesar în validarea operațiunilor care necesită o astfel de validare.

☞ Cum se poate achiziționa un card?

Cardurile se pot solicita unităților bancare.

☞ Ce se poate face cu un card?

- retrageri de numerar de la ATM-uri (bancomat, automat bancar - **A**utomated **T**eller **M**achine sau de la ghișeele băncilor)
- plăți la comercianți
- plăți facturi
- interogare sold
- alimentare cu numerar a contului
- transferuri între conturi
- schimbare cod PIN
- extras de cont

Posesorii de carduri pot să utilizeze o linie de credit, în limita unui plafon stabilit în prealabil, deschisă de banca emitentă în favoarea deținătorului cardului, în vederea efectuării unor operațiuni.

☞ Care sunt avantajele utilizării unui card?

- utilizare 24/ 24 ore
- siguranța în utilizare
- promoții pentru unele plăți
- posibilitatea utilizării atât în țară cât și în străinătate
- evidența operațiunilor efectuate

INTERNET BANKING

Serviciul de **internet banking** se regăsește și sub denumirile alternative de „online banking” sau „e-banking”. Acest serviciu se află în oferta băncilor și oferă posibilitatea efectuării unei game largi de operațiuni prin simpla accesare a unui website securizat pus la dispoziție de către instituția financiar-bancară aleasă de către client.

Un avantaj al serviciului de internet banking permite vizualizarea soldurilor conturilor, dar și accesarea lor oriunde și oricând. Accesarea poate fi făcută de pe computer, laptop, tabletă sau smartphone.

Serviciul internet banking oferă o gamă largă de tipuri de plăți ce pot fi efectuate la distanță, cum ar fi:

- * Transferuri între conturile proprii, deschise la aceeași bancă;
- * Plăți în lei sau în valută către conturi deschise la o bancă din România/ străinătate;
- * Plăți facturi/ polițe asigurări/ taxe și impozite;
- * Virarea salariilor etc.

Conectarea la serviciul de internet banking presupune:

- accesarea adresei web a serviciului;
- introducerea numelui de utilizator și a parolei comunicate de către bancă;
- după conectare, vei avea acces la meniul platformei de internet banking și vei putea descoperi toate opțiunile disponibile.

MOBILE BANKING

Mobile bankingul este un serviciu prin intermediul căruia clientul are posibilitatea de a-și gestiona conturile bancare prin simpla utilizare a telefonului mobil conectat la internet.

Acesta este adiacent serviciului de internet banking oferit de bancă, de aceea utilizarea acestuia este dependentă de activarea serviciului de internet banking. Clienții care au internet banking pot folosi mobile banking, în general, fără alte costuri suplimentare.

REȚINE!

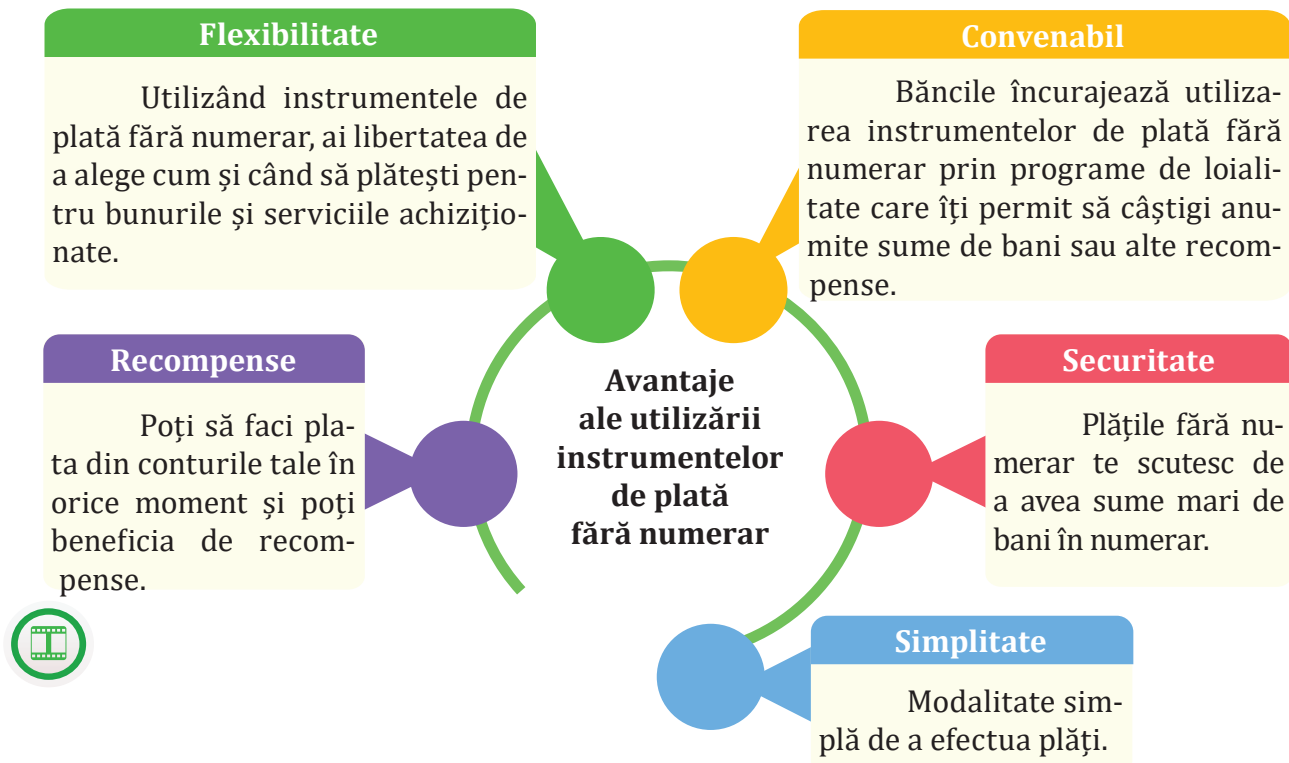
Plata poate fi definită ca un transfer de fonduri bănești. Prin acest transfer se stinge obligația existentă din partea plătitorului către beneficiar.

Într-o tranzacție de plată, **plătitorul** este acea parte care transferă fondurile bănești, iar **beneficiarul** este destinatarul acestor fonduri.

Orice plată se realizează cu ajutorul unui **instrument de plată**.

Instrumentul de plată permite transferul fondurilor de la plătitor la beneficiar. El poate fi cu numerar (monede și bancnote) sau fără numerar (documente standardizate, de exemplu: ordin de plată, card etc.).

Există diferite tipuri de instrumente de plată, fiecare cu propriile caracteristici, în funcție de mijloacele prin care se realizează plata.

APLICĂ!

1. Care sunt avantajele și dezavantajele în cazul achitării unor produse cu:
  - a) numerar;
  - b) card?
2. Ce riscuri consideri că implică plata prin mobil banking? Dar cele prin internet banking?
3. Care sunt elementele de control ale unui card?
4. Propune o modalitate de promovare în rândul cetățenilor, privind instrumentele de plată fără numerar.
5. Folosindu-te de imaginea de mai jos, elaborează un text scurt, utilizând termeni specifici domeniului economico-financiar.

RECAPITULARE

1 Care sunt criteriile pe care trebuie să le ai în vedere atunci când îți stabilești un scop?

2 Completează spațiile libere, utilizând cuvintele dintre paranteze.

Proiectarea ..... unei familii constă în determinarea ..... și anticiparea .....
Veniturile reprezintă ..... realizate de membrii familiei și pot proveni din diferite .....

Cheltuielile reprezintă ..... de resurse ..... pentru plata unor bunuri și servicii.

(financiare, veniturilor, bugetului, surse, consumul, cheltuielilor, câștiguri)

3 Realizează corespondența între funcțiile banilor din prima coloană cu explicația potrivită.

Funcția - mijloc de plată

Bunurile și serviciile sunt achiziționate contra banilor (vânzare-cumpărare).

Funcția - mijloc de schimb

Prin capacitatea sa de a-și păstra valoarea timp îndelungat, banii îndeplinesc funcția de acumulare (tezaurizare).

Funcția - mijloc de depozit de valoare

Veniturile familiei reprezintă acele resurse financiare de care familia dispune (salarii, pensii, alocații, burse, venituri din chirii, din dobânzi etc.).

Funcția - măsură a valorii

Valoarea bunurilor se exprimă în bani. Aceștia reprezintă etalonul de măsurare a valorii. Expresia bănească a măsurării valorii este prețul.

Banii îndeplinesc această funcție, deoarece ei reprezintă un etalon prin care pot fi exprimate plățile (plăți ale impozitelor, ale chiriilor, ale salariilor etc.).

4 Prezintă instrumente de plată fără numerar. Scrie minimum două avantaje ale utilizării acestora.

5 „Traseul meu profesional”
Realizează o hartă a dezvoltării tale profesionale. Indică resursele necesare realizării fiecărei etape.

6 Definește conceptele:
⇒ plată;
⇒ instrument de plată.

EVALUARE (EVALUAREA PORTOFOLIULUI)

Fișă de evaluare (model)

Evaluează portofoliul realizat pe parcursul unității 2 de învățare, „Banii și bugetul”, urmărind criteriile din modelul fișei de evaluare.

Lucrarea din portofoliu	Criterii de evaluare	Punctaj	Autoevaluare	Evaluarea cadrului didactic
Lucrarea 1 (pag. 35) 1 p.	Realizarea temei	0,25		
	Respectarea cerinței	0,25		
	Realizarea posterului	0,25		
	Originalitate	0,25		
Lucrarea 2 (pag. 38) 3,5 p.	Realizarea temei	0,25		
	Respectarea cerinței	0,25		
	Calcul cheltuieli	0,75		
	Calcul venituri	0,75		
	Corectitudinea calculelor	0,5		
	Răspunsuri la întrebări	3 x 0,25		
	Originalitate	0,25		
Lucrarea 3 (pag. 41) 2 p.	Realizarea temei	0,25		
	Respectarea cerinței	0,25		
	Analiza informațiilor obținute, răspunsul la întrebări	5 x 0,25		
	Originalitate	0,25		
Lucrarea 4 (pag. 45) 1,5 p.	Realizarea hărții evoluției banilor	0,25		
	Respectarea cerinței	0,25		
	Evoluția banilor - 6 etape	6 x 0,15		
	Originalitate	0,10		

Se acordă 1 punct pentru aspectul general al portofoliului.

Se acordă 1 punct din oficiu.

Indicație:

Realizează fișa de evaluare a portofoliului pe o coală, conform modelului. Poți utiliza mijloace tehnologice moderne (computer, laptop, tabletă etc.)

UNITATEA 3

RELAȚIA CONSUMATORULUI CU INSTITUȚIILE BANCARE ȘI FINANCIARE NEBANCARE

CONȚINUTURI

I. Relația consumatorului cu instituțiile bancare

- I.1. Produse și servicii bancare
- I.2. Mijloace moderne de economisire. Instrumente de economisire pentru copii
- I.3. Alegerea ofertei bancare (termeni ai contractului; dobânda, comisioane). Avantaje și riscuri în raport cu instituțiile bancare

II. Relația consumatorului cu instituțiile financiare nebancale

- II.1. Produse și servicii de asigurare
- II.2. Alegerea ofertei. Avantaje și riscuri în raport cu instituțiile bancare

I. RELAȚIA CONSUMATORULUI CU INSTITUȚIILE BANCARE

I.1. PRODUSE ȘI SERVICII BANCARE

„Aproape orice om știe să câștige bani, dar nici măcar unul dintr-un milion nu știe cum să îi cheltuiască.”
Henry David Thoreau

ANALIZEAZĂ!

Analizează afișul de mai jos, apoi scrie pe caiet informațiile descoperite. Discută-le în clasă cu colegii.

Experiența dobândită de-a lungul anilor
ne ajută să fim primii
pe piața competitorilor bancari.

PRODUSE ȘI SERVICII BANCARE

Punem la dispoziția
clienților produse și
servicii bancare variate.

- **Credite**
- **Depozite**
- **Carduri**
- **Plăți**
- **Transferuri**

Nevoile clientelei bancare și gradul de maturizare a economiei
ne determină să oferim cele mai variate și cele mai atractive
produse și servicii bancare.

Oferta unei bănci provine din funcțiile pe care aceasta le are:

- ↪ să atragă bani de la populație;
- ↪ să acorde împrumuturi;
- ↪ să realizeze transferuri de bani.

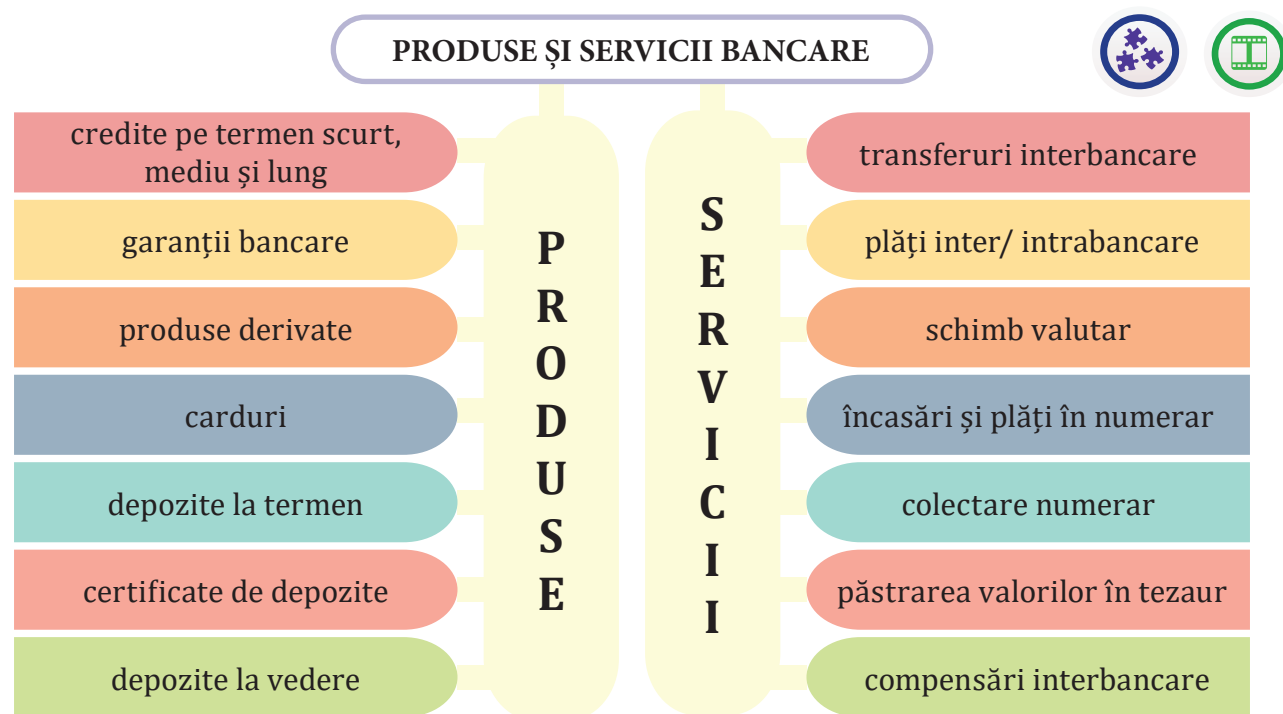
Oferta bancară poate fi definită ca reprezentând totalitatea produselor și serviciilor pe care banca le pune la dispoziția clienților săi.

DESCOPERĂ!

1. Citește definițiile de mai jos, apoi scrie și tu o definiție pentru bancă.

a. *Banca este o instituție financiară al cărei obiect principal de activitate este atragerea de depozite sau de alte fonduri rambursabile de la public și acordarea de credite.*

b. *Banca este o instituție de credit care face comerț cu bani. Ea atrage resurse și le plasează apoi pe piață sub formă de produse și de servicii, în concordanță cu cerințele economiei.*

Caracteristicile produselor și ale serviciilor bancare variază de la o bancă la alta. Acestea permit dezvoltarea și identificarea unor elemente de diferențiere între instituțiile bancare.

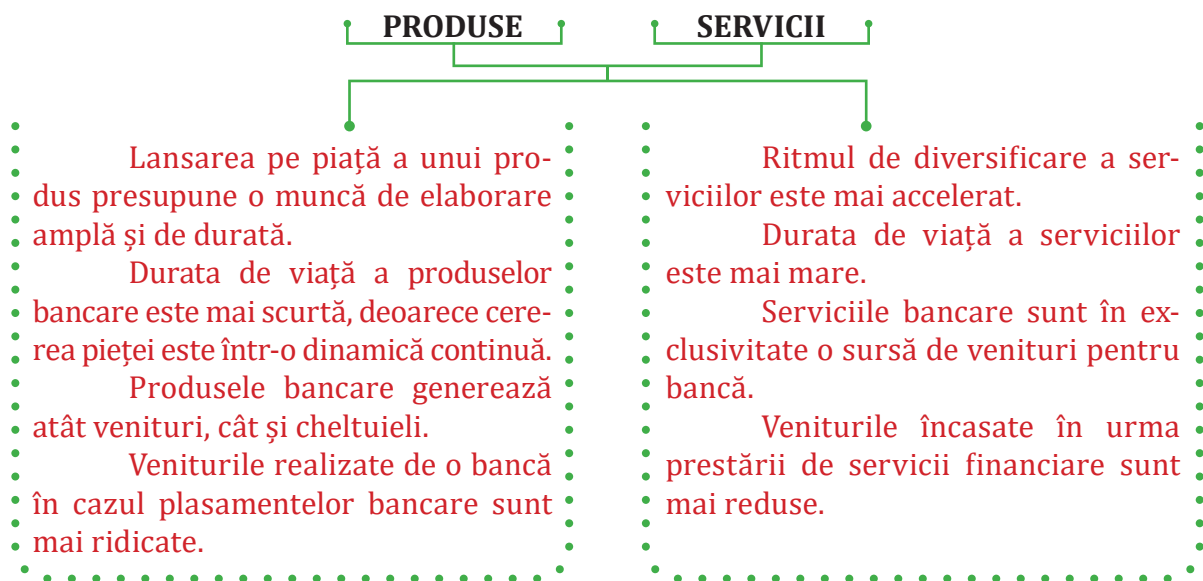
Produsele și serviciile sunt adaptate în funcție de clienții cărora li se adresează. Băncile oferă pachete de produse și servicii cât mai atractive în vederea eficientizării relațiilor cu clienții.

↪ Ce pun băncile la dispoziția clienților?

↪ De ce sunt determinate băncile să diversifice oferta de produse și de servicii?

Produsele și serviciile bancare sunt dezvoltate de către instituțiile bancare pe baza unui cadru de reglementare, a comportamentului competitorilor bancari, precum și a nevoilor clientelei bancare.

O componentă foarte importantă a strategiei bancare o constituie politica de produs.

- produsele bancare constituie **oferta** pe care o bancă o face clienților.
- serviciile bancare reprezintă **cererea**, deoarece acestea sunt cerute de către clienți.

REȚINE!

Activitatea bancară are ca rezultat:

- ↪ produse bancare
- ↪ servicii bancare

De-a lungul timpului, produsele și serviciile bancare s-au diversificat, datorită progreselor tehnologice, atât în informatică, cât și în comunicații.

Băncile oferă multe servicii care aduc venituri din comisioanele și tarifele percepute pentru efectuarea lor. (De exemplu, pentru retrageri de numerar de la ghișeul instituției bancare, se poate percepe un comision.)

APLICĂ!

1. De unde poți obține informații despre bănci?
2. Cum poți obține informații despre produsele de economisire puse la dispoziția clienților de o bancă?
3. Dacă ai avea ocazia să discuți cu un reprezentant al unei bănci, ce întrebări i-ai adresa? Scrie cel puțin cinci dintre acestea.
4. Enumeră cinci produse pe care le poți găsi în oferta unei bănci.
5. Alege un serviciu bancar și descrie-l.

Joc de rol

Produsele și serviciile bancare dezvoltă o relație bancă-client cu multiple implicații. Această relație trebuie să asigure nevoile/ cerințele clienților.

Joacă împreună cu un coleg, rolul de furnizor de servicii și rolul de client.

I. RELAȚIA CONSUMATORULUI CU INSTITUȚIILE BANCARE

I.2. MIJLOACE MODERNE DE ECONOMISIRE

INSTRUMENTE DE ECONOMISIRE PENTRU COPII

ANALIZEAZĂ!

Spuneți părerea în legătură cu afirmațiile de mai jos. Scrie pe caiet părerea ta. Susține-o cu argumente!

*Este oportun să economisim o parte din banii pe care îi câștigăm.
„Bani albi pentru zile negre.”*

Oamenii au nevoi, dorințe, scopuri pe care le urmăresc în viață. Pentru a le împlini încercăm să găsim soluții. Una dintre soluțiile pe care le avem la îndemâna noastră este economisirea.

- Tu economisești bani? Ce te determină să faci acest lucru?
- Identifică nevoi, dorințe, scopuri care își pot găsi soluția prin economisire.

A economisi presupune folosirea chibzuită a banilor.

Motivele pentru care economisim sunt multiple:

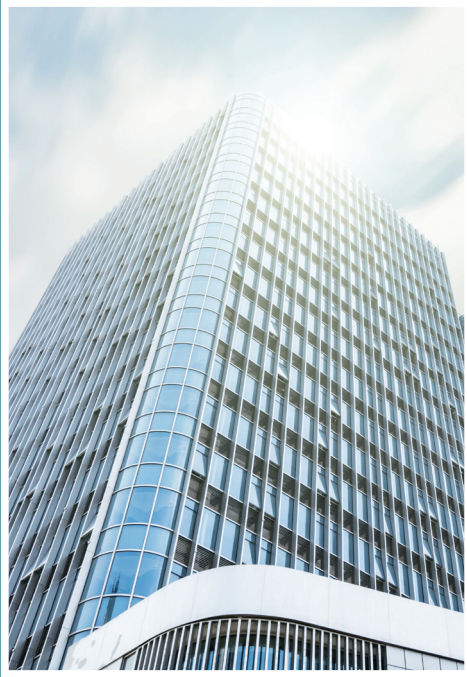
- ↪ vrem să avem rezerve pentru situații de urgență;
- ↪ ne dorim lucruri sau vacanțe pe care nu le putem achiziționa din veniturile lunare obișnuite;
- ↪ avem credite pe care vrem să le acoperim anticipat.

Indiferent de motive suntem preocupați de siguranța economiilor noastre.

DESCOPERĂ!

La întâlnirea pe care elevii clasei a VIII-a au avut-o cu reprezentanții unor bănci s-au purtat discuții pe tema „**Economisirea**”. Elevii au fost foarte activi și interesați de multe detalii privind această temă. Ei au pus o serie de întrebări. Au primit informații utile pe care le vor folosi. Întâlnirea a fost extrem de benefică.

La sfârșitul întâlnirii, reporterul școlii a realizat un interviu cu unul dintre reprezentanți. La îndemnul acestuia, informațiile au fost redactate ulterior într-un pliant (vezi la pagina 64) și oferit tuturor elevilor de la clasa a VIII-a.

* De ce să economisim bani?

Motivele pentru care economisim sunt diferite și extrem de variate:

- ne dorim o vacanță la munte;
- vrem să ne cumpărăm o mașină;
- vrem o rezervă pentru situații de criză etc.

* Care sunt cele mai avantajoase și sigure modalități de economisire?

Băncile oferă depozite bancare, conturi de economii, dar și planuri de economisire. Acestea reprezintă o modalitate avantajoasă și sigură de economisire.

* Cum aleg produsul potrivit?

Pentru început este important să-ți definești cât mai detaliat nevoile. Băncile dispun de personal calificat care te poate consilia în alegerea celui mai potrivit produs de economisire pentru tine.

Întrebări care te-ar putea ajuta în alegerea produsului potrivit.

- ↔ Care este dobânda oferită?
- ↔ Care este valoarea dobânzii la scadență?
- ↔ Există comisioane la deschiderea sau la închiderea unui depozit/ cont?
- ↔ Există comisioane la desființarea depozitului/ contului?
- ↔ Există comision de retragere numerar?

* Ce este un cont de economii?

Un cont de economii este un produs bancar, iar principalul scop este acela de a-i ajuta pe clienți să economisească bani.

* Se primește dobândă pentru banii depuși?

Banii depuși într-un cont vor acumula o dobândă. Aceasta este în general variabilă (se poate schimba într-un interval de timp în funcție de unii indicatori economici).

* Banii sunt în siguranță la bancă?

Suma de bani depusă este asigurată de către Fondul de Garantare a Depozitelor Bancare (limita este de 100 000 de euro/ persoană/ bancă).

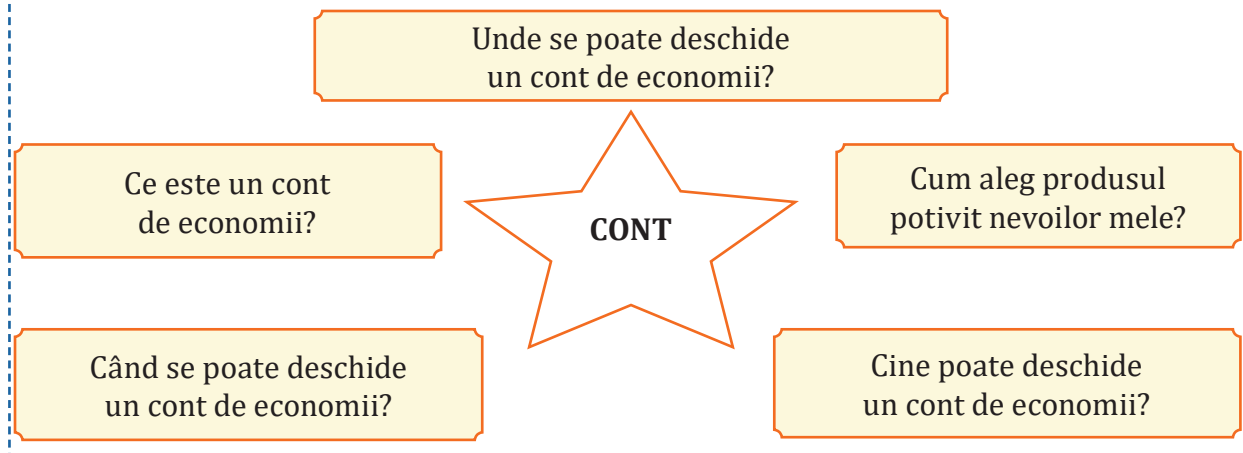
* Cine poate să-și deschidă un cont bancar?

Orice persoană care a împlinit vârsta de 18 ani își va putea deschide un cont de economii personal. Aceasta trebuie să prezinte o carte de identitate valabilă.

Metoda „Explozia stelară”

Presupunând că ai intrat și tu în posesia unui astfel de pliant și ai aflat o serie de informații despre economisire, răspunde la întrebările de mai jos.

Care este diferența dintre un depozit bancar și un cont de economii?

Conturile de economii și depozitele sunt produse bancare destinate atragerii de lichiditate (bani) de la populație sau companii, în schimbul unei dobânzi.

- ↪ contul de economii se constituie pe o perioadă nedeterminată
- ↪ contul de economii nu are scadență
- ↪ poți depune și ridica o sumă de bani fără restricționare (poți să ai acces tot timpul la bani)

- ↪ un depozit se constituie pe o perioadă fixă care poate fi prelungită
- ↪ depozitul clasic are o scadență care trebuie respectată
- ↪ retragerea banilor înainte de termen duce la pierderea dobânzii

REȚINE!

A economisi:

- ↪ înseamnă a pune o sumă de bani „deoparte” pentru a fi cheltuiți cu alte ocazii;
- ↪ presupune folosirea chibzuită a banilor;
- ↪ înseamnă agonisire sau surplus atunci când veniturile depășesc cheltuielile.

Băncile pun la dispoziție o gamă variată de produse de economisire, printre cele mai des utilizate fiind:

- ↪ depozitele bancare;
- ↪ conturile de economii.

Important este să fii informat și să alegi varianta cea mai potrivită.

SPUNE-ȚI PĂREREA!

Depunând banii la bancă, vei primi o sumă de bani, sub formă de **dobândă**. Dobânda este una dintre căile prin care banii tăi se pot înmulți.

Spune-ți părerea în legătură cu afirmațiile de mai sus.

REFLECTEAZĂ!

Indiferent de sumele de care dispui, nu este imposibil să pui bani deoparte.

Totul depinde de tine și de modul de organizare a bugetului personal.

AFLĂ MAI MULTE!

Cea mai populară strategie de economisire pe care antreprenorii o folosesc este **metoda 50-30-20**.

Cum funcționează metoda 50-30-20?

Din venitul total:

-50% vei pune deoparte pentru a plăti utilitățile, ratele sau alte nevoi strict necesare;

-30% din bani vor fi cheltuiți pentru hrană și distracție;

-20% din banii câștigați lunar vor fi direcționați către contul de economii.

Folosind această metodă, la sfârșitul anului vei avea o sumă de bani care îți va da mai multă încredere în tine.

APLICĂ!

1. Propune o strategie de economisire. Poți pleca de la banii de care dispui. Deciziile privind economisirea trebuie să țină cont de modul de viață al fiecăruia, dar și să fie ajustate atunci când este cazul.
2. Prezintă colegilor modalitatea prin care tu pui bani „deoparte”.
3. Gândește o strategie de economisire pe care ai putea să o pui în aplicare.

DESCOPERĂ!

- De ce crezi că băncile au în oferta lor și **Contul de economii pentru copii**?
- Ce le-a determinat să se gândească la un astfel de produs bancar?
- Creează un produs bancar pentru nevoile tale.
- Știați că băncile din România oferă în prezent și conturi de economii pentru copii?

A economisi este important deoarece este modul în care poți realiza proiectele și planurile tale. Este ușor să economisești dacă o faci în ritmul tău. Părinții/ tutorii pot deschide conturi pentru copii.

Un buget personal te va ajuta să observi cum ai putea să reduci din cheltuieli sau chiar să economisești. Acest lucru va contribui la identificarea cheltuielilor tale și la o gestionare corectă a acestora.

Băncile au creat și oferte pentru copii. Acestea sunt personalizate în funcție de strategia fiecărei banci. Iată câteva exemple de oferte existente pe piață:

- copiii până la vârsta de 18 ani pot avea acces la sumele din conturi numai cu acordul părinților, la majorat devin titulari de cont, iar părinții nu mai au acces la banii economisiți în aceste depozite;

- copiii sub 14 ani pot efectua operațiuni numai cu ajutorul părinților sau tutorilor, iar cei între 14 și 18 ani pot depune sume fără acordul acestora, dar nu pot retrage bani decât dacă sunt însoțiți;

- copiii care au între 14 și 18 ani pot efectua operațiuni în cont cu acordul scris, deus la bancă de către adulți.

APLICĂ!

1. Care este părerea ta despre conturile de economii pentru copii?
2. Conturile de economii pentru copii reprezintă o metodă bună de economisire? Argumentează!

PORTOFOLIU

Presupunând că ești consultant al unei bănci, gândește o strategie de promovare a unui card pentru copii.

În redactarea strategiei, urmărește informațiile:

- condiții de obținere a cardului;
- modalități de folosire;
- promoții în cazul efectuării de plăți folosind cardul;
- obținerea de puncte bonus de la unii comercianți în urma utilizării cardului;
- alte servicii.

Economisirea dedicată copiilor are nenumărate scopuri: învățământ în mediul privat sau servicii de sănătate privată etc. Părinții iau în calcul această formă de economisire din ce în ce mai mult, deoarece educația și sănătatea copiilor se află întotdeauna pe primul loc.

Cele mai multe bănci din România au în oferta lor și conturile de economii pentru copii.

Acestea reprezintă o metodă prin care se pot economisi bani pentru viitorul copilului. Este asemănător cu un cont de economii clasic. Pentru că banii sunt ținuți în conturi pe o perioadă mai lungă de timp, dobânzile sunt mai bune comparativ cu alte produse de economisire.

Avantaje ale conturilor de economisire pentru copii:

- ↳ se pot depune sume de bani în funcție de posibilitățile fiecăruia de economisire;
- ↳ banii se acumulează în același cont și sunt ușor de gestionat;
- ↳ la sfârșitul fiecărei luni, banca majorează sumele existente în cont cu dobânda aferentă lunii încheiate.

Metoda „Pălăriile gânditoare”

Grupați-vă în 6 echipe. Fiecare echipă „va purta” o pălărie. Pălăriile sunt „gânditoare”. Fiecare echipă va rezolva cerința din dreptul unei pălării. Faceți schimb de „pălării” între echipe și evaluați-vă, analizând rezolvările colegilor. Completați-le dacă este necesar.

Pălăria albă - *Informează-te!*

Ce instituții pun la dispoziție instrumente de economisire pentru copii?

Pălăria roșie - *Spune ce simți!*

Describe ce simți în legătură cu faptul că există bănci care au introdus **Contul de economii pentru copii**.

Pălăria neagră - *Prezintă aspectele negative!*

Ce dezavantaje consideri că ar putea avea **Contul de economii pentru copii**?

Pălăria galbenă - *Prezintă aspectele pozitive!*

Prezintă avantajele acestui produs.

Pălăria verde - *Generează idei noi!*

Formulează trei întrebări referitoare la **Contul de economii pentru copii**.

Pălăria albastră - *Clarifică!*

Care sunt cele mai bune oferte existente pe piață, privind **Contul de economii pentru copii**?

I. RELAȚIA CONSUMATORULUI CU INSTITUȚIILE BANCARE

I.3. ALEGEREA OFERTEI BANCARE (TERMENI AI CONTRACTULUI; DOBÂNDA, COMISIOANE) AVANTAJE ȘI RISCURI ÎN RAPORT CU INSTITUȚIILE BANCARE

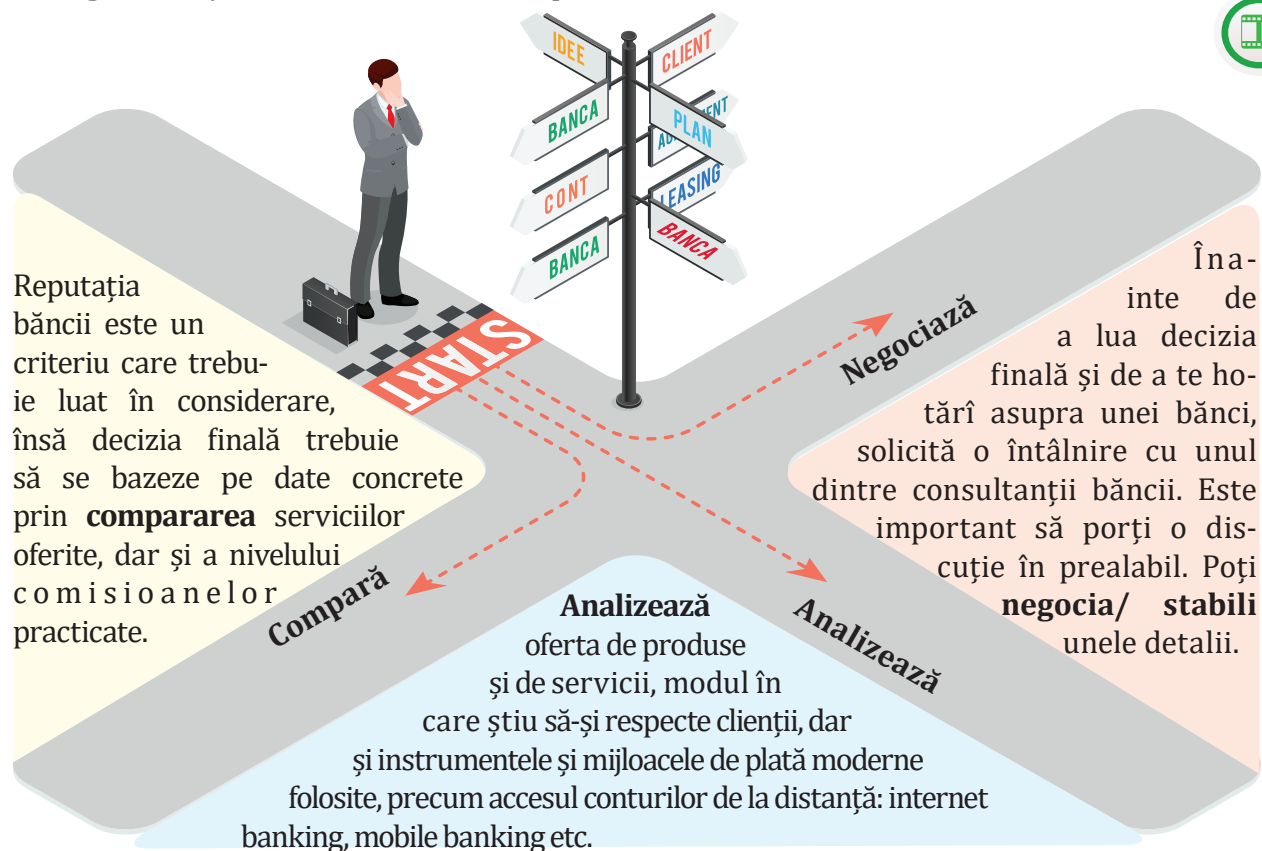
ANALIZEAZĂ!

☞ Cum alege un client responsabil un produs din oferta bancară în funcție de nevoile sale?

Băncile se preocupă foarte mult de promovarea fiecărei oferte bancare pe care o pune la dispoziția clienților săi. Astfel, fiecare bancă pune la dispoziția clienților consilieri bancari. Aceștia îi pot ajuta să își definească mai clar nevoile și să-și aleagă cel mai potrivit produs.

În alegerea ofertei bancare, clienții vor avea în vedere:

- ☞ **compararea** băncilor și a ofertelor existente pe piață;
- ☞ **analiza** ofertei de produse și de servicii;
- ☞ **negocierea/ stabilirea** unor detalii personale.

Printre cele mai importante criterii în alegerea ofertei bancare vor fi costurile și calitatea serviciilor. Niciun client nu vrea să irosească bani pe comisioane mari sau pe taxe care nu sunt necesare.

De asemenea, sunt importanți termenii și condițiile băncii. Cu cât o bancă este mai „transparentă”, cu atât ea prezintă mai multă încredere.

DESCOPERĂ!

Descoperă informații despre cele mai utilizate produse bancare.

A

CREDITAREA

CREDITUL BANCAR

1. Ce produs de finanțare/ creditare mi se potrivește?

- a) credit pentru achiziția/ construcția unei locuințe
- b) credit de consum (credite pentru nevoi personale)

2. De ce sumă de bani am nevoie?

În stabilirea sumei de care am nevoie, trebuie să fie evaluat obiectiv, atât nivelul veniturilor, cât și al cheltuielilor.

3. Cum aleg cel mai avantajos credit pentru mine?

- a) consultarea ofertei și a finanțatorilor;
- b) perioada de creditare (pe termen scurt, mediu sau lung);
- c) analiza termenilor din contract:
  - ↳ dobânda aferentă creditului;
  - ↳ comisioane (de analiză a dosarului; de administrare credit)
  - ↳ prime de asigurare;
  - ↳ alte costuri.

4. Care sunt documentele pe care trebuie să le depun la bancă?

- a) copie act de identitate/ adeverință venituri/ cererea de credit/ acordul de consultare de la Biroul de credite.
- b) alte documente în funcție de reglementările interne ale finanțatorului.

5. Când voi primi un răspuns la solicitarea mea?

În maximum 30 de zile va fi stabilită eligibilitatea clientului, iar banca îi va face o ofertă.

6. Ce risc poate să apară în decursul perioadei de finanțare?

- a) riscul de curs de schimb (când creditul este obținut într-o altă monedă decât cea națională –leul);
- b) riscul ratei de dobândă (dobânda poate să crească și să influențeze mărimea ratei);
- c) riscul diminuării sau pierderii veniturilor (pierderea temporară a serviciului).

B

ECONOMISIREA

CONTUL DE ECONOMII / DEPOZITUL BANCAR

1. Care sunt caracteristicile unui cont de economii?

- a) indiferent de suma depusă, aceasta va acumula o dobândă, care este variabilă;
- b) posibilitatea de a depune/ retrage bani fără a fi afectată dobânda;
- c) tranzacțiile sunt gratuite (la cele mai multe bănci);
- d) banii sunt asigurați de către Fondul de Garantare a Depozitelor Bancare.

2. Ce sunt depozitele bancare?

Depozitele bancare sunt un fel de conturi de economii, care au reguli diferite.

3. Care sunt caracteristicile unui depozit bancar?

- a) dobânda este mai mare și este fixă pe perioada de depunere a banilor; o poți pierde în cazul în care scoți banii înainte de termen.
- b) depozitele bancare sunt fără costuri;
- c) banii sunt asigurați de către Fondul de Garantare a Depozitelor Bancare.

4. Cont de economii sau depozit la termen?

- a) contul de economii îți permite să ai acces permanent la bani fără ca dobânda să fie afectată;
- b) depozitul bancar este indicat în cazul în care dispui de o sumă mai mare de bani și nu ai nevoie de ei în viitorul apropiat.

5. Ce presupune deschiderea/ închiderea unui cont/ depozit?

Deschiderea:

- ↳ completarea unui formular tipizat (cerere);
- ↳ copii după documente de identificare.

Închiderea:

- ↳ la cererea clientului;
- ↳ la solicitarea băncii;
- ↳ în urma decesului unui client.

Din punctul de vedere al lichidării, depozitele se împart în două categorii:

depozitele la termen

depozitele la vedere

Depozitele la termen pot fi retrase (în principiu) numai la finalul perioadei stabilite.

Retragerea de numerar se poate face cu anumite costuri (comision de retragere înainte de termen și neplata dobânzii).

Depozitul la vedere permite depunerea și retragerea de numerar în și din cont, oricând.

Avantajul unui depozit la vedere constă în flexibilitatea pe care o are față de accesul la bani; dezavantajul este că are o dobândă mai mică decât a depozitului la termen.

☞ Ce este dobânda?

Banca atrage bani de la clienții săi, prin produsele și prin serviciile oferite, plătindu-le în schimbul acestora o dobândă pentru conturile/ depozitele constituite. Plata acestor dobânzi este o cheltuială pentru bancă. Suma depusă acumulează o dobândă.

În cazul unor credite bancare, dobânda este plătită de către clienții băncii, până la restituirea împrumutului.

Exemplu:

○ Dobânda simplă (notată cu D_s și reprezentând dobânda calculată pentru suma depusă S pentru o anumită perioadă de timp)

$$D_s = S \times d\% \times p$$

D_s - valoarea dobânzii simple

S - suma depusă

$d\%$ - rata dobânzii

p - perioada în ani

○ Dobânda compusă (notată cu D_c și reprezentând dobânda care se calculează la suma depusă inițial mărită cu dobânda anului precedent)

$$D_c = S \times (1 + d\%)^p - S$$

D_c - valoarea dobânzii compuse

S - suma depusă

$d\%$ - rata dobânzii

p - perioada în ani

Exemplu: Ce dobândă se acumulează la o depunere de 50 000 de lei în regim de dobândă simplă, pe o perioadă de 2 ani, dacă rata dobânzii este 2,1%?

$$50\,000 \text{ lei} \times 2,1\% \times 2 = \\ = 2\,100 \text{ lei}$$

Exemplu: Ce dobândă se acumulează la o depunere de 50 000 de lei în regim de dobândă compusă, pe o perioadă de 2 ani, dacă rata dobânzii este 2,1%?

$$50\,000 \text{ lei} \times (1 + 2,1\%)^2 - 50\,000 \text{ lei} = \\ = 2\,122,05 \text{ lei}$$

Se observă că dobânda compusă este mai avantajoasă pentru deponent decât dobânda simplă.

O sumă de bani este plasată în regim de dobândă compusă, atunci când la sfârșitul primei perioade de depunere, dobânda simplă generată este adăugată la suma inițială, pentru a produce la rândul ei dobândă. Se spune astfel că dobânda a fost **capitalizată**.

REȚINE!

Pentru **alegerea unui produs bancar din oferta bancară**, precum și a băncii, este foarte important să fie comparate mai multe oferte prezente pe piață.

Atunci când se încheie un contract cu banca furnizoare este bine să analizăm **termenii contractului**: termene, dobânzi, comisioane etc. Aceștia sunt trecuți în contract în funcție de produsul ales.

Comisioanele/ costurile practicate de bănci, precum și serviciile suplimentare cuprinse în oferta băncii sunt necesare în luarea deciziei finale.

Dobânda reprezintă suma de bani pe care banca o plătește în cazul unor produse de economisire sau pe care o plătește clientul în cazul unui credit, reprezentând prețul împrumutului.

APLICĂ!

1. Un client depune pe o perioadă de un an, la o bancă, suma de 30.000 de lei, cu un procent al dobânzii de 1,5% pe an. Care este dobânda simplă obținută după un an?
2. Se plasează în regim de dobândă compusă suma de 20 000 de lei cu o rată a dobânzii de 1,5%. Să se calculeze dobânda după 4 ani.
3. Familia A a contractat un credit pentru nevoi personale, în valoare de 15.000 de lei, pentru o perioadă de un an de zile, cu o dobândă de 6,5% pe an. Ce dobândă va plăti la sfârșitul perioadei de creditare? (banca va calcula dobânda simplă la creditul acordat).

☞ Care sunt avantajele și riscurile în raport cu instituțiile bancare?

Pentru a păstra banii în siguranță, este necesar să apelăm la serviciile unei instituții bancare.

În utilizarea instrumentelor financiare oferite de bănci, riscul de a rămâne fără bani este foarte mic.

Banii din depozitele bancare, indiferent de banca la care apelăm, sunt garantați de Fondul de Garantare în limita a 100.000 de euro.

Pentru conturile bancare, pentru a nu pierde bani, este necesar să analizăm stabilitatea și siguranța instituției bancare.

☞ **Stabilitatea** unei bănci este dată de vechimea pe piață, dar și de un istoric pozitiv.

☞ **Siguranța** presupune asigurarea.

Pentru a asigura securitatea și stabilitatea sistemului financiar, au fost înființate agenții care au ca obiective reglementarea și monitorizarea instituțiilor financiare. Aceste agenții asigură o bună funcționare a instituțiilor financiare.

Sistemul European al Băncilor Centrale este format din Banca Centrală Europeană și băncile centrale naționale ale țărilor membre ale Uniunii Europene, în cazul României, B.N.R.

Asociația Română a Băncilor a propus autorităților o serie de modalități concrete de colaborare instituțională pentru asigurarea unei protecții juridice eficiente pentru utilizatorii de produse și servicii bancare. Aceștia obțin în prealabil consimțământul clienților.

APLICĂ!

Pentru alegerea unei oferte bancare optime compară ofertele unor bănci pentru deschiderea/ închiderea unui cont bancar de economisire pentru copii. Pentru culegerea unor informații corecte despre bănci și despre produsele acestora, poți utiliza internetul. Informații utile găsești accesând link-urile:

⇒ <https://www.finzoom.ro/depozite/la-termen/>

⇒ <https://www.bnro.ro/Banci-comerciale-1333-Mobile.aspx>

Alege două bănci. Completează o fișă precum cea de mai jos pentru fiecare bancă. Compară informațiile, apoi stabilește ce bancă se potrivește criteriilor tale.

FIȘĂ DE ANALIZĂ

Produsul ales: .....

Banca: .....

Cum se deschide un cont/ depozit?

Cât se poate economisi?

Cum se depun banii?

Cum am acces la bani?

Ce dobândă se primește?

Ce beneficii oferă în plus banca?

Economiile din cont sunt sigure?

Ce comision percepe banca pentru:

- ↗ deschiderea contului/ depozitului;
- ↗ administrarea contului/ depozitului;
- ↗ închiderea contului/ depozitului;
- ↗ transferuri de bani;
- ↗ alte servicii bancare.

PORTOFOLIU

Realizează un sondaj de opinie printre cunoștințele tale. Trebuie să ai în vedere următoarele întrebări:

- Ce produse bancare utilizează?
- Ce servicii bancare folosesc?
- Ce probleme au întâmpinat în utilizarea produselor și a serviciilor bancare?

Redactează o listă cu riscurile pe care le-ai identificat. Prezintă-le în clasă.

Analizați-le și formulați concluzii.

SPUNE-ȚI PĂREREA!

Asociația Română a Băncilor (ARB) se preocupă de îmbunătățirea activității de creditare prin reducerea riscului de fraudă.

Spune-ți părerea în legătură cu această activitate!

REFLECTEAZĂ!

Comunitatea bancară susține necesitatea implementării unor proiecte, având drept scop protecția clienților.

Propune un proiect pentru protecția clienților!

AFLĂ MAI MULTE!

Creditul te poate ajuta să-ți gestionezi cu succes banii și să-ți îmbunătățești stilul de viață sau te poate conduce către faliment.

Lucrează în echipă!

Realizați un pliant cu tema:

„Cum aleg o bancă pentru primul meu cont de economii”.

II. RELAȚIA CONSUMATORULUI CU INSTITUȚIILE FINANCIARE NEBANCARE

II.1. PRODUSE ȘI SERVICII DE ASIGURARE

„...fără asigurări, n-ar exista zgârie-nori, deoarece niciun muncitor n-ar accepta să lucreze la o asemenea înălțime, riscând să facă un plonjon mortal și să-și lase familia în mizerie...”

Henry Ford

ANALIZEAZĂ!

Plecând de la ceea ce spunea Henry Ford „...fără asigurări, n-ar exista zgârie-nori, deoarece niciun muncitor n-ar accepta să lucreze la o asemenea înălțime, riscând să facă un plonjon mortal și să-și lase familia în mizerie...”, se poate spune că odată cu apariția societății umane a apărut și noțiunea de asigurare împotriva unor riscuri.

☞ Ce este riscul?

Riscul este definit ca posibilitatea de a cădea într-o primejdie, într-un necaz, într-o pagubă. Pericolele la care pot fi expuși oamenii sunt variate: catastrofe - calamități naturale ori catastrofe - calamități tehnice.

Catastrofe sau calamități naturale: incendiile, inundațiile, seceta, seismele, furtunile, alunecările de zăpadă, căderile de grindină etc.

Catastrofe sau calamități tehnice: accidentele rutiere, maritime sau de aviație, incendiile și exploziile, prăbușirile de clădiri etc.

☞ Ce sunt produsele și serviciile de asigurare?

Produsele și serviciile de asigurare reprezintă o formă de protecție în cazul unor pierderi datorate unor riscuri. Într-o economie naturală, putem spune despre conceptul de asigurare că este o formă de ajutorare între indivizii dintr-o societate.

Asigurările reprezintă un instrument foarte important pentru o viață liniștită și un viitor sigur și lipsit de griji.

☞ Ce produse și servicii de asigurare întâlnim pe piața din România?

Pe piața din România regăsim următoarele produse și servicii de asigurare:

PRODUSE

- ☞ **asigurări de viață;**
- ☞ **asigurări generale** (de accidente și de boală; de mijloace de transport feroviar, terestru, aerian, naval; de incendiu și calamități naturale; de daune la proprietăți; de răspundere civilă pentru autovehicule; agricole; profesionale; de credite și de garanții; de pierderi financiare etc.);
- ☞ **asigurări obligatorii** (se referă la asigurarea RCA și asigurarea obligatorie a locuinței).

SERVICII

- ☞ **servicii de consultanță** în administrarea și controlul riscurilor; în legătură cu transferul riscurilor prin asigurare; în domeniul avizării, documentării și recuperării daunelor;
- ☞ **negociere** a condițiilor polițelor de asigurare și închiderea lor în numele clienților;
- ☞ **revizuire** a contractelor de asigurare existente și optimizarea lor, prin prisma condițiilor și a prețurilor;
- ☞ alte servicii.

DESCOPERĂ!

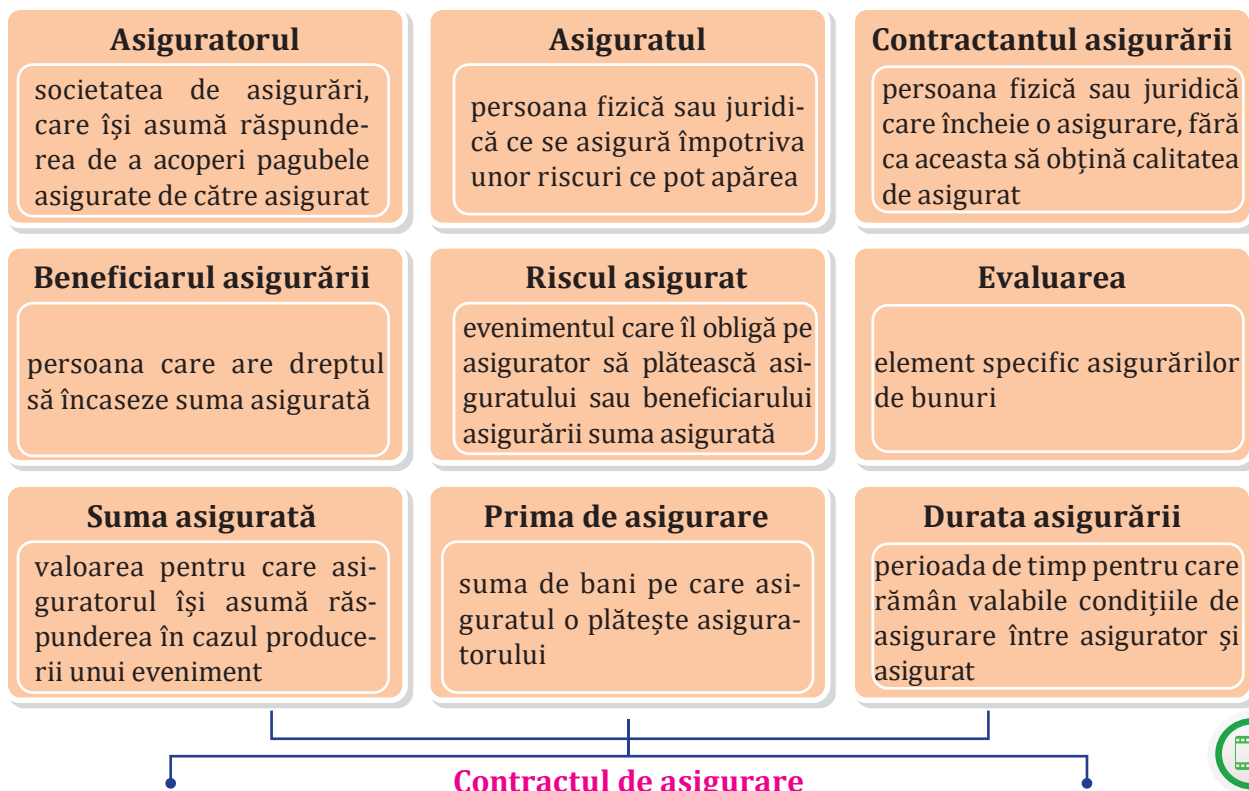
Analizează simbolurile din imaginea alăturată. Ce servicii de asigurare simbolizează? Prezintă-le și argumentează-ți răspunsul!

Înainte de a încheia un contract de asigurare, clientul are dreptul să primească informații referitoare la condițiile contractuale. Contractul cuprinde:

1. Cererea de asigurare;
2. Prezentele condiții contractuale;
3. Polița de asigurare ce reprezintă confirmarea scrisă a începerii contractului de asigurare;
4. Documentele-anexă.

☞ Care sunt principalele elemente ale unei asigurări?

actul juridic prin care se reglementează raporturile juridice dintre părțile contractante

☞ Care sunt principalele funcții ale asigurărilor?

FUNCȚIILE ASIGURĂRILOR

Funcția de repartiție se referă la formarea fondurilor de asigurare și la distribuirea acestora către destinațiile sale legale.

Funcția de control urmărește modul de încasare a primelor de asigurare, precum și modul în care se efectuează anumite plăți și cheltuieli.

SPUNE-ȚI PĂREREA!

Cristiano Ronaldo are o asigurare de 103 milioane € pentru picioare, Michael Jackson și-a asigurat coardele vocale pentru 5 milioane €, Daniel Craig (James Bond) și-a asigurat întreg corpul pentru 9,5 milioane \$.

Spune-ți părerea în legătură cu deciziile personalităților în ceea ce privește gestionarea unor riscuri. Tu ce ți-ai asigura?

REFLECTEAZĂ!

Asigurarea este definită ca fiind operația financiară ce decurge dintr-un contract prin care asiguratorul se obligă ca în schimbul unei sume primite (periodic) să-l despăgubească pe asigurat în cazul unor eventuale pierderi suferite în urma unor întâmplări neașteptate.

AFLĂ MAI MULTE!

În luna martie a anului 1871, printr-un Înalt Decret Domnesc, s-a înființat prima societate românească de asigurări, cu un capital social de trei milioane lei. Aceasta avea numele – DACIA.

La numai doi ani, în anul 1873, a fost creată a doua societate românească de asigurări, cu un capital social de două milioane lei. Numele acestei societăți a fost – ROMÂNIA.

Cele două societăți au fuzionat în anul 1881. Numele noii societăți a fost DACIA ROMÂNIA și a devenit una dintre cele mai puternice societăți de asigurare din țara noastră.

REȚINE!

Asigurarea reprezintă un transfer de risc. Ea transferă riscul unor pierderi financiare datorită unor evenimente neprevăzute, de la o persoană fizică sau juridică la un asigurator. Asiguratul se obligă să plătească o primă de asigurare.

APLICĂ!

1. Ce reprezintă riscul?
2. Cum poate fi definită asigurarea?
3. Enumeră produsele de asigurări pe care le întâlnim pe piața din România.
4. Înainte de a alege o asigurare de sănătate trebuie să fii sigur că prețul este unul adecvat, deoarece, cu cât asigurarea ta acoperă mai multe servicii medicale, cu atât prețul acesteia crește.

Mai jos sunt prezentate două poduse de asigurări de sănătate. Compară ofertele. Alege una dintre ele. Ce argumente au stat la baza alegerii fiecăruia dintre voi?

Sănătatea pe primul loc

În spitalele private sau publice sunt acoperite/ rambursate asiguratului 80% din costuri.
Acoperirea include și cazarea unui însoțitor.

360°

Pentru tine și familia ta

Asigurarea de sănătate privată, cu acoperire din orice unghi privești.

PORTOFOLIU

Trăim într-o lume în care există riscuri și pericole: catastrofe naturale, boli, diferite accidente, furturi, precum și alte evenimente nedorite ce se pot întâmpla.

○ Care este părerea ta în legătură cu posibilitatea de a transfera riscul unor societăți specializate, prin încheierea de asigurări?

○ Propune o modalitate de a economisi bani în familie, în vederea încheierii unei polițe de asigurare de viață.

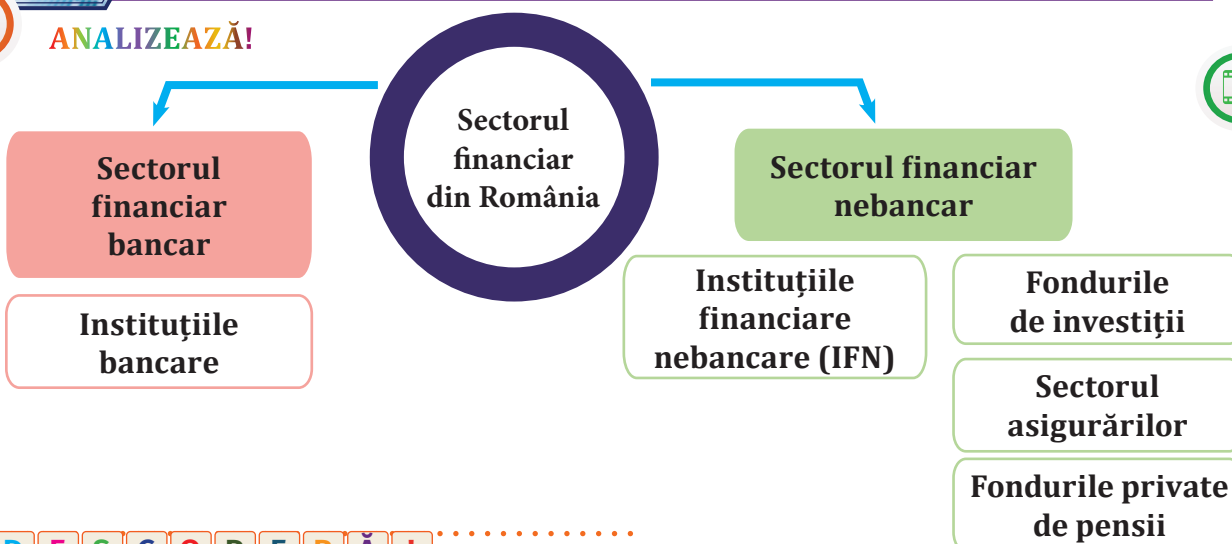
U3

II. RELAȚIA CONSUMATORULUI CU INSTITUȚIILE FINANCIARE NEBANCARE

II.2. ALEGEREA OFERTEI. AVANTAJE ȘI RISCURI ÎN RAPORT CU INSTITUȚIILE FINANCIARE NEBANCARE

ANALIZEAZĂ!

DESCOPERĂ!

- Sectorul instituțiilor financiare nebancare este o componentă importantă a sistemului financiar din România și sursă alternativă de finanțare a economiei reale.
- Instituțiile financiare nebancare au o activitate complementară sectorului bancar. Acestea furnizează produse specifice, orientate către clienți și domenii cu finanțare mai redusă din partea băncilor.
- Selectarea riguroasă a debitorilor este importantă pentru instituțiile financiare nebancare, având în vedere că acestea pot practica rate scăzute ale dobânzilor, ca urmare a debitorilor bun-platnici.
- Creditarea modestă a companiilor la nivelul întregului sistem financiar reprezintă un potențial de creștere.
- Instituțiile financiare nebancare au o contribuție semnificativă la finanțarea sustenabilă a economiei reale, în condițiile respectării principiilor stabilității financiare.

REȚINE!

Instituțiile financiare nebancare oferă clienților **produse și servicii**.
Atunci când avem nevoie de un produs sau de un anumit serviciu trebuie să facem o analiză complexă a ofertelor de pe piață.

☞ Ce sunt instituțiile financiare nebancale?

Instituțiile financiare nebancale sunt entități ce desfășoară activitate de creditare cu titlu profesional, în condițiile stabilite de lege. Acestea sunt supravegheate de către Banca Națională a României.

☞ Ce tipuri de credite poți accesa prin instituțiile financiare nebancale?

IFN-urile pot oferi următoarele servicii, în conformitate cu Legea nr. 93/ 2009:

- acordare de credite (credite de consum, credite ipotecare, credite imobiliare, microcredite, finanțarea tranzacțiilor comerciale etc.);
- leasing financiar;
- emitere de garanții, asumare de angajamente de garantare/ finanțare;
- acordare de credite cu primire de bunuri în gaj, respectiv amanetare prin case de amanet;
- acordare de credite către membrii unor asociații, organizate sub forma juridică a caselor de ajutor reciproc;
- alte forme de finanțare de natura creditului.

☞ Cum alegem cele mai bune oferte financiare nebancale?

- a) stabilește de ce produs/ serviciu ai nevoie și analizează termenii din cadrul contractului înainte de a-l semna;
- b) compară mai multe oferte, asta te va ajuta să fii sigur că alegi cele mai bune variante.

☞ Care sunt avantajele și dezavantajele creditelor oferite de instituțiile financiare nebancale?

AVANTAJE

- Acordarea simplă și rapidă a creditului;
- Numărul redus de documente necesare;
- Timpul scurt de analiză a dosarului;
- Obținerea creditului online, fără a fi nevoie să te deplasezi.

DEZAVANTAJE

- Suma maximă oferită;
- Durata de rambursare a creditului.

APLICĂ!

1. Prezintă avantajele și dezavantajele instituțiilor financiare nebancale.
2. În situația în care o familie are un credit, cum se poate proteja de riscul de a nu-și putea plăti datoria, din cauza unui accident?
3. Mihnea a împlinit 18 ani și s-a grăbit să facă un credit bancar pentru a-și cumpăra un ceas. Deoarece într-o lună nu a reușit să-și plătească rata la timp, aceasta a acumulat penalizări. Luna următoare rata a fost mult mai mare. Mihnea s-a descurcat cu greu.
  - a) Ce părere ai despre faptul că Mihnea a făcut un credit pentru a cumpăra un ceas?
  - b) Ce altă variantă ar fi putut să ia în calcul Mihnea?
  - c) De ce crezi că Mihnea s-a descurcat greu cu ratele?

PORTOFOLIU

Împărțiți-vă în patru echipe. Aveți la dispoziție patru coli de flipchart. Pe două dintre acestea se va afla scris: **Creditul / păreri pro**, iar pe celelalte două **Creditul/ păreri contra**. Echipele au la dispoziție zece minute pentru a completa foile cu informații. Se afișează foile. Se prezintă informațiile. Se poartă discuții. Se analizează toate informațiile.

RECAPITULARE

- 1** Completează organizatorul de mai jos cu informațiile date, caracteristice instituțiilor bancare.

Instituții bancare	
Produse	Servicii

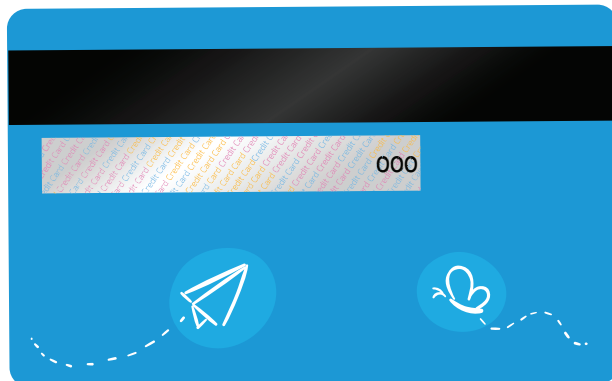
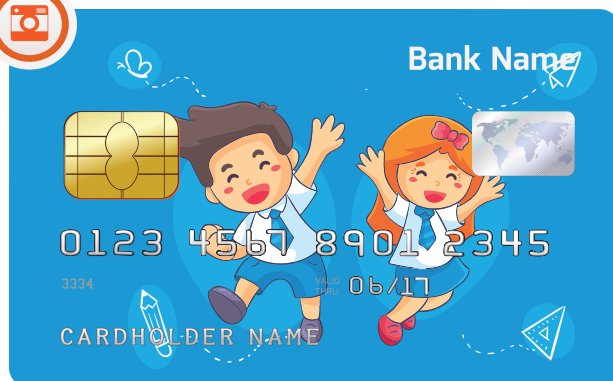
(credite pe termen scurt, mediu și lung; colectare numerar; schimb valutar; certificate de depozite; carduri; garanții bancare; plăți inter/ intrabancare; transferuri interbancare; încasări și plăți în numerar; depozite la termen; păstrare a valorilor în tezaur; produse derivate; compensări interbancare; depozite la vedere)

- 2** Imaginează-ți că lucrezi la o bancă și trebuie să propui lansarea unui card bancar pentru copii.

Care sunt caracteristicile acestui card?

Cine îl poate folosi?

Ce avantaje poți avea prin folosirea lui?

- 3** Care sunt cele două funcții ale asigurărilor? Descrie-le!

- 4** Ce presupune asigurarea proprietății? Spune-ți părerea în legătură cu importanța unei astfel de asigurări.

- 5** Definește riscul. Prezintă trei exemple.

EVALUARE

1 Asociază elementele din prima coloană cu cele din a doua coloană.

SERVICII

PRODUSE

Lansarea pe piață a unui produs presupune o muncă de elaborare amplă și de durată.

Durata de viață a serviciilor este mai mare.

Ritmul de diversificare a serviciilor este mai accelerat.

Durata de viață a produselor bancare este mai scurtă, pentru că cererea pieței este într-o dinamică continuă.

Serviciile bancare sunt în exclusivitate o sursă de venituri pentru bancă.

Veniturile încasate în urma prestării de servicii financiare sunt mai reduse.

2 Alege răspunsul corect.

Model

Produsele de asigurare pot fi:

- a) servicii de consultanță, asigurări generale, asigurări obligatorii;
- b) asigurări de viață, asigurări generale, asigurări obligatorii;
- c) asigurări de viață, servicii de consultanță, asigurări obligatorii.

Produsele de economisire cel mai des utilizate sunt:

- a) carduri, conturi de economii;
- b) conturi de economii, credite;
- c) conturi de economii, depozite bancare.

3 Ce reprezintă dobânda? Dar comisioanele?

4 Enumeră principalele elemente ale unei asigurări.

Model asiguratorul

5 Realizează un text de 6-8 rânduri, folosind cuvintele *economisire, asigurare, dobândă, ofertă*.

BAREM:

Cerința 1	4 x 0,75 = 3 p.
Cerința 2	1 p.
Cerința 3	2 x 0,75 = 1,5 p.
Cerința 4	8 x 0,25 = 2 p.
Cerința 5	1,50
- încadrarea în cerință, exprimare clară	2 x 0,25 = 0,5
- utilizarea cuvintelor date	4 x 0,25 = 1
	1 punct din oficiu
	Total: 10 puncte

UNITATEA 4

PROIECT EDUCAȚIONAL

CONȚINUTURI

I. Elaborarea și derularea proiectului educațional pe teme economico-financiare

- I.1. Alegerea temei
- I.2. Elaborarea fișei de proiect
- I.3. Derularea proiectului propus
- I.4. Evaluarea proiectului propus

I. ELABORAREA ȘI DERULAREA PROIECTULUI EDUCAȚIONAL PE TEME ECONOMICO-FINANCIARE

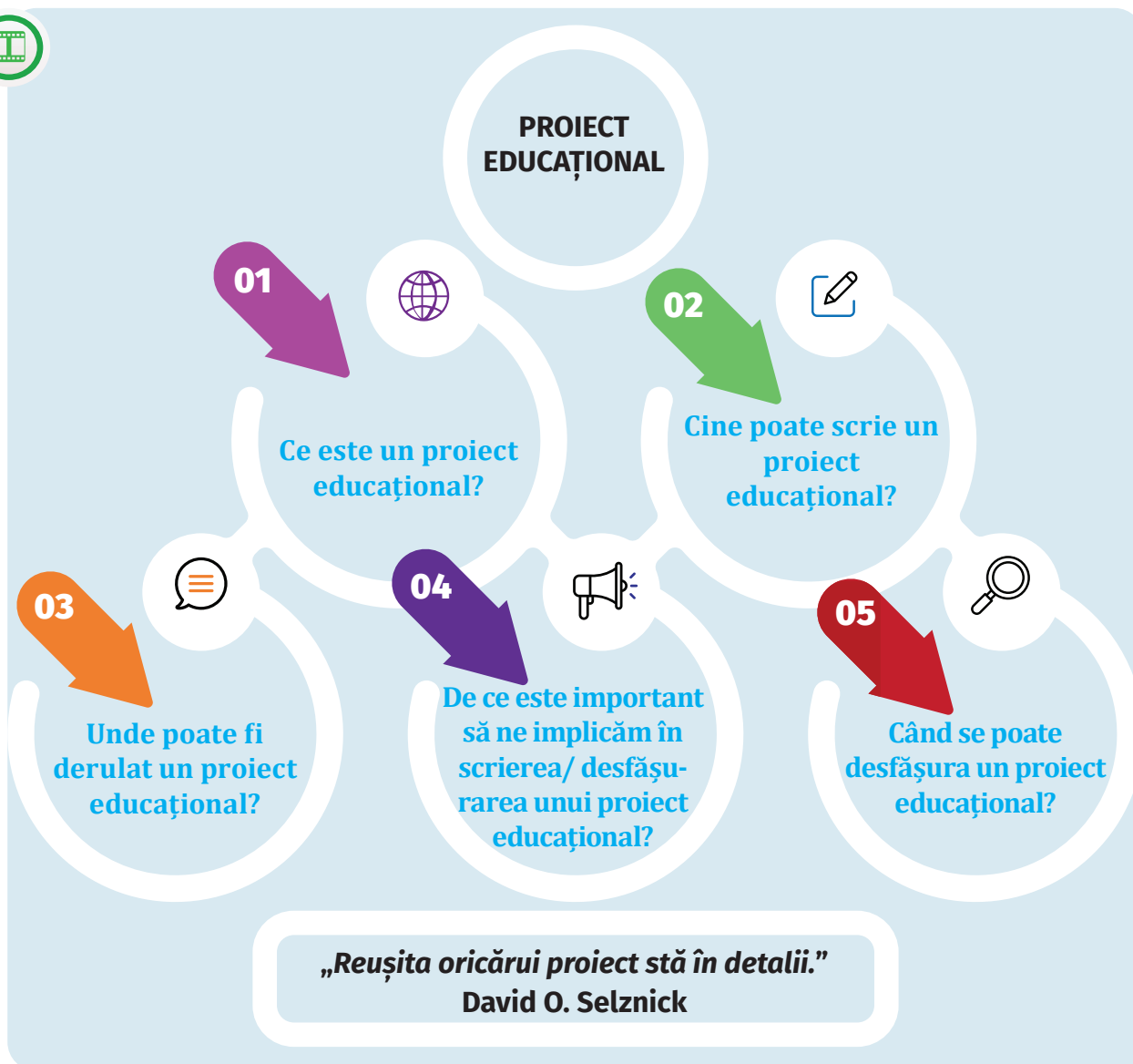
PROIECTUL EDUCAȚIONAL

„Nu este necesar să faci lucruri extraordinare pentru a obține rezultate extraordinare.”
Warren Buffet

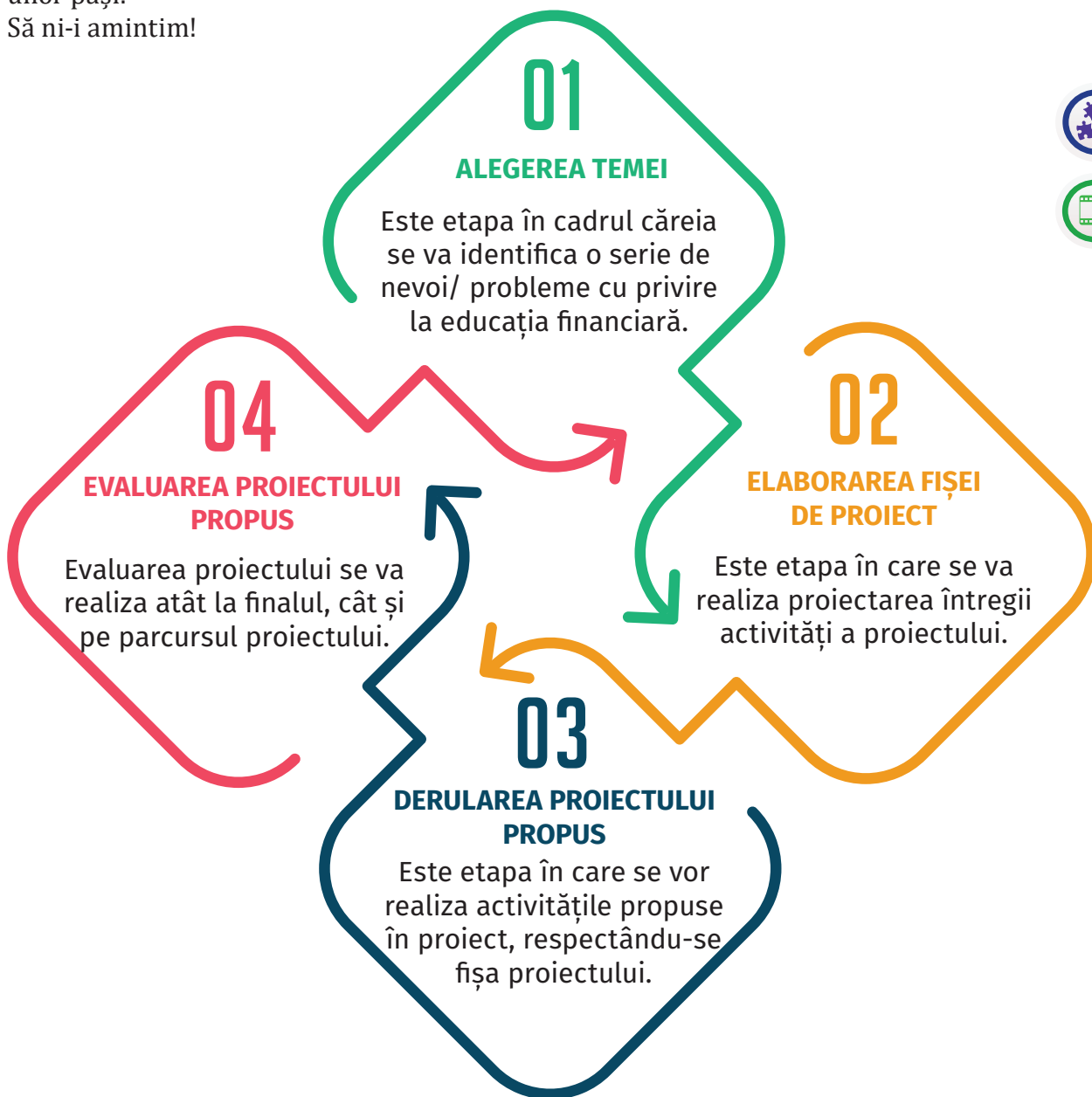
↳ Să ne amintim despre **proiectul educațional!**

↳ Completează schema de mai jos.

În cadrul proiectului educațional vei fi pus în situația de a descoperi singur răspunsuri la întrebări și la situații-problemă, având ocazia să-ți consolidezi astfel cunoștințele dobândite prin experiența proprie.

Pentru realizarea unui **proiect educațional** de succes este necesară parcurgerea unor pași.
Să ni-i amintim!

Un proiect educațional se poate derula atât în cadrul unității școlare, cât și în afara acesteia, având diverși parteneri.

Proiectul se poate realiza fără partener (varianta A) sau în parteneriat (varianta B). În cazul în care se va opta pentru varianta B, trebuie să ne cunoaștem partenerii colaboratori, apoi să parcurgem alături de aceștia pașii necesari scrierii proiectului.

Este deosebit de importantă colaborarea între parteneri.

01

ALEGEREA TEMEI

- Identificați nevoi/ probleme cu privire la educația financiară.
- Evaluați posibilitatea de a răspunde acestor nevoi/ probleme.
- Luați o decizie privind tema proiectului.

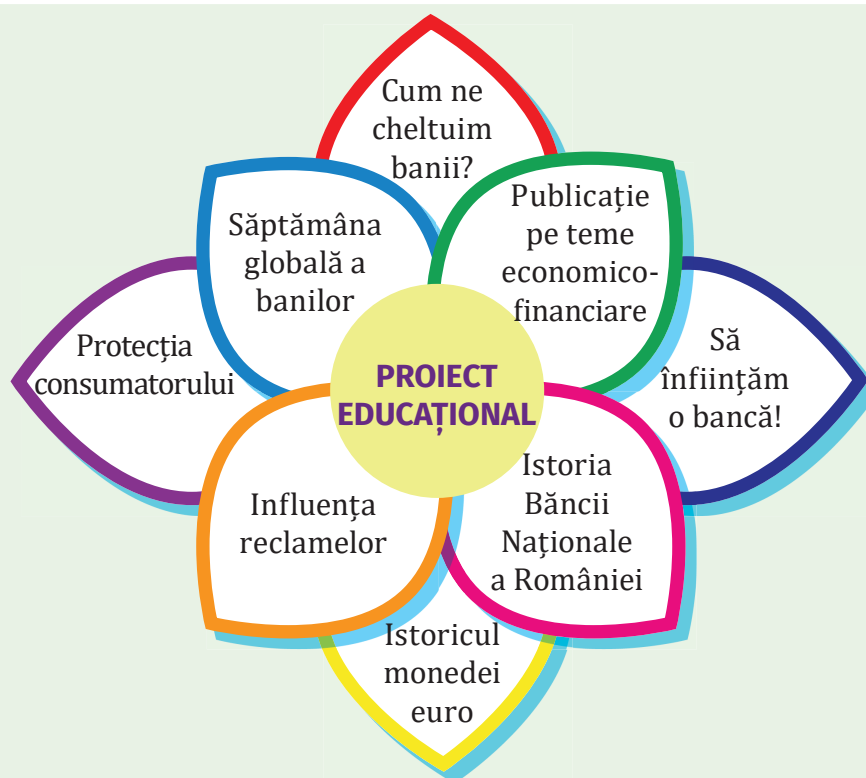
Folosind tehnica **Lotus (Floarea de nufăr)**, stabiliți un titlu pentru proiectul educațional pe care doriți să îl realizați.

Elevii sunt grupați în 8 echipe. Dintr-un bol în care se află 8 bilete, un reprezentant al fiecărei echipe va extrage câte un bilet. Pe aceste bilete va fi scris unul dintre titlurile notate în petalele florii de lotus.

Sarcina fiecărei echipe va fi de a nota pe coli de flipchart idei/ concepte/ teorii legate de tema aleasă.

La final, fiecare echipă își va prezenta și își va susține tema cu argumente.

Prin vot alegeți tema care se potrivește cel mai mult cu dorințele voastre.

- Pentru rezolvarea cerinței, vă puteți ajuta de următoarele întrebări:

De ce un proiect cu tema .....?
Ce noutăți ar aduce proiectul?
Ce acțiuni vor fi vizate în cadrul proiectului?
Cum vă gândiți să îl implementați?
La ce rezultate vă așteptați?

Logo-ul proiectului

Metoda „Brainstorming”

Pentru a alege logo-ul potrivit pentru proiect, organizați un concurs la nivelul clasei. Grupați pe echipe, creați câte un logo.

Fiecare echipă își va susține logo-ul propus cu argumente. Votați cel mai potrivit logo pentru proiect. Acesta va însoți proiectul pe întreaga perioadă de implementare, făcându-l ușor de identificat.

Exemple de logo-uri:

Jurnalul proiectului

- ↳ Realizează un jurnal pe parcursul desfășurării proiectului.
- ↳ Notează în jurnal întâmplări, evenimente la care participi, emoții trăite, activități realizate alături de colegi.

• Întrebări care te pot ajuta în completarea jurnalului

- M-am implicat în derularea proiectului?
- M-am integrat în echipă?
- Am fost cooperant?
- Am reușit să duc la bun sfârșit sarcinile proiectului?
- Rolul din proiect mi s-a potrivit?
- Am aflat noutăți despre colegii mei?
- Activitățile desfășurate în cadrul proiectului au fost interesante?
- Ce poți spune despre tine la finalul proiectului?

- ↳ Adaugă în jurnalul proiectului poze din cadrul activităților, organizatori grafici privind rezultatele proiectului și alte elemente pe care le consideri potrivite.

- ↳ Poți adăuga *Jurnalul proiectului* la portofoliul personal. Folosește-l pentru autoevaluare!

02

ELABORAREA FIȘEI DE PROIECT

- Culegeți informații privind tema aleasă.
- Proiectați activitățile din cadrul proiectului.
- Completați fișa proiectului.

Metoda „Graffiti”

Grupați în 4 echipe, răspundeți cerințelor de mai jos, ținând cont de tema pe care ați ales-o pentru proiect.

Fiecare echipă va avea la dispoziție o foaie de flipchart și markere. La final, afișați foile de flipchart pe unul dintre pereții clasei ca niște plăci de graffiti. Analizați răspunsurile și marcați-le pe cele mai potrivite pentru proiect.

- Care este scopul acestui proiect?
- Ne va ajuta realizarea acestui proiect?
- Ce implicații va avea derularea proiectului în școală?

- Ce activități se pot realiza astfel încât scopul să fie atins?
- Care sunt premisele necesare organizării și realizării activităților propuse?
- Cine va fi responsabil cu organizarea fiecărei activități?

- Ce rezultate doriți să obțineți?
- Ce resurse sunt necesare pentru realizarea proiectului?
- Care vor fi criteriile de evaluare?

- Cum veți promova proiectul și rezultatele?
- Cum veți face vizibil proiectul?
- Cum vă veți da seama dacă proiectul a avut succes?

Folosindu-vă de răspunsurile pe care le-ați dat, realizați fișa proiectului. Urmăriți modelul prezentat.

FIȘA PROIECTULUI

- ↪ Titlul proiectului. Logo-ul și varianta
- ↪ Perioada desfășurării
- ↪ Date de identificare (școala, clasa, etc.)
- ↪ Grupul/ grupurile-țintă
- ↪ Scopul și utilitatea proiectului
- ↪ Activități/ subactivități
- ↪ Produsul/ produsele realizate
- ↪ Resurse
- ↪ Responsabili de realizarea activităților
- ↪ Termene de realizare pentru activități
- ↪ Parteneri/ colaboratori implicați
- ↪ Indicatori/ criterii de evaluare a activităților și a produselor proiectului
- ↪ Elemente de vizibilitate și de diseminare a proiectului

„Eficiența muncii în echipă începe și se încheie cu comunicarea.”

Mike Krzyzewski

Adună toate datele într-un tabel ca în exemplul următor:

Activități/ subactivități	Produsul/ produsele realizate	Resurse	Responsabili	Parteneri/ colaboratori	Termen de realizare	Indicatori/ criterii de evaluare

REȚINE!

Munca în echipă este foarte importantă. Discutați opțiunile pentru fiecare componentă/ secțiune din **fișa de proiect**. Dezbateți și justificați fiecare alegere.

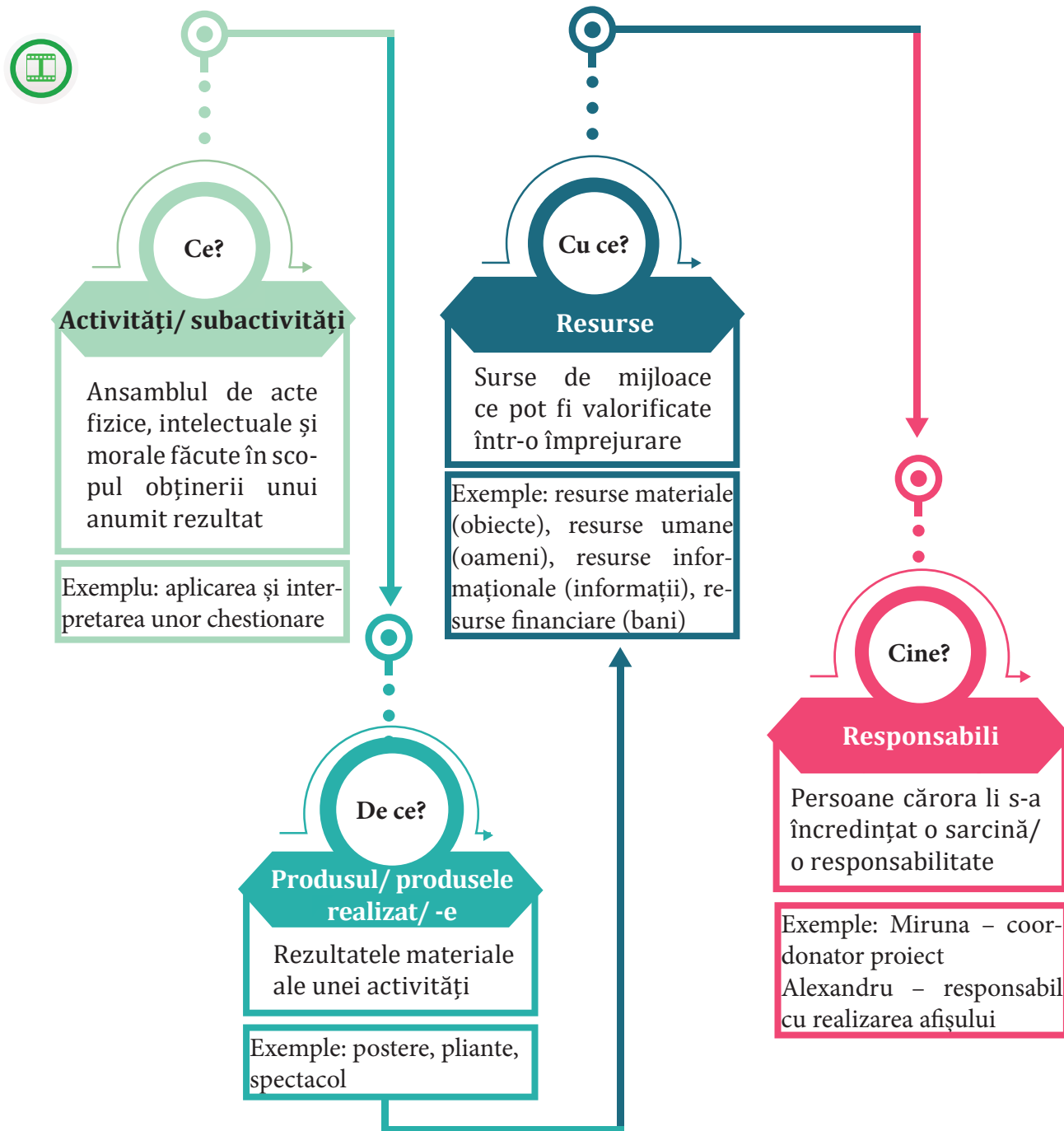
Prin implicare, cooperare și comunicare veți stabili conexiuni între informații, veți lua decizii împreună, veți învăța unii de la alții.

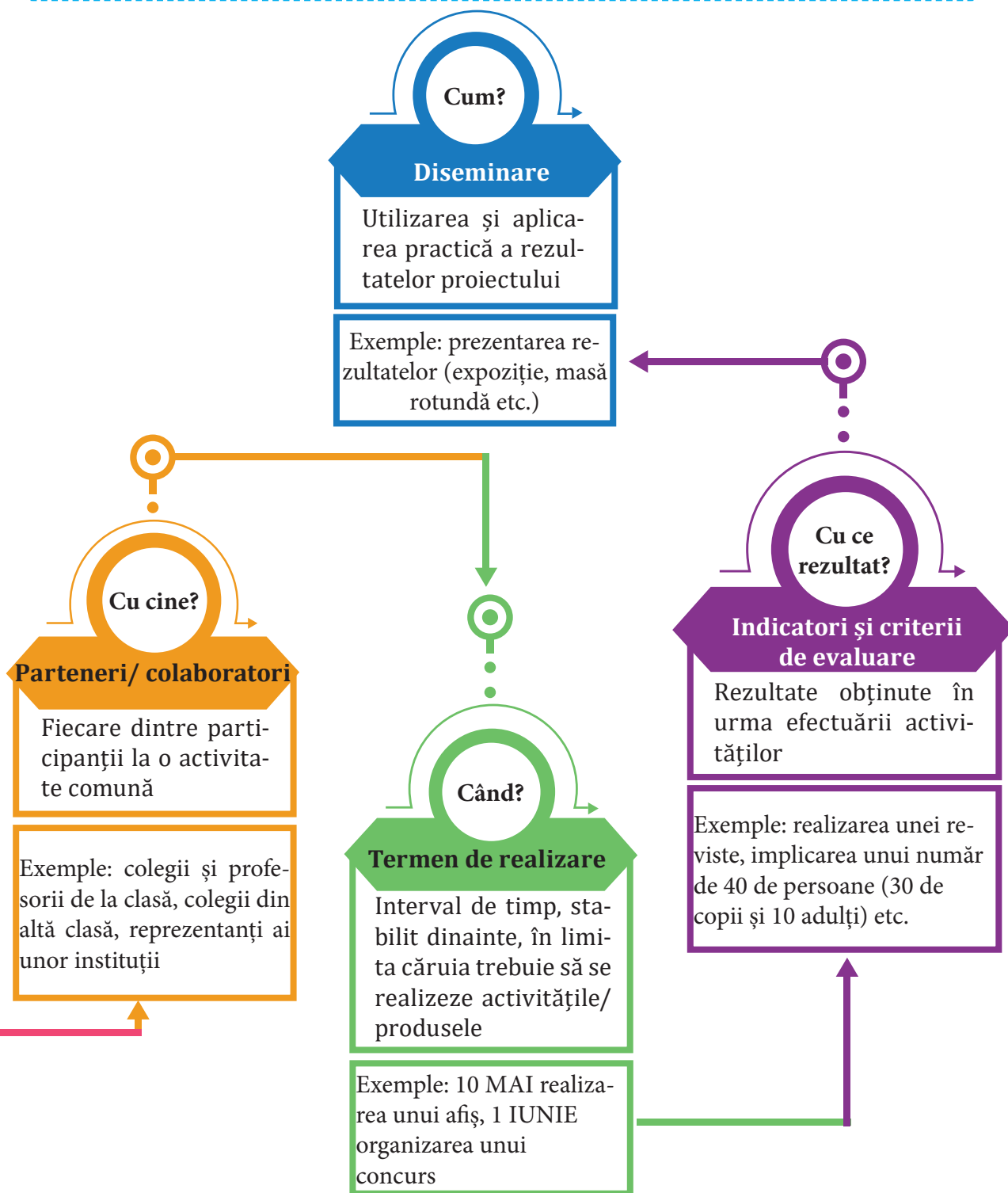
Metoda „Gândiți/ lucrați în perechi/ comunicați”

Pentru completarea punctelor din *Fișa proiectului* este bine să formulați întrebări, să discutați, să dezbateți, să justificați alegerile făcute, astfel încât proiectul să se poată derula în cele mai bune condiții. Întrebările vă vor ghida în demersurile întreprinse.

Organizați în perechi, stabiliți detalii pentru fiecare secțiune prezentată mai jos.

Prin elaborarea fișei de proiect se realizează proiectarea întregii activități din cadrul proiectului propus de voi. Este important ca activitățile să aibă legătură între ele, astfel încât rezultatele să fie cele așteptate.

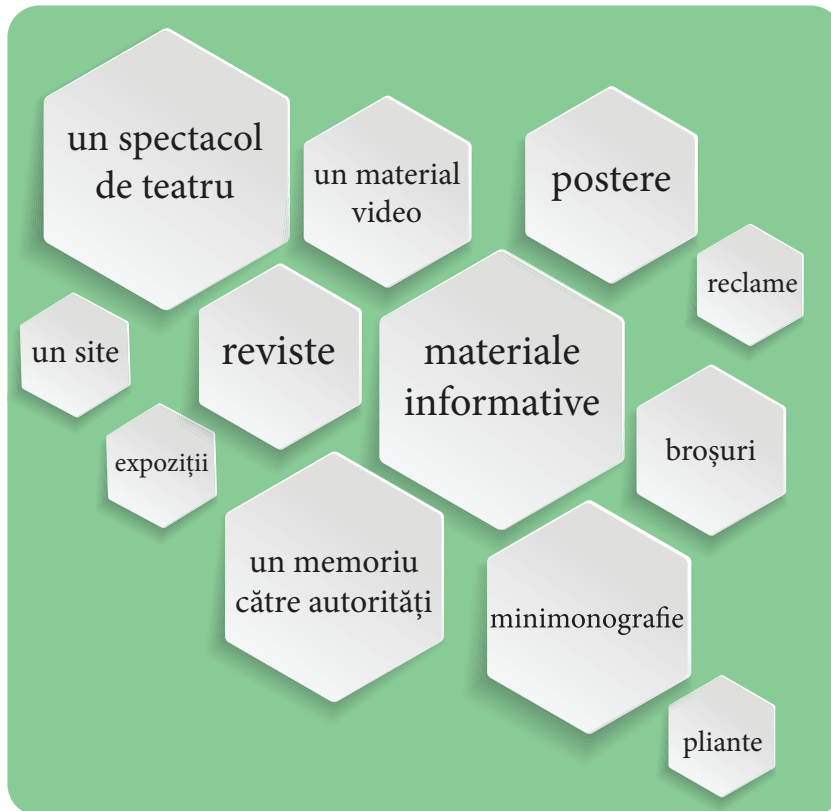
03

DERULAREA PROIECTULUI PROPUS

- Realizați activitățile pe care le-ați propus în fișa de proiect.
- Respectați termenele propuse.
- Diseminați rezultatele împreună cu partenerii din proiect.

Pe parcursul derulării proiectului, veți realiza activitățile pe care le-ați stabilit anterior. Respectați activitățile și termenele de realizare a acestora.

Rezultatele activităților realizate în cadrul proiectului vor fi cele propuse. Ele pot fi concretizate în produse variate.

După derularea proiectului, organizați diferite activități în cadrul cărora să prezentați aceste produse colegilor din școală, profesorilor, părinților, comunității locale.

Realizați o broșură cu bune practici, utilizând pozele realizate, fișe, afișe, postere etc.

Creați o expoziție cu produsele obținute de voi în cadrul proiectului.

Promovând rezultatele obținute, veți reuși să faceți vizibil proiectul pe care l-ați implementat, dar și rezultatele obținute. Astfel, acțiunile voastre vor fi apreciate și veți fi un exemplu bun de urmat pentru alții.

04

EVALUAREA PROIECTULUI PROPUS

- Evaluați derularea proiectului.
- Verificați dacă ați realizat toate acțiunile propuse.
- Autoevaluați-vă.

Evaluarea proiectului se realizează atât pe parcursul derulării acestuia, cât și la finalul său. Verificați dacă ați realizat tot ceea ce v-ați propus în fișa proiectului.

FIȘA DE OBSERVARE ȘI DE EVALUARE A ACTIVITĂȚII ELEVULUI (model)

Criterii de evaluare	Punctaj	Observații
1. Gradul de îndeplinire a sarcinilor stabilite		
2. Calitatea materialelor/ activităților realizate		
3. Capacitatea de asumare a unui rol în cadrul grupului/ subgrupului		
4. Spiritul de colaborare și de adaptare la activitatea în echipă		
5. Spiritul de inițiativă		

Pentru fiecare criteriu se acordă note de la 1 la 10. Nota finală atribuită fiecărui elev se constituie din media notelor obținute la fiecare criteriu.

Metoda „Portofoliul”

La finalul proiectului, toate materialele vor fi centralizate într-un portofoliu al proiectului. Vom pune în acesta toate materialele folosite, precum și produsele obținute.

Portofoliul proiectului

- ↳ Fișa proiectului
- ↳ Produse realizate
- ↳ Fișa de observare și de evaluare a activității elevului
- ↳ Jurnalul proiectului pe care l-ai completat de-a lungul proiectului
- ↳ Alte materiale

Logo-ul proiectului

JURNAL

FIȘA

POZIE

LOGO

...rării proiectului.
...pi, emoții trăite, ac...

...pletarea jurnalului
...ea proiectului?

...teresante?

...tăților, organizatori gra-
...ante pe care le consideri

...personal. Folosește-l să te

...roiectului

...u comunicarea”
Mike Krzyzewski

AUTOEVALUAREA

„Cunoaște-te pe tine însuși!”
Socrate

Autoevaluarea te va ajuta să îți îmbunătățești modul de învățare. Aceasta reprezintă o treaptă spre succesul personal. Este esențial să te autoevaluezi, deoarece îți vei cunoaște:

- ★ punctele slabe - pe care vei încerca să le estompezi;
- ★ abilitățile - pe care le vei amplifica.

Ai avut de realizat un jurnal al proiectului pe toată durata derulării acestuia. Cu ajutorul lui, trecând în revistă etapele parcurse și progresele făcute, completează fișa de autoevaluare prezentată mai jos.

Te poți cunoaște mai bine prin analiză și prin autoevaluare!

Indicații:

Completează gradul de satisfacție a propriei activități cu aprecieri obiective. Te poți aprecia folosind următoarele calificative:

Satisfăcător (S)

Bine (B)

Foarte bine (FB)

Fișă de autoevaluare

A. Apreciază prestația ta din cadrul proiectului, urmărind criteriile de autoevaluare din tabelul următor:

CRITERII DE AUTOEVALUARE	Grad de satisfacție a propriei activități		
	S	B	FB
1. Implicarea în proiectul educațional			
2. Asumarea rolului în cadrul proiectului educațional			
3. Relația cu toți colegii			
4. Comunicarea în cadrul grupului			
5. Perseverența în atingerea obiectivelor			

B. Reflectează asupra activității tale!

↪ Mi-aș putea îmbunătăți performanțele dacă .....

↪ Am învățat în cadrul echipei că .....

↪ Ce am aflat despre colegii mei este faptul că .....

„Fii sincer față de tine însuși...”

William Shakespeare

RECAPITULARE FINALĂ

1

Grupați în 4 echipe, rezolvați cerințele aflate în cadrul schemei de mai jos.

Fiecare echipă își va alege o unitate de învățare și va avea la dispoziție o foaie de flipchart și markere. Fiți originali și creativi în modul de redactare a răspunsurilor.

UNITATEA I

CETĂȚENIA, DIMENSIUNEA ECONOMICĂ

- 1 Scrieți trei termeni/ concepte despre care ați învățat în unitate și explicați-le.
- 2 Redactați un scurt text în care să evidențiați importanța spiritului inovator.

UNITATEA II

BANII ȘI BUGETUL

- 1 Evidențiați două idei/ concepte pe care le-ați reținut din unitatea 2.
- 2 Prezentați avantaje și dezavantaje în validarea bunurilor/ serviciilor, folosind diferite mijloace de plată.

UNITATEA III

RELAȚIA CONSUMATORULUI CU INSTITUȚIILE BANCARE ȘI FINANCIARE NEBANCARE

- 1 Prezentați două modalități de economisire.
- 2 Exemplificați două situații prin care resursele financiare sunt risipite. Propuneți apoi modalități în reducerea/ eliminarea risipei.

UNITATEA IV

PROIECTUL EDUCAȚIONAL

- 1 Numiți o capacitate, o aptitudine, o pricepere sau o abilitate pe care considerați că ați dobândit-o parcurgând această unitate.
- 2 Completați următoarele afirmații:
  - În cadrul echipei am învățat: .....
  - Cel mai interesant a fost .....
  - Mi-ar plăcea să aprofundez .....

Postați foile de flipchart pe unul dintre pereții clasei, ca și cum ar fi niște plăci de graffiti. Analizați răspunsurile fiecărei echipe. Completați acolo unde este cazul.

EVALUARE FINALĂ

Metoda „Mica publicitate”

Scrie un articol pe teme financiare în ziarul școlii. Prezintă următoarele teme de interes:

- ↳ Consumatorul avizat de bunuri și de servicii financiare;
- ↳ Modalități de economisire;
- ↳ Riscuri care vizează produsele și serviciile financiare bancare și nebankare.

Indicație

În redactarea articolului, respectă indicatorii de mai jos:

- exprimare clară;
- transmiterea informațiilor într-o manieră originală, prin îmbinarea informațiilor;
- argumentarea opiniei;
- introducerea în text a unor concepte/ idei/ informații specifice sau termeni specifici educației financiare.

„Obiceiul de a economisi este o educație în sine. Ea aduce cu sine virtute, cultivă sensul ordinii, antrenează gândirea și dezvoltă mintea.”

Thornton T. Munger

BAREM :

Încadrarea în cerință:

- Consumatorul avizat de bunuri și de servicii financiare; 1,5 p.
- Modalități de economisire; 1,5 p.
- Riscuri care vizează produsele și serviciile financiare bancare și nebankare. 1,5 p

Introducerea în text a unor concepte/ idei/ informații specifice sau termeni specifici educației financiare

2 p.

Transmiterea informațiilor într-o manieră originală, prin îmbinarea informațiilor

1,5 p

Exprimare clară

0,5

Aspect

0,5

1 punct din oficiu

Total: 10 puncte

Alocație = sumă de bani, cantitate de bunuri care se alocă
Amiabil = de comun acord
Amanet = garanție depusă în contul unei datorii sau al executării unei lucrări; bun care se depune drept garanție
ANPC = Autoritatea Națională pentru Protecția Consumatorilor este un organ de specialitate al administrației publice centrale din România, cu personalitate juridică, aflat în subordinea Guvernului
Antreprenor = persoană care execută anumite lucrări sau servicii (publice ori particulare)
ATM = bancomat; dispozitiv electromagnetic care, în general cu ajutorul unor cartele magnetice (carduri), permite atât retragerea de numerar din disponibilul de cont, cât și obținerea de informații privind situația unor conturi, transferul de fonduri sau acceptarea de depozite
Bancomat = automat bancar care eliberează numerar pe baza cardului
Bani-marfă = produse de valoare precum pietre prețioase, fildeș, perle, etc
Bani = echivalent general al valorii mărfurilor (fiind el însuși o marfă)
Bani electronici = card
Bani scripturali = bani aflați în cont la diferite bănci și instituții bancare
BNR = Banca Națională a României
Buget = bilanț al veniturilor și al cheltuielilor unui stat, ale unei întreprinderi, ale unei familii etc. pe o perioadă determinată
Bunuri = ceea ce este util sau necesar societății sau individului pentru a-i asigura bunăstarea, viața fericită
Bursă = alocație bănească (lunară) acordată de stat, de o instituție etc. unui elev sau unui student pentru acoperirea cheltuielilor de studii
Cont bancar = cont deschis la o bancă pe numele unui client
Credit = sistem financiar constând în împrumuturi cu dobândă
CUI = codul de identificare fiscală – CIF este un cod numeric constituind codul unic de identificare a unui comerciant
Daună = pierdere materială adusă cuiva (sau suferită de cineva)
Debitor = Persoană (fizică sau juridică) care are datorie în bani sau în alte bunuri
Deficitar = în care cheltuielile sunt mai mari decât veniturile
Depozit = bani sau hârtii de valoare depuse spre păstrare la o instituție bancară
Dobânda = sumă de bani care se plătește (de obicei în procente) creditorului pentru banii împrumutați
Economie de piață = sistemul economic în care deciziile ce privesc producția și distribuția de bunuri se bazează pe interacțiunea dintre cerere și ofertă, care determină prețurile bunurilor și ale serviciilor
Economie reală = fluxurile de bunuri și de servicii antrenate de producția, circulația și utilizarea acestora într-un cadru instituțional dat
Eligibilitate = calitate a unei persoane de a îndeplini condițiile pentru a putea fi aleasă
Excedentar = care este în plus, care întrece un anumit nivel sau un anumit plafon dinainte stabilit
Extrabugetar = care nu se află înscris în buget
Extras de cont = document care conține copia operațiilor efectuate, într-o anumită perioadă, într-un cont
Filigran = marcă transparentă imprimată în timpul procesului de fabricație în structura unei hârtii (mai ales pe bancnote, pe timbre etc.)
Fraudă = sumă sustrasă prin înșelăciune
Gaj = garanție depusă în contul unei datorii
Inovație = schimbare făcută într-un domeniu, într-un sistem etc. în scopul de a-i îmbunătăți calitățile
Internet banking = serviciu ce permite să efectuezi operațiuni fără a fi nevoie să te deplasezi la sediul unei bănci, prin intermediul internetului
Investiție = sumă de bani, fond investit în întreprinderi industriale, agricole, comerciale etc., cu scopul obținerii de profituri
Iridescentă = care schimbă culorile (precum curcubeul)
Linie de credit = împrumut acordat (cu titlu rambursabil și condiționat de plata unei dobânzi)
Leasing = operațiune în care un locator se obligă ca, la solicitarea unui utilizator, să cumpere sau să preia de la un furnizor un bun mobil ori imobil și să transmită utilizatorului posesia sau folosința asupra acestuia, contra unei plăți, numite redevență, în scopul exploatării ori, după caz, al achiziționării bunului
Masă monetară = totalitate a mijloacelor bănești existente în economia unei țări la un moment dat sau în medie pe o anumită perioadă

Microperforații = găuri de mici dimensiuni făcute prin perforare

Mobile banking = serviciu furnizat de operatorii de telefonie mobilă prin care se asigură legătura permanentă dintre un client și o bancă, prin intermediul telefonului mobil

Monografie = studiu științific multilateral și amănunțit cu privire la un anumit subiect

Obiectiv smart = sunt considerate esențiale în managementul proiectelor, managementul resurselor umane și în dezvoltarea personală. SMART este un acronim al caracteristicilor: Specific, Măsurabil, Accesibil, Relevant și încadrat în Timp

Ordin de plată = instrument prin care ordonatorul (titularul contului din care se va face plata) dă o instrucțiune băncii sale de a pune la dispoziția beneficiarului (în contul bancar al acestuia) o sumă de bani

Paritate = egalitate valorică

Pensie = indemnizație bănească lunară acordată de stat sau de întreprinderi particulare persoanelor care au ieșit din producție, pentru limită de vârstă, pentru invaliditate etc.

Persoană fizică = omul, privit ca titular de drepturi și obligații civile

Persoană juridică = o organizație cu patrimoniu propriu și administrație de sine stătătoare, cu capacitatea de a avea drepturi și obligații și care funcționează în vederea îndeplinirii unui anume scop admis de lege

Persuasiune = acțiunea, darul sau puterea de a convinge pe cineva să creadă, să gândească sau să facă un anumit lucru

Piață = totalitatea relațiilor generate de actele de vânzare-cumpărare

Piață de capital = piața în cadrul căreia sunt vândute și cumpărate instrumente financiare

PIN = acronim pentru Personal Identification Number; folosit de obicei ca instrument de autorizare a accesului la servicii în cazul card-urilor bancare și al celor de telefonie mobilă

Plasament bancar = investire a unei sume de bani, a unui capital într-o marfă, întreprindere, afacere, într-un bun etc., pentru a obține un câștig sau a conserva o valoare

Plată = ceea ce se plătește cuiva pentru munca depusă, pentru prestarea unui serviciu etc.

Potențial = care are în sine toate condițiile esențiale pentru realizare, care există ca posibilitate, care există în mod virtual

Rambursabil = care trebuie restituit, înapoiat

RCA = acronim pentru răspundere civilă auto

Reclamație = petiție prin care se cere ceva sau se aduc anumite învinuiri cuiva

Risc = posibilitate de a suporta o pagubă

Salariu = contravaloarea muncii prestate de salariat în baza contractului individual de muncă, care cuprinde salariul de bază, indemnizațiile, sporurile și alte adaosuri

Scadență = termen de plată; expirare a datei la care trebuie onorată o datorie, o obligație

Sold = diferență între totalul sumelor înscrise în debitul unui cont și totalul sumelor înscrise în creditul aceluiași cont

Spirit de inițiativă = însușire a cuiva gata să întreprindă ceva din propriul îndemn

Standardizat = corespunzător unor anumite norme de calitate și dimensiuni

Subdiviziune = parte obținută prin împărțirea unei părți dintr-un tot care a mai fost împărțit; subîmpărțire

Sustenabil = care are capacitatea de a dura

Tranzacție = convenție între două sau mai multe părți, prin care se transmit anumite drepturi, se face un schimb comercial

Troc = schimb în natură, fără mijlocirea banilor, constituind forma cea mai simplă a comerțului

TVA = taxa pe valoarea adăugată (prescurtat TVA, VAT în engleză) este un impozit indirect suportat de consumatorul final al bunului/ serviciului respectiv

Unitate de fond = persoane fizice sau juridice pot deține capital în activele nete ale unui fond de investiții, acest capital fiind denumit unitate de fond

Venit brut = suma înregistrată în contractul individual de muncă, din care se scad impozitul pe venit și contribuțiile sociale obligatorii datorate statului, rezultând salariul net încasat efectiv

Venit net = reprezintă venitul încasat efectiv de salariat, după ce angajatorul a efectuat și virat către stat anumite rețineri prevăzute de lege

Vizionar = care prevede, prevestește evenimentele viitoare

Voucher = bon, recipisă, cupon

results = eng. rezultate

Programa școlară poate fi accesată la adresa: <http://programe.ise.ro>

ISBN: 978-606-36-1265-7

